

วารสาร

การจัดการความรู้

Knowledge Management Journal

- ❑ ความเป็นมา...เป็นไป ของ Active Learning ราชภัฏนครสวรรค์
- ❑ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์กับการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบใฝ่รู้
- ❑ การออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้
- ❑ การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning
- ❑ เรียนรู้อะไรจากการไป MSU?
- ❑ Active learning จะแบ่งบานอย่างยั่งยืนและทั่วถึง
- ❑ 15 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยา
- ❑ การสอนแบบกระตือรือร้นสู่งานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ความลงตัวที่ต้องพิสูจน์จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ
- ❑ Active Learning (English Version)
- ❑ สอนการออกเสียงอย่างไรให้ได้ผล
- ❑ เมื่อเด็กนิเทศต้องฟุดฟิดฟอไฟสไตล์แอ็คทีฟเลิร์นนิ่ง
- ❑ ความคิดที่เปลี่ยนไปกับ Action Research
- ❑ Active Learning Styles by Thitima Booncharean
- ❑ ยากไหม Active Learning
- ❑ การสอนแบบใฝ่รู้ของอาจารย์คณะเทคโนโลยี ๙
- ❑ จากวันนั้นถึงวันนี้

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

วารสารรายปี ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2550

วารสาร

การจัดการความรู้

Knowledge Management Journal

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

Nakhon Sawan Rajabhat University

วารสารรายปี ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2550

กองบรรณาธิการ

ที่ปรึกษา

รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภัทราคม

ผศ.เกษม ศรีเคิมมา

ผศ.ดร.บุญญิตี ชำนาญกิจ

อธิการบดี

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

บรรณาธิการ

ดร.พรเทพ รุ่งแผน

นางสาวพรสิริ เอี่ยมแก้ว

นายทวี ไวยมิตรา

รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

รองผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

หัวหน้ากลุ่มงานส่งเสริมวิชาการ

พิมพ์ที่

ที.เอ็น.กราฟฟิคแอนด์ดีไซน์

นครสวรรค์ 056-213682

บทบรรณาธิการ

วารสารการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ฉบับนี้ เป็นฉบับที่ 2 ซึ่งเรามีความภูมิใจและตั้งใจจัดทำขึ้นต่อเนื่องจากฉบับที่แล้ว โดยมุ่งหวังให้เป็นแหล่งแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างคณาจารย์และผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เพื่อให้มหาวิทยาลัยของเรามีคลังความรู้ที่ทันสมัย และเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามพันธกิจของมหาวิทยาลัยต่อไป

ในฉบับที่ 2 นี้จะมุ่งเน้นการนำเสนอประสบการณ์และสาระความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการเรียนการสอนแบบ Active Learning ซึ่งเป็นความรู้ที่คณาจารย์ของเราส่วนหนึ่งได้รับมาจากการไปอบรมที่ Montana State University เมือง Bozeman รัฐ Montana ประเทศสหรัฐอเมริกา และคณาจารย์ที่ทำการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ของเรา

ขอขอบคุณคณาจารย์เจ้าของบทความทุกท่าน ที่ได้เสียสละเวลาสำหรับการเขียนบทความเพื่อร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในครั้งนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ฉบับนี้ จะเป็นประโยชน์ต่อการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ทุกคน ตลอดจนผู้ที่สนใจโดยทั่วไปพอสมควร

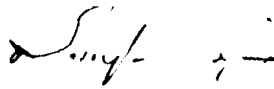

คำปรารภ

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้ตระหนักถึงความสำคัญ และความจำเป็นของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) เพื่อช่วยให้คณาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัยทุกคน ได้มีความรู้ที่สำคัญและจำเป็นต่อการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายตามยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยกำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความรู้ที่ได้จากประสบการณ์การปฏิบัติงานของคณาจารย์และบุคลากรทุกคนนั้น มหาวิทยาลัยจะให้ความสำคัญเป็นด้านหลัก

การจัดทำวารสารการจัดการความรู้ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถือเป็นส่วนหนึ่งของการดำเนินงานจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัย ที่จะทำให้คณาจารย์และบุคลากรที่สนใจในเรื่องเดียวกันได้มีเวทีในการแลกเปลี่ยนความรู้ (Knowledge Sharing) ร่วมกัน ซึ่งจะทำให้เกิดบรรยากาศองค์การในลักษณะขององค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) อย่างยั่งยืนต่อไป

ขอขอบคุณผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งหลายที่ช่วยกันผลักดันให้เกิดวารสารฉบับนี้ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นประโยชน์ต่อคณาจารย์และบุคลากรของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน

(รศ.ดร.ประเทือง ภูมิภักตราคม)

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

สารบัญ

ความเป็นมา...เป็นไป ของ Active Learning ราชภัฏนครสวรรค์

ผศ.เกษม ศรีเดิมมา

1

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์กับการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบใฝ่รู้

ผศ.ดร.บุญญิตี ชำนาญกิจ

4

การออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ (Active Learning : Learning-results based design)

ดร.พรเทพ ฐิ์แผน

8

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

ผศ.นันทิยา น้อยจันทร์

11

เรียนรู้อะไรจากการไป MSU?

สุชาติพ็ งามนิล

14

Active Learning จะแบ่งบานอย่างยั่งยืนและทั่วถึง

ผศ.ธนาพร ธนาภูวนันต์ศักดิ์

18

15 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้รายวิชาจิตวิทยา

กาญจนาพร กงจันทร์

23

การสอนแบบกระตือรือร้นสู่งานวิจัยเชิงปฏิบัติการ ความลงตัวที่ต้องพิสูจน์จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

ดร.ประจักษ์ รอดอาวุธ

28

Active Learning (English Version)

รศ.ประเสริฐ จันทร์อุดม

35

สอนการออกเสียงอย่างไรให้ได้ผล

ผศ.ดาเรศ นฤมล

39

เมื่อเด็กนิเทศต้องพูดฟิตฟอร์ไฟว์สไคลแอ็คทีฟเลิร์นนิ่ง

จรรยา อุปัญญา

44

ความคิดที่เปลี่ยนไปกับ Action Research

ผศ.กันยา กาวิน

48

Active Learning Styles by Thitima Booncharean

ผศ.ธิดา บุญเจริญ

52

ขากใหม่ Active Learning

ผศ.ดร.ไพฑูรย์ ทองทรัพย์

57

การสอนแบบใฝ่รู้ของอาจารย์คณะเทคโนโลยี

ปิยลาภ มานะกิจ

60

จากวันนั้นถึงวันนี้

ผศ.เบญจพร รอดอาวุธ

64

ความเป็นมา...เป็นไป ของ Active Learning ราชภัฏนครสวรรค์

ผศ.เกษม ศรีเดิมมา

รองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2542 ซึ่งพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ได้ประกาศใช้ โดย สาระสำคัญประการหนึ่งคือกำหนดให้จัดการศึกษา โดยมุ่งเน้นประโยชน์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ คือจัด ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกปฏิบัติ ให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น มีนิสัยรักการเรียนรู้และ เกิดการใฝ่รู้ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ซึ่งใน ส่วนของสถาบันราชภัฏ (ในขณะนั้น) ก็พยายาม ขับเคลื่อนกระบวนการเรียนการสอน ให้ไปใน ทิศทางดังกล่าว

ครั้นเมื่อวันที่ 12 มีนาคม 2545 สำนักงาน สภาสถาบันราชภัฏ ได้จัดการประชุมสัมมนาเชิง ปฏิบัติการ เรื่อง “ยุทธศาสตร์มิติใหม่สู่มหาวิทยาลัย ราชภัฏ : มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความเป็นไทย” ขึ้น ณ สถาบันราชภัฏนครปฐม ให้แก่อธิการบดี รอง อธิการบดี และคณบดีของสถาบันราชภัฏนาร่อง 6 แห่ง เพื่อพัฒนากระบวนการให้เป็นรูปธรรมใน การนำไปปฏิบัติ สู่ความเป็นมหาวิทยาลัยไทยเพื่อ ความเป็นไทย โดยสถาบันราชภัฏนครสวรรค์ก็เป็น 1 ใน 6 ของสถาบันราชภัฏนาร่องดังกล่าว ซึ่ง ข้อเสนอสำคัญที่สุดจากการประชุมดังกล่าว ก็คือ ความจำเป็นในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิตของสถาบัน

ต่อมาเมื่อวันที่ 25-28 มีนาคม 2545 สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ได้นำอาจารย์ทั้งสถาบัน

ไปสัมมนาเชิงปฏิบัติการ เรื่อง “มิติใหม่แห่ง มหาวิทยาลัยราชภัฏ : มหาวิทยาลัยไทยเพื่อความ เป็นไทย” ณ โรงแรมเวลคัมพลาซ่า พัทยา ซึ่งได้ ข้อเสนอสำคัญตรงกันว่า มิติใหม่แห่งมหาวิทยาลัย ราชภัฏนครสวรรค์ ก็คือการมุ่งเน้นในการพัฒนา กระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพ บัณฑิตของมหาวิทยาลัย และแนวทางการจัดการ เรียนการสอนที่เหมาะสม ในการพัฒนาคุณภาพ บัณฑิตของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ก็คือ การจัดการเรียนการสอนแบบ Active learning หรือแบบ “ใฝ่รู้” นั่นเอง

ในระหว่างวันที่ 2-5 เมษายน 2545 สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ในขณะนั้น ได้จัดส่ง ผู้บริหารด้านวิชาการของสถาบัน และจากทุกคณะ ไปประชุมปฏิบัติการเพื่อจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ณ คำแสนริเวอร์แควรีสอร์ท ภาณุพนบุรี และในวันที่ 6-8 พฤษภาคม 2545 ก็ได้ นำผู้บริหารและคณาจารย์จากคณะต่าง ๆ ไปร่วม ประชุมปฏิบัติการเรื่อง “การจัดกระบวนการเรียนรู้ แบบ Active Learning” ณ วังรี รีสอร์ท นครนายก เพื่อศึกษา และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันในการจัด การเรียนการสอนแบบ Active Learning

ต่อจากนั้น ทุกคณะก็พยายามขับเคลื่อน และพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning มาโดยลำดับ ซึ่งในปีการศึกษา 2549

มหาวิทยาลัยได้ประกาศเรื่อง “มาตรฐานการจัดการเรียนรู้หมวดวิชาการศึกษาทั่วไป” ก็ได้กำหนดให้มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่เหมาะสมกับธรรมชาติของผู้เรียน โดยวิธีการเรียนแบบเฝัรู้ (Active Learning) และวิธีการอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับเนื้อหาและความสนใจของผู้เรียน

ในช่วงสิ้นปีการศึกษาของแต่ละปี ก็ได้มีการจัดกิจกรรมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันของคณาจารย์ ในกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning โดยแต่ละคณะได้คัดสรรอาจารย์ผู้สอนที่จัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning ดีเด่นส่วนหนึ่งมานำเสนอวิธีการสอนและนำเสนอผลงานในรูปแบบต่าง ๆ ต่ออาจารย์ทั้งมหาวิทยาลัยตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 สืบเนื่องตลอดมาทุกปี

ครั้นถึงปีการศึกษา 2549 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ก็ได้ให้แต่ละคณะทำการคัดเลือกอาจารย์ จากผู้ที่เคยได้รับการคัดสรรให้นำเสนอผลงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning ในช่วงที่ผ่านมาคณะละ 1 คน ส่งไปรับการฝึกอบรมระยะสั้นเรื่อง Active Learning and Action Research ณ Montana State University ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นเวลา 2 สัปดาห์ เพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning และเพิ่มพูนขวัญกำลังใจให้แก่อาจารย์ผู้สอน และยังให้อาจารย์ผู้ไปรับการฝึกอบรมดังกล่าว ได้นำความรู้และประสบการณ์จากการฝึกอบรมและศึกษาดูงาน มาแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับอาจารย์แต่ละคณะของมหาวิทยาลัย และในอีกระยะหนึ่ง ก็จะนำความรู้และประสบการณ์ทั้งหลายเหล่านี้ มาจัดเป็นหลักสูตรฝึกอบรมระยะสั้นเพื่อให้บริการวิชาการ แก่ครูอาจารย์ในท้องถิ่น

ต่อไป ซึ่งในปีการศึกษา 2550 นี้ ก็ยังคงดำเนินกิจกรรมนี้ต่อไป โดยอาจารย์ที่ได้รับคัดเลือกจากคณะต่าง ๆ จำนวน 5 คน ได้เดินทางไปรับการฝึกอบรมในช่วงระหว่างวันที่ 15-26 ตุลาคม 2550

แม้ว่ากระบวนการขับเคลื่อน กิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จะดำเนินการด้วยความก้าวหน้ามาเป็นลำดับ แต่กิจกรรมการเรียนการสอนนั้นเป็นเรื่องใหญ่ มีปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวข้องมาก และมีปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ หลายประการ จึงมีสิ่งที่จะต้องสำเร็จอย่างสมบูรณ์ได้โดยง่าย แต่เมื่อชาวราชภัฏนครสวรรค์ ยังคงมีความตระหนักและร่วมมือร่วมใจกัน พัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนตามแนวทางนี้อย่างมุ่งมั่น ก็เชื่อมั่นได้ว่าจะทำให้คุณภาพบัณฑิต ของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างแน่นอน ซึ่งในที่สุดมหาวิทยาลัยของเรา ก็จะมีกระบวนการเรียนการสอนที่ดี และเหมาะสมที่สุดแก่นักศึกษาของเรา ซึ่งเมื่อถึงตอนนั้นเราจะเรียกกระบวนการเรียนการสอนนี้ว่าเป็นแบบ Active Learning หรือจะเรียกว่าเป็นแบบ “เฝัรู้ มรณว.” หรือจะเรียกเป็นชื่อใด ๆ ก็มีใช้สาระสำคัญแต่ประการใด

สำหรับอาจารย์ที่ได้ดำเนินการเรียนการสอนโดยใช้ Active Learning ตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 เป็นต้นมา ซึ่งขอบันทึกไว้เป็นหลักฐาน โดยถือว่าเป็นแหล่งผู้รู้ในองค์กร (CoE) เพื่อให้อาจารย์ท่านอื่น ๆ ได้ไปแลกเปลี่ยนเรียนรู้มีดังนี้

ปีการศึกษา 2546

(นำเสนอผลงานเมื่อพฤษภาคม 2547)

1. ศศ.เสาวดี ธนวิภาคนนท์
2. รศ.เจสดา ธนวิภาคนนท์
3. ดร.สุภาวรรณ วงศ์คำจันทร์

6. อาจารย์นพพร คำเมือง
7. อาจารย์ปิยลาภ มานะกิจ
8. อาจารย์มงคล ศัยขกุล

9. ผศ.จำลอง ลือชา

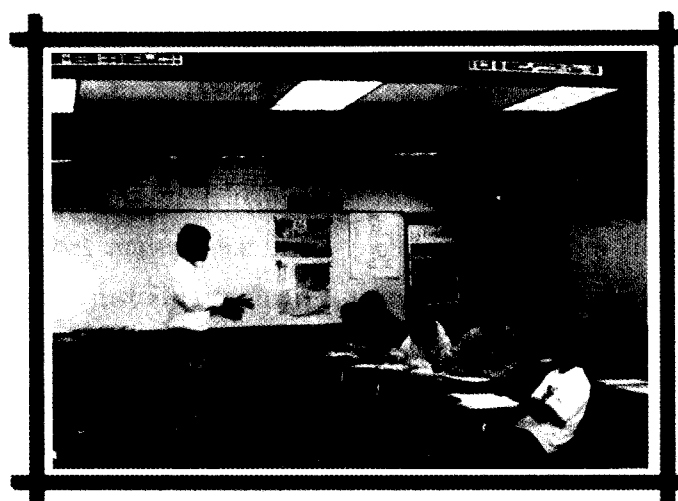
10. คร.สนั่น กัลป์

- ปีการศึกษา 2549

(นำเสนอผลงานเมื่อมิถุนายน 2550)

1. ผศ.ธนาพร รัตนวณิชศักดิ์

2. อาจารย์ภานุพงษ์ คงจันทร์
3. ผศ.ธิตมา บุญเจริญ
4. อาจารย์จิรพรรณ เทียนทอง
5. ผศ.ดร.ไพฑูรย์ ทองทรัพย์
6. อาจารย์ปิยลาภ มานะกิจ
7. ผศ.คารเสศ นฤมล
8. รศ.ประเสริฐ จันทร์อุคม
9. อาจารย์นันท์กศ สาดบุญมี
10. อาจารย์จรรยา อุปัญญา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์กับการจัดการความรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้แบบใฝ่รู้

ผศ.ดร. บัญญัติ ขำนาญดิ

ผู้อำนวยการสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน

สังคมไทยในอดีตส่วนหนึ่ง มีความเชื่อ อยู่ว่าโลกแห่งการเรียนรู้อยู่ในสถาบันการศึกษาเท่านั้น เมื่อสำเร็จการศึกษาจากสถาบันการศึกษา ก็สามารถ นำความรู้ที่เล่าเรียนมาใช้ในการปฏิบัติงานได้ โดย ไม่ต้องขวนขวายหาความรู้ต่อไป ระบบการทำงาน ที่เป็นอยู่ จึงเป็นการนำความรู้และประสบการณ์ใน อดีตมาใช้ในการทำงานในระบบที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน โดยไม่ได้ให้ความสำคัญกับระบบการเรียนรู้ในปัจจุบัน และเรื่องในอนาคต ความรู้ที่เกิดขึ้นจากบุคคลที่มี ประสบการณ์ในการทำงานจึงถูกละเลยไป ต่อเมื่อ บุคลากรที่มีความรู้ มีประสบการณ์ ที่มีประโยชน์ และมีคุณค่าต่อองค์กร ถึงเวลาต้องเกษียณอายุการ ทำงาน หรือออกไปจากองค์กรนั้น จึงมีความรู้สึกว่ องค์กรกำลังจะสูญเสียบุคลากรฝีมือดีไป หรือกำลัง จะสูญเสียประสบการณ์อันทรงคุณค่า หรืออาจกล่าว ได้ว่ามี “สมองไหล” (Brain Drain) ออกจากองค์กร โดยที่องค์กรไม่ได้เก็บกักประสบการณ์ ที่ถือได้ว่ เป็น “ทุนทางปัญญา” (Intellectual Capital) ของ องค์กรไว้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อจะนำไปใช้พัฒนา องค์กรสู่ความสำเร็จต่อไป การแก้ปัญหาคือการสูญเสีย ความรู้ และประสบการณ์อันทรงคุณค่าขององค์กร ที่กล่าวถึงกันอย่างแพร่หลายในปัจจุบันก็คือ “การจัดการ ความรู้” หรือ KM (Knowledge Management) ซึ่ง จะมีการส่งมอบความรู้ที่ถูกต้อง ให้แก่บุคคลที่ถูกต้อง ในเวลาที่ถูกต้อง เพื่อสร้างระบบความรู้ที่สามารถนำไปใช้ ได้จริงในองค์กร (ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. 2548 : 67-68)

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถือว่ เป็น องค์กรหนึ่งที่มีบุคลากรที่มีประสบการณ์ มีความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสอนจำนวนมาก เมื่อบุคลากร เหล่านี้เกษียณอายุราชการออกไป มหาวิทยาลัยก็จะ สูญเสียบุคลากรฝีมือดีไป โดยมหาวิทยาลัยไม่ได้ เก็บกักความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ ของบุคลากรเหล่านั้นไว้ใช้พัฒนาองค์กร ให้เป็น องค์กรที่เปี่ยมด้วยความรู้ ความเชี่ยวชาญในการสอน ซึ่งนับเป็นที่น่าเสียดายยิ่ง ต่อมาเมื่อมหาวิทยาลัยได้ มีการส่งเสริมการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning) เริ่มตั้งแต่ปี พ.ศ. 2546 โดยมีอาจารย์เข้าร่วมใน โครงการจำนวนหนึ่ง เมื่อสิ้นปีการศึกษาก็ได้จัด กิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน โดย ให้อาจารย์ที่จัดการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้มานำเสนอ ผลงานในที่ประชุมใหญ่ โดยมีอาจารย์ทุกคนใน มหาวิทยาลัยเข้าร่วมรับฟังและซักถาม เพื่อนำไปสู่ การเรียนรู้ร่วมกัน ปีต่อ ๆ มา ก็ได้คัดเลือกอาจารย์ ชูคนใหม่อีกจำนวนหนึ่งมาเข้าโครงการ สิ้นปีการศึกษาก็มีการนำเสนอในที่ประชุมใหญ่เช่นเดียวกัน ต่อมา ในปี พ.ศ. 2548 และ 2549 ได้มีการเปลี่ยนรูปแบบ การนำเสนอในที่ประชุมใหญ่ เป็นการนำเสนอใน กลุ่มย่อย ให้อาจารย์แต่ละคนเลือกเข้าร่วมรับฟังและ สนทนาซักถามในกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง ในปี พ.ศ. 2550 ก็ให้มีการนำบันทึกการสนทนาไว้เป็นข้อมูล เพื่อ การศึกษา และพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ต่อไป และได้มีการจัดพิมพ์บทความ การจัดการเรียนแบบ

ใฝ่รู้ของอาจารย์ในโครงการ ตีพิมพ์ลงในวารสาร การจัดการความรู้ในปี พ.ศ. 2549 และ ปี พ.ศ. 2550 คือฉบับนี้ โดยหวังว่าวารสารการจัดการความรู้ที่ มหาวิทยาลัยจัดทำขึ้นนี้จะเป็นแหล่งความรู้ หรือ ฐานความรู้ที่จะให้บุคลากรในองค์กรได้เรียนรู้ และ นำไปสู่การปฏิบัติร่วมกัน จนกลายเป็นวัฒนธรรม ขององค์กรในด้านการจัดการเรียนการสอน

เมื่อพิจารณาจากความรู้ 3 ประเภท ตามเกณฑ์ การแบ่งประเภทของความรู้ของชู (Choo, 2000 : 26-28 อ้างถึงใน ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ, 2548 17 : 19) ความรู้ของบุคลากร หรืออาจารย์ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ นครสวรรค์ จัดตามประเภทของความรู้ได้ ดังนี้

1. ความรู้โดยนัย หรือความรู้ที่ฝังอยู่ในคน (Tacit หรือ Implicit Knowledge) เป็นความรู้ที่เกิด จากประสบการณ์ การศึกษา การสนทนา การฝึกอบรม ความเชื่อและเจตคติของแต่ละบุคคล เป็นองค์รวม ของความรู้ของแต่ละบุคคล ที่เกิดจากความรู้บวกกับ สติปัญญาและประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จน เกิดความชำนาญ ความรู้ประเภทนี้ถือเป็นความรู้ที่ไม่ เป็นทางการ ไม่สามารถจัดระบบหรือหมวดหมู่ได้ แต่สามารถนำมาเล่าสู่กันฟัง ถ่ายทอดแบ่งปันความรู้ กันได้ สามารถสังเกตและเลียนแบบได้ ซึ่งต่อไปจะ ถูกพัฒนาเป็นความรู้ที่ฝังอยู่กับองค์กร (Embedded Knowledge) ไม่ยึดติดกับตัวบุคคล

อาจารย์ในมหาวิทยาลัยจะได้รับการอบรม สัมมนา ศึกษาดูงาน รวมทั้งประสบการณ์ตรงที่เกิดขึ้น จากการเรียนการสอนในห้องเรียน ซึ่งมีทั้งประสบการณ์ ที่ประสบความสำเร็จ และไม่ประสบความสำเร็จ ความรู้โดยนัยเหล่านี้ ถ้านำมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน และกัน ก็จะกลายเป็นองค์ความรู้ที่มีประ โยชน์ อย่างยิ่งต่อการพัฒนาการเรียนการสอน

2. ความรู้ที่ปรากฏ หรือความรู้ที่ชัดแจ้ง

(Explicit Knowledge) เป็นความรู้ที่ได้รับการถ่ายทอด จากบุคคลออกมาในรูปของบันทึกในรูปแบบต่าง ๆ เช่น หนังสือ บทความ เอกสาร ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เครื่องหมายการค้า สื่อโสตทัศน์ เป็นต้น ซึ่งบันทึก เหล่านี้ก็คือสารสนเทศนั่นเอง ความรู้ที่ปรากฏถือได้ว่า มีการใช้สัญลักษณ์ เพื่อบันทึกความรู้นั้น ๆ ให้คน ได้เข้าใจได้กว้างขวางและสะดวกยิ่งขึ้น ความรู้เหล่านี้ เป็นความรู้ที่มีการสะสมกันมานาน ใช้ประโยชน์ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการตรวจสอบอย่าง เป็นระบบแล้ว

มหาวิทยาลัยโดยผู้บริหารระดับสูง ได้มี ความพยายามอย่างยิ่ง ที่จะให้อาจารย์ที่มีความรู้ ความ เชี่ยวชาญ มีประสบการณ์ ได้นำความรู้เหล่านั้นมาทำ ให้เป็นความรู้ที่ปรากฏ โดยได้สนับสนุนงบประมาณ ตลอดจนในการจัดพิมพ์เป็นเอกสาร ตำรา ใช้ประกอบ การเรียนการสอน ให้นักศึกษา ครูบาอาจารย์ และ ผู้สนใจได้ศึกษาค้นคว้า โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการ จัดการเรียนแบบใฝ่รู้นี้ ได้มีการบันทึกวิดีโอและจัดพิมพ์ เป็นวารสารเผยแพร่ ให้แก่อาจารย์ในมหาวิทยาลัย ทุกคน รวมทั้งยังเผยแพร่สู่หน่วยงานภายนอกด้วย

3. ความรู้ที่เกิดจากวัฒนธรรม (Culture Knowledge) เป็นความรู้ที่เกิดจากความเชื่อ ความ ศรัทธา ซึ่งเกิดจากผลย้อนกลับของตัวความรู้และ สภาพแวดล้อมขององค์กร ซึ่งเป็นความเชื่อร่วมกัน ของคนในองค์กร ที่พัฒนามาเป็นระยะเวลาอัน นานกลายเป็นวัฒนธรรมขององค์กร

ในส่วน of ความรู้ประเภทที่ 3 นี้ เป็น นโยบายของมหาวิทยาลัย ที่พยายามผลักดันให้การ จัดการเรียนแบบใฝ่รู้ เป็นวัฒนธรรมองค์กรของ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จึงได้จัดงบประมาณ สนับสนุนอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้อาจารย์ได้มีโอกา สเข้ารับการอบรม Action research on active learning

ณ Montana State University ประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี พ.ศ. 2549 และ 2550 เพื่อหวังว่าอาจารย์จะได้ นำมาปฏิบัติ วิจัยและขยายผลไปทั่วทั้งมหาวิทยาลัย

สำหรับแนวทางดำเนินการเพื่อการจัดการ ความรู้ในองค์กร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสร้างบรรยากาศ การเรียนรู้ให้เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัย จะต้องอาศัย เครื่องมือ (tools) มาประยุกต์ใช้ เครื่องมือที่มหาวิทยาลัย นำมาใช้ในการจัดการความรู้ อาจพิจารณาจากลักษณะ เครื่องมือในการจัดการความรู้ที่ บดินทร์ วิจารณ์ แบ่งไว้ 10 ประเภท (2547 : 106-108) มีดังนี้

1. ชุมชนนักปฏิบัติ (Community of Practices-CoP) เป็นเครือข่ายความสัมพันธ์ที่ไม่เป็นทางการ เกิดจากความใกล้ชิด ความพึงพอใจ ความ สนใจ และพื้นฐานที่ใกล้เคียงกัน ซึ่งจะเอื้อต่อการ เรียนรู้และการสร้างความรู้ใหม่ ๆ มากกว่าโครงสร้าง ที่เป็นทางการ

2. การใช้ที่ปรึกษาหรือพี่เลี้ยง (Mentoring Programs) เป็นวิธีการพัฒนาความสามารถของบุคลากร ส่วนมากมุ่งเน้นไปที่บุคลากรใหม่ ที่จำเป็นต้องมี การสอนงานอย่างรวดเร็ว เพื่อให้สามารถปฏิบัติงาน ได้ในเวลาอันสั้น โดยให้พี่เลี้ยงเป็นผู้แนะนำและสอน วิธีการทำงานให้

3. การทบทวนหลังการปฏิบัติ (After Action Reviews-AAR) เป็นการอภิปรายเกี่ยวกับเหตุการณ์ ที่เกิดขึ้น เพื่อทบทวนว่าเกิดอะไรขึ้น ทำไมจึงเกิด จะรักษาจุดแข็ง และปรับปรุงจุดอ่อนอย่างไร ส่งผล ให้ทีมและสมาชิกได้เรียนรู้จากทั้งความสำเร็จ และ ความล้มเหลว

4. การเสวนา (Dialogue) เป็นการปรับ ฐานความคิดโดยการฟังจากผู้อื่นและความหลากหลาย ทางความคิดที่เกิดขึ้น ทำให้สมาชิกเห็นภาพที่ใกล้เคียง กัน หลังจากนั้นเราจึงจัดประชุมหรืออภิปรายเพื่อ

แก้ปัญหาหรือหาข้อยุติต่อไปได้ง่าย และผลหรือข้อ ยุติที่เกิดขึ้น จะเกิดจากการที่เราเห็นภาพในองค์กรรวม เป็นที่ตั้ง

5. ฐานความรู้บทเรียนและความสำเร็จ (Lessons Learned and Best Practices Databases) ในการจัดการความรู้จะมีการจัดเก็บองค์ความรู้ที่เกิดขึ้น จากประสบการณ์ ทั้งในรูปแบบของความสำเร็จ ความล้มเหลว และข้อเสนอแนะจากเรื่องที่สนใจจาก โครงการหรือจากกลุ่มที่ปรึกษา ซึ่งฐานความรู้เหล่านี้ จะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการจัดการความรู้ในองค์กร

6. แหล่งผู้รู้ในองค์กร (Center of Excellence -CoE) เป็นการกำหนดแหล่งผู้รู้ในองค์กร หรือ ทราบว่า จะสามารถติดต่อสอบถามผู้รู้ได้ที่ไหน อย่างไร (Expertise Locators) ซึ่งจะเป็นมากกว่า รายชื่อผู้เชี่ยวชาญในแต่ละด้าน

7. การเล่าเรื่อง (Story Telling) เรื่องราวที่ บอกเล่าทำให้ผู้ฟังเข้าไปร่วมอยู่ในความคิด มีความ รู้สึกเหมือนเป็นส่วนหนึ่งของเรื่องที่เล่า มีความ ต้องการที่จะหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหา เรื่องราว และ ความคิดต่าง ๆ ในเรื่องที่เล่านั้นกลายเป็นของผู้ฟัง ผู้ฟังจึงมิใช่เป็นเพียงผู้สังเกตภายนอกอีกต่อไป

8. เพื่อนช่วยเพื่อน (Peer Assist) เป็นการ ประชุมซึ่งเชิญสมาชิกจากทีมอื่น มาแบ่งปันประสบการณ์ ความรู้ ความเข้าใจให้แก่ทีมซึ่งต้องการความช่วยเหลือ ผู้ที่ถูกเชิญมาอาจจะเป็นคนที่อยู่ในองค์กรอื่นก็ได้

9. เวทีถาม-ตอบ (Forum) เป็นเวทีที่สามารถ โยนคำถามเข้าไปให้ผู้ที่อยู่ร่วมใน Forum ช่วยกัน ตอบคำถาม หรือส่งต่อไปให้ผู้เชี่ยวชาญอื่นตอบ ซึ่ง อาจจะอยู่ใน CoP หรือ CoE ก็ได้

10. และอื่น ๆ

จากลักษณะแนวทางในการดำเนินการ เพื่อ การจัดการความรู้ดังกล่าวข้างต้น ส่วนที่มหาวิทยาลัย

ได้หยิบมาใช้เป็นเครื่องมือในการดำเนินการไปแล้ว
ได้แก่

(1) การเล่าเรื่อง (Story Telling) โดยการ
จัดให้มีเวที ในการนำเสนอผลการจัดการเรียนแบบ
ใฝ่รู้มาแล้วปีละครั้ง เป็นเวลา 4 ปี ดังปรากฏข้อมูล
ในบทความของ ผศ.เกษม ศรีเดิมา ซึ่งเป็นรอง
อธิการบดีฝ่ายวิชาการ ที่รับผิดชอบดูแลโครงการนี้
มาโดยตลอด

(2) ฐานความรู้บทเรียน และความสำเร็จ
(Lessons Learned and Best Practices Databased)
โดยสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน เป็นผู้
ประสานงานในการจัดทำวารสารการจัดการความรู้
เพื่อเผยแพร่สู่อาจารย์ในมหาวิทยาลัย และสถาบัน
การศึกษาภายนอก นอกจากนี้ยังมีการบันทึกวิดีโอ
ไว้เพื่อการศึกษาค้นคว้าต่อไป

(3) การเสวนา (Dialogue) และ (4) เวที
ถาม-ตอบ (Forum) ซึ่งทั้งสองกระบวนการนี้ได้บูรณาการ
รวมอยู่กับการเล่าเรื่อง โดยจัดให้มีการนำเสนอผล
การดำเนินงาน สนทนา ถาม-ตอบ ปัญหาข้อสงสัย
และกระบวนการจัดการเรียนแบบใฝ่รู้ โดยในสอง
ปีแรก (พ.ศ. 2547-2548) จัดเวทีใหญ่ นำเสนอรวมทั้ง
มหาวิทยาลัย และสองปีต่อมา (พ.ศ. 2549-2550) จัด
เวทีย่อยแยกเป็น 5 กลุ่ม ๆ ละ 2 เรื่อง ให้อาจารย์ที่
สนใจเลือกเข้าเสวนา ชักถามตามความสนใจ

ถึงแม้กระบวนการจัดการความรู้ เพื่อ
ส่งเสริมการเรียนแบบใฝ่รู้ ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์ จะไม่แม่นยำตรงตามหลักการจัดการความรู้
ในเชิงทฤษฎี แต่ด้วยความเชื่อมั่นว่าการจัดการ
ความรู้เป็นกระบวนการสร้างองค์ความรู้ เผยแพร่
องค์ความรู้ และการนำเอาความรู้ไปใช้ประโยชน์
ดังนั้นกระบวนการจัดการความรู้ในมหาวิทยาลัยราชภัฏ
นครสวรรค์ จะเป็นการจัดการให้การเรียนการสอน
ในมหาวิทยาลัยก้าวไปข้างหน้าอย่างต่อเนื่อง จะช่วย
เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้ มีการแลกเปลี่ยน
เรียนรู้ภายในมหาวิทยาลัยอย่างสม่ำเสมอ มีการ
ทำงานร่วมกัน ระหว่างคณาจารย์ต่างคณะภายใน
มหาวิทยาลัย จนสามารถที่จะเป็นองค์กรฐานความรู้
ในเรื่องการเรียนแบบใฝ่รู้ ถึงแม้ว่าในการจัดการ
ความรู้ต้องใช้ระยะเวลา และมีผู้เกี่ยวข้องมากมาย
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ก็จะก้าวไปข้างหน้า
ต่อไป ภายใต้งานใจความสำเร็จ คือมีการสร้าง
การมีส่วนร่วมและความร่วมมือร่วมใจ มุ่งเน้นที่ผล
การดำเนินงาน มุ่งเน้นการจัดการ ปรับเปลี่ยน
พฤติกรรม และการเปลี่ยนแปลงอย่างเป็นระบบ มี
การสร้างบรรยากาศ ก่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมการ
แบ่งปันความรู้ และการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นจริงใน
องค์กร โดยมีผู้นำเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

เอกสารอ้างอิง

- ชัชวาลย์ วงษ์ประเสริฐ. (2548). การจัดการความรู้ในองค์กรธุรกิจ. กรุงเทพฯ : เอกซเปอร์เน็ต.
 บดินทร์ วิจารณ์. (2547). การจัดการความรู้สู่ปัญญาปฏิบัติ. การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ :
 เอกซเปอร์เน็ต.
 วรภัทร์ ภูเจริญ. (2547). องค์กรแห่งการเรียนรู้และการบริหารความรู้. กรุงเทพฯ : บริษัท อริยชน จำกัด.
 วีรยุทธ มามะศิรินันท์. (2548). การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้. กรุงเทพฯ : เอกซเปอร์เน็ต.

การออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ (Active Learning : Learning-results based design)

ดร.พรเทพ ฐิมน

หัวหน้าสำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning) เป็นเทคนิคการจัดการเรียนรู้ ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีส่วนเกี่ยวข้องในกิจกรรมการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (Actively Involvement) โดยการอ่าน การเขียน การอภิปราย การแก้ปัญหา และการลงมือปฏิบัติ จึงส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) มีเจตคติที่ดี และมีทักษะกระบวนการทำงานในสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างแท้จริง อย่างไรก็ตาม การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ของคณาจารย์ส่วนใหญ่ โดยทั่วไป ยังให้ความสำคัญกับกระบวนการเรียนรู้ มากกว่าผลการเรียนรู้ ซึ่งถือว่าเป็นหัวใจสำคัญของการออกแบบการเรียนรู้ ดังนั้นคณาจารย์ทุกคนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนแนวทาง การออกแบบการเรียนรู้จากที่เป็นอยู่ โดยหันมุ่งเน้นที่ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

หลักการออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้

ผู้สอนควรยึดหลักในการออกแบบการเรียนรู้ 3 ประการ คือ

1. คำนึงถึงผลการเรียนรู้ ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนอย่างรอบด้านทั้งในแนวกว้าง (horizontal) และในแนวลึก (vertical) รวมทั้งเป็นผลการเรียนรู้

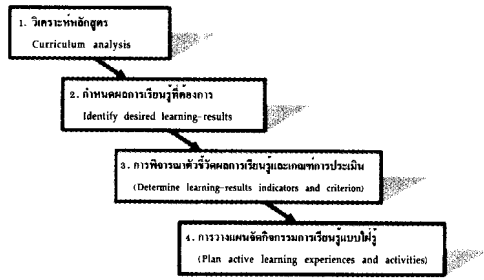
ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตของผู้เรียน ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2. แสดงให้เห็นถึงหลักฐานการเรียนรู้ ที่จะใช้เป็นตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ของผู้เรียน รวมทั้งกำหนดเกณฑ์การประเมิน ในแต่ละหลักฐานไว้ อย่างชัดเจน เหมาะสม และสอดคล้องกับผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

3. ระบุกิจกรรมการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนรู้ ตามแนวคิดของการเรียนแบบใฝ่รู้ที่สอดคล้องกับหลักฐานการเรียนรู้ เพื่อมุ่งไปสู่ผลการเรียนรู้ของผู้เรียนที่ต้องการ

กระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้

ในการออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ มีขั้นตอนดำเนินการ 4 ขั้นตอนด้วยกัน คือ การวิเคราะห์หลักสูตร การกำหนดผลการเรียนรู้ที่ต้องการ การพิจารณากำหนดตัวชี้วัดผลการเรียนรู้และเกณฑ์การประเมิน และวางแผนจัดกิจกรรมการเรียนรู้ หรือกระบวนการเรียนรู้ ดังแสดงในภาพ 1

ภาพ 1 กระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้

จากภาพ 1 สามารถอธิบายกระบวนการออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ได้ดังนี้

1. การวิเคราะห์หลักสูตร

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอน ดำเนินการวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งประกอบด้วยจุดมุ่งหมายของหลักสูตร คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนตามหลักสูตร ระยะเวลาเรียน และคำอธิบายรายวิชา

2. การระบุผลการเรียนรู้ที่ต้องการ

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอน นำผลที่ได้จากการวิเคราะห์หลักสูตร มากำหนดเป็นผลการเรียนรู้ที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน ซึ่งควรครอบคลุมผลการเรียนรู้ที่สำคัญ 4 ประการ คือ ความเข้าใจที่คงทน (concept) ความรู้ (knowledge) ทักษะ (attitude) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ (desired characteristics) ของผู้เรียนตามหลักสูตร และทักษะกระบวนการ (process and skills) ที่จำเป็นต่อการทำงาน การดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมอย่างมีความสุข

3. การพิจารณาตัวชี้วัดผลการเรียนรู้และเกณฑ์การประเมิน

เมื่อผู้สอนได้กำหนดผลการเรียนรู้ ใฝ่อย่างชัดเจนแล้ว ก็นำผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในแต่ละข้อมาพิจารณาหาตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ ที่มีความจำเพาะเจาะจง สะท้อนผลการเรียนรู้ได้อย่างชัดเจน ถูกต้อง และสามารถวัดได้จริง พร้อมทั้งระบุเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้ใฝ่อย่างเหมาะสม และเป็นที่ยอมรับ ดังแสดงตัวอย่างในตาราง 1

ตาราง 1 การพิจารณากำหนดตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ และเกณฑ์การประเมิน

ผลการเรียนรู้	ตัวชี้วัด	
เกณฑ์การประเมิน 1. วิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทยได้	1. ร้อยละของคะแนนสอบที่ได้ จากแบบทดสอบชนิดเขียนตอบ	> ร้อยละ 80
2. ระดับคุณภาพของรายงานการวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาไทย	2. ระดับคุณภาพของรายงานการวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาไทย	> ระดับ 3
3. ตระหนักและเห็นความสำคัญของการประกันคุณภาพการศึกษา	1. ระดับคุณภาพของการเขียนบทความเชิงวิพากษ์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาไทย	> ระดับ 4

4. การวางแผนกิจกรรมการเรียนรู้

เป็นขั้นตอนที่ผู้สอน กำหนดขั้นตอนกิจกรรมการเรียนรู้ ตามหลักการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ โดยมุ่งเน้นให้ผู้เรียนอ่าน เขียน เรียนรู้โดยวิธีการแยกแยะ เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากกฎเกณฑ์ เรียนรู้แบบจับใจความ หรือสรุปความ เรียนรู้แบบแก้ปัญหา และเรียนรู้โดยการสังเคราะห์ความรู้ หรือสร้างความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ กิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนดขึ้น ต้องสอดคล้องกับตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ และมุ่งไปสู่ผลการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ ดังเช่น ผู้สอนต้องการให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์ระบบการประกันคุณภาพการศึกษาของประเทศไทย และกำหนดตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ไว้ 2 ประการ คือ ร้อยละของคะแนนสอบที่ได้จากแบบทดสอบชนิดเขียนตอบ และระดับคุณภาพของรายงานการวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษาไทย

ดังนั้นในกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนศึกษา วิเคราะห์ และเขียนรายงานการวิเคราะห์ระบบประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งจัดทำแบบทดสอบชนิดเขียนตอบ เมื่อจบสิ้นกระบวนการเรียนรู้

กล่าวได้ว่า การออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ที่มุ่งเน้นผลการเรียนรู้ เป็นแนวคิดในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ที่ผู้สอนให้ความสำคัญกับผลการเรียนรู้ ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนเป็นลำดับแรก จากนั้นจึงกำหนดตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ เพื่อเป็น

หลักฐานยืนยันสถานภาพการเรียนรู้ของผู้เรียน พร้อมทั้งระบุเกณฑ์การตัดสินผลการเรียนรู้ไว้อย่างชัดเจน และสุดท้ายจึงค่อยมาวางแผนกำหนดกิจกรรม การเรียนรู้ที่สอดคล้องกับตัวชี้วัดผลการเรียนรู้ และมุ่งไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ต้องการ การออกแบบการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ในลักษณะนี้ จะช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจที่คงทน (Enduring Understanding) มีเจตคติที่ดี และมีทักษะกระบวนการทำงานในสิ่งที่ได้เรียนรู้อย่างแท้จริง

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning

ผศ. นันทิยา บัวจันทร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะครุศาสตร์

Active learning เป็นการจัดการเรียนการสอนที่ประกอบด้วยลักษณะสำคัญคือ ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง พัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง คือการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินผล และที่สำคัญผู้เรียนมีทัศนคติอยากเรียนรู้ มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมกิจกรรม

การสอนแบบ Active learning เป็นกิจกรรมที่สามารถทำได้ไม่ยาก และยังเป็นการสอนนโยบายผู้เรียนเป็นสำคัญ อันส่งผลให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ มีความกระตือรือร้น คิดเป็น มีทักษะการแสวงหาความรู้ ทำงานเป็นกลุ่ม นำเสนอข้อมูลได้ และสามารถเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต สมดังปณิธานการปฏิรูปการศึกษา สำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ได้กำหนดเป็นนโยบาย ให้การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning เป็นรูปแบบหนึ่งในการจัดการศึกษาแบบเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

จากผลการดำเนินการการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ประเด็นที่สืบเนื่องจากปีที่แล้ว ในส่วนของคณะครุศาสตร์ โดยจุดเน้นที่เป็นส่วนสำคัญของพันธกิจ ในเรื่องของการจัดการเรียนการสอน ในฐานะหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการจัดการศึกษา มีภารกิจสำคัญในการผลิตและพัฒนาครู ทางคณะได้ตั้งเป้าหมายที่จะให้คณาจารย์ทุกคน มีการจัดกิจกรรมการเรียน

การสอนแบบ Active learning มีแผนการสอนและมีการจัดการเรียนการสอนตามแผน มีโครงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในเวทีระดับคณะ ซึ่งทางคณะได้จัดสรรงบประมาณ สนับสนุนการจัดแผนการจัดการเรียนรู้ การผลิตสื่อ อุปกรณ์ประกอบการเรียนรู้แบบ Active Learning และการนำเสนอผลการปฏิบัติงาน อีกขั้นตอนหนึ่งของกระบวนการเพื่อให้การจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์สมบูรณ์ขึ้น คือให้คณาจารย์จัดทำวิจัยในชั้นเรียน (Action Research) พร้อมทั้งจัดให้มีการนำเสนอผลงานในแต่ละภาคเรียน เป็นการพัฒนาอีกขั้นหนึ่งของการจัดการเรียนแบบ Active learning ของคณะครุศาสตร์ ซึ่งได้มีการประชุมปฏิบัติการของคณาจารย์ในคณะต่างก็จะมีแบบโครงการวิจัยในชั้นเรียน จากปัญหาการจัดการเรียนการสอนของตน ที่ผ่านการฝึกปฏิบัติการเขียน และมีการรับข้อเสนอแนะจากคณาจารย์ในคณะที่มีความรู้ความสามารถ และประสบการณ์ในการจัดการเรียน จากภาควิชาหลักสูตรและการสอนของคณะมาแล้วส่วนหนึ่ง และทางคณะจะได้จัดสรรงบประมาณส่วนหนึ่ง เพื่อสนับสนุนการทำวิจัยในชั้นเรียน (Action Research) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายและเป็นขวัญและกำลังใจแก่คณาจารย์ เมื่อสิ้นภาคเรียน ทางคณะจะได้จัดให้มีการประชุมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ นำเสนอผลงานและคัดเลือกผลงานที่เป็นแบบอย่างที่ดีเพื่อเผยแพร่ต่อไป

สำหรับภาพรวมของมหาวิทยาลัย ในการนำเสนอผลงานของอาจารย์แต่ละคณะ ทางคณะครุศาสตร์ได้มีข้อคิดเห็น การนำเสนอในห้องรวมของอาจารย์ที่เป็นตัวแทนของแต่ละคณะ ทำให้อาจารย์ทุกคนในมหาวิทยาลัยเห็นภาพรวม และได้รับประโยชน์มากกว่าการจัดแยกห้องนำเสนอ ซึ่งในทางปฏิบัติเหมือนเป็นการลงทุนที่ไม่คุ้มค่า คณาจารย์แต่ละคณะให้ความสนใจน้อย และเป็นลักษณะของการที่คณะใครก็ดูคณะของตัวเองมากกว่า และจำนวนคณาจารย์ที่มีส่วนร่วมก็น้อยมาก ถ้าเป็นการนำเสนอในภาพรวมทุกคณะบนเวทีกลาง จะทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในวงกว้าง โดยจัดส่งตัวแทนคณะละ 1 คนขึ้นนำเสนอ คณาจารย์แต่ละคณะจะได้เห็นตัวอย่างที่หลากหลาย ซึ่งจะทำให้เกิดประโยชน์มากขึ้น และมีการจัดนิทรรศการผลงานด้านการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ของแต่ละคณะ ให้คณาจารย์สามารถเข้าชมผลงานได้อย่างทั่วถึง

ส่วนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ประเด็นใหม่ ทางคณะครุศาสตร์ ซึ่งได้ดำเนินการมาระยะหนึ่งแล้ว และคิดว่าคณาจารย์ของคณะส่วนใหญ่ มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะความชำนาญในระดับหนึ่ง สำหรับการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning รวมถึงวิจัยในชั้นเรียน (Action Research) ที่กำลังเป็นโครงการสำคัญที่กำลังส่งเสริมอยู่ ทางคณะยังได้มองถึงความสำคัญของตัวผู้เรียน ที่ควรจะได้มีโอกาสในการมีส่วนร่วม

การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning เป็นการสอนพัฒนธรรมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ให้กับนักศึกษา เป็นความรู้ที่ได้ศึกษามาด้วยตนเอง เป็น

ความรู้ที่ได้มาจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ของเพื่อนนักศึกษาด้วยกัน เป็นความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติ อาจารย์ทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวก การเชื่อมโยงประเด็น การสร้างหรือปฏิรูปกระบวนการพัฒนธรรมการเรียนรู้ และแหล่งการเรียนรู้กับยุทธศาสตร์การจัดการ งานพัฒนธรรมการเรียนรู้ เป็นกระบวนการเรียนรู้แบบการพยายามใช้สติ และปัญญาเข้าถึงความจริงด้วยตนเอง ในขณะที่อาจารย์ก็พยายามช่วยกระตุ้น ให้เราปฏิบัติจากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ สิ่งที่ควรเป็นประเด็นที่ควรจะสืบเนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบ Active learning

การจัดการเรียนรู้แบบ Active learning ที่นักศึกษาได้ความรู้ มาจากการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองและจากการเรียนรู้ด้วยวิธีการนี้ ควรมีการนำวิธีการของการจัดการความรู้ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยในเบื้องต้นอาจมีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้สำหรับนักศึกษา ในแต่ละรายวิชา หาแนวทางกำหนดยุทธศาสตร์ จุดอ่อน จุดแข็งของการจัดการเรียนการสอนร่วมกัน ระหว่างนักศึกษาและอาจารย์ผู้สอน ซึ่งกระบวนการของการเรียนการสอน ควรเป็นการเรียนรู้โดยใช้เทคนิควิธีการของการจัดการความรู้ การวิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง SWOT เมื่อเริ่มต้นของการเรียนรู้ และการทำ AAR หลังการเรียนรู้ (After Action Report) ซึ่งทำให้นักศึกษาได้ความรู้จากการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การดำเนินการที่ครบวงจร เป็นการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ทั้งในส่วนของคณาจารย์กับคณาจารย์ คณาจารย์กับนักศึกษาและนักศึกษาด้วยกันเอง จะทำให้เกิดการเรียนรู้และเกิดประโยชน์สูงสุดในการดำเนินการ

จะเห็นได้ว่าการดำเนินการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ของคณะครุศาสตร์ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของประเด็นยุทธศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยในเรื่องของการพัฒนาการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพ ที่ทางคณะครุศาสตร์ได้ดำเนินการมาแล้วเป็นลำดับ โดยสรุปดังนี้ ในปีที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาอาจารย์ให้มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการจัดการเรียนการสอน โดยการจัดอบรมเชิงปฏิบัติ การเขียนแผนการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการดำเนินการตามแผนปีปัจจุบัน ได้มีการจัด

อบรมวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ประกอบการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และในปีต่อไป ทางคณะครุศาสตร์ได้วางแผนในการดำเนินการต่อเนื่อง โดยจะจัดให้มีการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ของคณาจารย์ ที่จัดการเรียนรู้แบบ Active Learning และ Action Research ในส่วนนักศึกษานำเสนอรายงานผล สิ่งที่ได้จากการเรียนรู้แบบ Active Learning ซึ่งจะเป็นการพัฒนา รูปแบบ การจัดการเรียนรู้ให้เกิดประสิทธิภาพ และประโยชน์สูงสุดต่อนักศึกษา และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อไป

เรียนรู้อะไรจากการไป MSU ?

ศุภทิพย์ จงมนี

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

สืบเนื่องจากการไปฝึกอบรม เรื่องการสอนแบบ Active learning ระหว่างวันที่ 14 - 31 ต.ค. 49 ณ Montana State University เมือง Bozeman รัฐ Montana สหรัฐอเมริกา ผู้เขียนขอนำเสนอผลการเรียนรู้ที่ได้จาก MSU ใน 4 ประเด็น คือ

1. การพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษ
2. การทำวิจัยในชั้นเรียน (Action Research)
3. การเรียนการสอนแบบ Active Learning
4. การศึกษาคุณภาพและสังเกตการเรียนการสอน

ในโรงเรียนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (MSU)

1. การพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษ

การพัฒนาความสามารถด้านภาษาอังกฤษในการสื่อสารและศึกษาค้นคว้าข้อมูลต่าง ๆ เป็นประสบการณ์ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เพราะผู้เขียนได้พัฒนาความสามารถครบทั้ง 4 ทักษะ คือ ทักษะการฟัง การพูด การอ่าน และการเขียน ซึ่งในอดีตถึงแม้ว่า ผู้เขียนจะจบเอกภาษาอังกฤษมาก่อนก็ตาม แต่เมื่อไม่ได้มีโอกาสได้ใช้ ก็เป็นธรรมดาที่จะต้องให้เวลาในการเคาะสนิมอยู่บ้าง แต่เมื่อเราพบกับข้อจำกัดของสิ่งแวดล้อม ที่เต็มไปด้วยภาษาอังกฤษ ความรู้เดิมที่มีอยู่ ก็สามารถเรียกกลับมาใช้ได้เหมือนเดิม อาจจะดีขึ้นกว่าเดิมเล็กน้อยเพราะวัยวุฒิและคุณวุฒิที่เพิ่มมากขึ้น ผู้เขียนเห็นว่าไม่มี

อุปสรรคใด ๆ ที่เราผ่านมันไปไม่ได้ สิ่งที่สำคัญคือ ต้องกล้าที่จะพูด พูดผิดไม่เป็นไรไม่ต้องอายผิดเป็นครูใจจำคำนี้ไว้เสมอ แล้วเราก็ผ่านมันไปได้ ผู้เขียนประเมินตนเองหลังจากกลับจาก MSU แล้วว่าเราทำได้ดีมากขึ้น แต่เสียค่าที่เวลาในฝึกฝนสั้นไปหน่อย ถ้าจะให้ความสามารถด้านภาษาอังกฤษดีมากกว่นี้ ต้องเพิ่มเวลาและเปิดโอกาสให้ฝึกการใช้ภาษาอังกฤษตามลำพัง โดยไม่มีเพื่อนคนไทยอยู่ด้วยเลยจะดีที่สุด

2. การทำวิจัยในชั้นเรียน (Action Research)

ส่วนในเรื่องของการทำวิจัยในชั้นเรียนนั้น MSU กำหนดเงื่อนไขให้ทุกคนที่ไป กลับมาทำวิจัยในชั้นเรียนเพื่อแก้ปัญหาในห้องเรียนของตนเอง ซึ่งจากการศึกษาสภาพปัญหา ในการจัดการเรียนการสอนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี โดยการสังเกตและวิเคราะห์บันทึกการเรียนรู้ (Journal) ของผู้เรียนพบว่า เมื่อกำหนดให้ทำกิจกรรมกลุ่มร่วมกัน นักศึกษาสะท้อนความรู้สึกว่าเบื่อหน่าย ไม่อยากจะเข้าร่วมกลุ่ม ไม่กระตือรือร้นที่จะทำงานกลุ่ม เหนื่อยที่จะต้องทำเพียงคนเดียว เพราะเพื่อนบางคนไม่ได้ช่วยอะไรเลย แสดงให้เห็นว่านักศึกษาส่วนใหญ่ขาดทักษะในการทำงานร่วมกัน ผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้า หาแนวทางในการแก้ปัญหาดังกล่าว แล้วพบว่าวิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วย

เทคนิคจิกซอร์ II สามารถช่วยเพิ่มทักษะการทำงานร่วมกันของนักศึกษาได้ เพราะเทคนิคจิกซอร์ II มีลักษณะเด่น คือ ผู้เรียนทุกคนจะได้มีส่วนร่วมในการค้นคว้าหาความรู้ ทำให้ผู้เรียนรู้สึกกระตือรือร้นที่จะค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ได้แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่ม และภายในกลุ่ม เป็นการฝึกทักษะทางด้านสังคม ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความรับผิดชอบต่อตนเองและต่อกลุ่ม สร้างความภาคภูมิใจและความเชื่อมั่นในตนเอง กล้าคิด กล้าตัดสินใจ กล้าแสดงออก เพราะทุกคนจะได้เป็นผู้เชี่ยวชาญทุกคน ผู้เขียนจึงสนใจที่จะศึกษาการศึกษาความสามารถในการทำงานร่วมกัน ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ II เพื่อนำไปพัฒนาการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ กลุ่มเป้าหมายคือนักศึกษาชั้นปีที่ 3 โปรแกรมวิชาภาษาอังกฤษ คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ จำนวน 36 คน ซึ่งเรียนในรายวิชา PROF 101 การปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1 ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แผนการสอน เทคนิคจิกซอร์ II แบบสอบถามความคิดเห็นต่อการสอนด้วยเทคนิคจิกซอร์ II และแบบประเมินความสามารถในการทำงานร่วมกัน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี ที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ II มีความสามารถในการทำงานร่วมกันอยู่ในระดับดี นักศึกษาที่ใช้วิธีการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ II มีความคิดเห็นว่าการเรียนแบบร่วมมือด้วยเทคนิคจิกซอร์ II ทำให้มีความรับผิดชอบเป็นรายบุคคลและต่อส่วนรวม ฝึกทักษะการทำงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ ยอมรับและ

เคารพความคิดเห็นของผู้อื่น รู้จักบทบาทหน้าที่ที่หลากหลาย ฝึกการเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี รู้จักการวางแผนและทำงานอย่างมีระบบ

3. การเรียนการสอนแบบ Active Learning

ในประเด็นนี้ผู้เขียนในฐานะที่อยู่ในคณะครุศาสตร์ ภาควิชาหลักสูตรและการสอน ประเมินตนเองแล้วว่า ผู้เขียนได้ความรู้ในส่วนนี้เพิ่มขึ้นเล็กน้อยเท่านั้น เพราะสิ่งที่ MSU แจกเอกสารในประเด็นนี้โดยภาพรวม ส่วนใหญ่จะให้ความรู้เชิงทฤษฎีมากกว่าที่จะนำตัวอย่าง หรือ รูปแบบที่เป็น Best Practice มานำเสนอหรือให้พวกเราได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริงเลย รู้สึกผิดหวังเล็กน้อยเพราะหวังที่จะไปเก็บเกี่ยวประสบการณ์ / รูปแบบการสอนแบบ Active Learning จากต้นตำรับมาให้เต็มที่ เพื่อกลับมาถ่ายทอดให้กับคณาจารย์ที่คณะได้เรียนรู้ร่วมกัน แต่ก็ไม่เป็นไรคิดในแง่บวกว่าเป็นโอกาสที่ดีที่ได้ปิดฝุ่น รื้อฟื้นเรื่องที่เคยเรียนขึ้นมาใหม่แต่ในบริบทที่เป็นภาษาอังกฤษ

4. การศึกษาดูงานและสังเกตการเรียนการสอนในโรงเรียนระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา (MSU)

จากการได้ไปศึกษาดูงาน และสังเกตการจัดการเรียนการสอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และอุดมศึกษา มีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้

ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา พบว่า

1. การจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ทั้งในบริเวณโรงเรียนและในชั้นเรียน มีความสะอาดเรียบร้อย มีวัสดุอุปกรณ์ครบครัน มีห้องสมุดที่ทันสมัย

2. จำนวนของนักเรียนต่อห้องเรียน 20-25 คนต่อห้องเรียน มีความเหมาะสมทำให้ครูดูแลนักเรียนได้ทั่วถึง ห้องเรียนไม่แออัดคับแคบ

3. การให้ความสำคัญกับนักเรียนต่างชาติ โดยการจัดสอนซ่อมเสริมภาษาอังกฤษ ในช่วงพักกลางวันหรือก่อนกลับบ้าน

4. การจัดการเรียนการสอน ด้วยวิธีการที่หลากหลายด้วยสื่อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ครูผู้สอนจะเน้นให้นักเรียนเกิด Thinking Skill โดยใช้ Question-Based Learning และการลดปริมาณการใช้กระดาษในการส่งงาน / การบ้าน โดยให้นักเรียนส่งงานทาง e-mail นักเรียนเรียนอย่างมีความสุข กล้าแสดงออก และกระตือรือร้น

5. ความร่วมมือระหว่างศิษย์เก่าพ่อแม่ผู้ปกครองกับโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ เช่น การเชิญเป็นวิทยากร คลินิกให้คำปรึกษาพ่อแม่ผู้ปกครอง การได้รับงบประมาณสนับสนุนจากชุมชน เป็นต้น

6. การคำนึงถึงความปลอดภัยของนักเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้อำนวยการโรงเรียน และได้เข้าร่วมเหตุการณ์จำลองการซ้อมหนีไฟ แล้วพบว่าโรงเรียนให้ความสำคัญ กับเรื่องความปลอดภัยของนักเรียนมาก โดยจัดให้มีการซ้อมหนีไฟอย่างสม่ำเสมอ

ระดับอุดมศึกษา มีข้อค้นพบที่น่าสนใจดังนี้

1. วิธีการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนจะกระตุ้นให้ผู้เรียนคิดตาม และตอบคำถามอยู่เสมอ คำถามที่ถามส่วนใหญ่จะให้ผู้เรียนอภิปราย แสดงความคิดเห็น โดยให้ยกมือขึ้นก่อนที่อาจารย์จะเรียกให้ตอบเสมอ ผู้สอนกระตือรือร้น กระฉับกระเฉง มีความเป็นกัลยาณมิตรกับผู้เรียน จึงทำให้ผู้เรียนกล้าแสดงความคิดเห็น

นอกจากนั้นผู้สอนใช้ WebCT ประกอบการเรียนการสอน โดยความร่วมมือระหว่างผู้สอนกับนักคอมพิวเตอร์ของมหาวิทยาลัย ในการสร้างรายวิชาขึ้นมา เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักศึกษาได้ใช้ศึกษาเพิ่มเติม ส่งงาน / การบ้าน เขียน email / chat กับเพื่อน ๆ ด้วยกัน เป็นต้น ซึ่งระบบของ WebCT ที่ Montana State University (MSU) กำลังได้รับความนิยมอย่างมาก การจัดการเรียนการสอนในระบบนี้มีลักษณะที่เรียกว่า Blended Learning คือ เป็นการผสมผสานระหว่างการสอนแบบ E - learning และการสอนแบบที่อาจารย์ผู้สอนนัดหมายเพื่อพบกับผู้เรียนเป็นระยะ ๆ เพื่อสร้างข้อตกลงร่วมกันและมอบหมายงาน / โครงการต่าง ๆ เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าทางอินเทอร์เน็ต แล้วเข้าไปพูดคุยปรึกษาหารือกับอาจารย์ เพื่อน ๆ ในห้อง Chat Room หรือส่งจดหมายอิเล็กทรอนิกส์ ตามประเด็นที่อาจารย์กำหนดให้ ประโยชน์ที่ได้รับคือผู้เรียนไม่จำเป็นต้องมานั่งเรียนในห้อง จะเรียนที่ไหน เมื่อไรก็ได้ แต่ต้องมีงานที่มอบหมายส่งให้ทันตามกำหนด นอกจากนั้น เป็นการลดความสิ้นเปลืองของการทำรายงานเป็นรูปเล่มส่งอาจารย์ ซึ่งจะช่วยให้นักศึกษาลดรายจ่าย ค่าอุปกรณ์การเรียนการสอนให้น้อยลง นอกจากนั้นยังสังเกตได้ว่า ผู้เรียนของเขาส่วนใหญ่มีความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์อย่างคล่องแคล่ว ทุกครั้งที่ไปเยี่ยมชม จะเห็นภาพนักศึกษานั่งทำงานด้วยคอมพิวเตอร์โน้ตบุ๊กฉบับกระเป๋า แบบไร้สาย แทบทั้งสิ้น นั้นแสดงให้เห็นถึงมหาวิทยาลัยของเขา มีความพร้อมและให้ความสำคัญกับระบบเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างมาก

2. บรรยายภาศทางวิชาการซึ่งผู้เขียนสังเกตและสัมผัสได้ จากการที่นักศึกษาของเขาให้ความสำคัญกับการศึกษาค้นคว้าข้อมูล จากคอมพิวเตอร์

Active learning จะแบ่งงานอย่างยั่งยืนและทั่วถึง

ผศ.ธนาพร ธนบุญนาศักดิ์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาหลักสูตรและการสอน ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะครุศาสตร์

ส่วนมากคงเห็นด้วยกับชื่อเรื่องที่เขียนไว้ข้างบน ตามประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล ส่วนจะเป็นจริงหรือไม่คงขึ้นอยู่กับตัวผู้ปฏิบัติเอง และผู้บริหารด้วย

ในวันที่ 7 มิถุนายน 2550 ผู้เขียนมีโอกาสนำเสนอประสบการณ์การจัดกิจกรรม และแนวทางในการจัดกิจกรรมแต่ละรายวิชาที่ผ่านมาในอดีตอันยาว.....นาน ซึ่งจะขอแบ่งการเขียนเป็น 3 เรื่องใหญ่ คือ ประสบการณ์การจัดกิจกรรม แนวทางการปฏิบัติในการจัดกิจกรรมแต่ละรายวิชา และแนวการจัดการเรียนรู้ Active learning ในรายวิชาหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้ (EDUC103) ขอเขียนเป็นเรื่อง ๆ ไปตามลำดับดังนี้

1. ประสบการณ์การจัดกิจกรรม

หลังจากที่ผู้เขียนแจกโครงสร้างรายวิชา (Course syllabus) ที่จะเรียนให้นักศึกษาพิจารณาไปพร้อม ๆ กัน รวมทั้งชี้แจงและตั้งคำถามกับผู้เรียนถึงประโยชน์ของขอบข่ายรายวิชา ซึ่งเรานำมาเขียนจุดประสงค์ จะมีทั้งด้านความรู้และด้านปฏิบัติ ให้นักศึกษาวิเคราะห์กิจกรรมที่ผู้เขียนเขียนไว้ในรายวิชา ว่าสอดคล้องกับจุดประสงค์และเนื้อหาหรือไม่ ควรจะทำความเข้าใจหรือรู้ที่มาของการเขียนจุดประสงค์และกิจกรรม เพราะจะได้นำความรู้ที่ได้แนวทางนี้ไปปฏิบัติต่อไป

หลังจากนั้น พิจารณาเกณฑ์การแบ่งคะแนนว่าพอใจหรือไม่ ทำข้อตกลงร่วมกันว่าแต่ละบุคคลชอบไม่ชอบการกระทำอย่างไร มีความต้องการให้ผู้สอน-ผู้เรียนปฏิบัติอย่างไร เช่น ไม่คุยกันระหว่างเรียน เสียงโทรศัพท์ระหว่างเรียน การเข้าชั้นเรียน ฯลฯ

ในโครงสร้างรายวิชา จะเขียนกฎเกณฑ์ที่ควรปฏิบัติทั้งของผู้รายงาน เช่น ต้องใช้คำพูดของตัวเอง ไม่อ่าน ผีกัดคำถามจากเรื่องที่รายงาน ควรใช้แผนภูมิหรือรูปภาพประกอบการรายงาน หน้าที่ของผู้ฟัง และผู้สอน เช่น ช่วยผู้เรียนในการจัดกิจกรรม ให้คำแนะนำต่าง ๆ อำนวยความสะดวก ฯลฯ

เมื่อเริ่มเรียนเนื้อหาครั้งแรกจะเกริ่นนำเรื่องเหล่านี้

นักศึกษาที่จะจบหลักสูตรปริญญาตรี จะต้องเรียนรายวิชาจาก 2 กลุ่มใหญ่ กลุ่มแรกจะประกอบด้วยรายวิชาที่ก่อให้เกิดความรู้ ทักษะและเจตคติในการจะออกไปประกอบอาชีพครู เมื่อจบแล้วจะนำไปประกอบอาชีพครูได้ อีกกลุ่มประกอบด้วยรายวิชาที่ศึกษาแล้วทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ อยู่ในโลกได้อย่างปกติสุขตามอัตภาพ จัดการกับชีวิตตัวเองได้ ปีสุดท้ายก่อนจบหลักสูตรฯ จะมีการวิจัยเล็ก ๆ น้อย ๆ คนละ 1 เรื่อง เหตุผลก็คือยึดหลักว่านักศึกษาจะจบเป็นบัณฑิตได้ต้องมีลักษณะ

1. ตั้งปัญหาด้วยตัวเองได้
2. ตอบปัญหาชั่วคราว (ตั้งสมมุติฐาน)
3. ออกแบบการปฏิบัติหรือออกแบบ

ทดลอง เพื่อพิสูจน์ว่าจริงหรือไม่

4. ทำการทดลองหรือศึกษาค้นคว้าเพื่อสรุปผล

4.1 ถ้าคำตอบไม่ตรงกับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ ก็ตั้งสมมุติฐานใหม่และทำข้อ 3 ข้อ 4 จนเป็นจริง

4.2 เมื่อคำตอบตรงกับสมมุติฐาน ก็จะ ทำให้ได้ความรู้ใหม่และเกิดคำถามใหม่

5. นำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์

ฉะนั้นนักศึกษาต้องฝึกตามกระบวนการ 5 ขั้นนี้ เพื่อนำไปแก้ปัญหาในชีวิตจริงได้และเป็นบัณฑิตที่สมบูรณ์ ส่วนบุคคลที่ประสบความสำเร็จในอาชีพการงานของตัวเอง โดยไม่ต้องเรียนจนจบปริญญาตรีของการศึกษาในระบบ เรียกว่าเป็นบัณฑิตโดยธรรมชาติ (สาเหตุที่ประสบความสำเร็จก็ต้องผ่านกระบวนการ 5 ขั้นดังกล่าวนี้) เช่น กำนันจูล กำนันสมควร ฯลฯ รวมถึงการเป็นคนดี คนเก่ง ครูดี ครูเก่ง เป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์สำหรับนักศึกษาสาขาการศึกษา 5 ปี สมควรที่จะต้องให้นักศึกษาได้รับรู้และตระหนัก เพื่อจะได้มีเกณฑ์ที่นักศึกษแต่ละคนจะไปให้ถึงเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ครูผู้สอนก็ต้องรับรู้เช่นกัน เพื่อจัดหากิจกรรมให้นักศึกษาปฏิบัติจนบรรลุตามเกณฑ์ ดังกล่าว (ดังตาราง)

องค์ประกอบของการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
ข้อปราชญ์แลกเปลี่ยนประสบการณ์	การสังเกต	- แบบสำรวจก่อน - แบบสังเกตพฤติกรรม
นำเสนอผลงานกลุ่ม	การประเมินผลงาน	- แบบประเมินการนำเสนอผลงาน
- ผลการปฏิบัติการจัดทำแบบ ต่างๆ - ผลการทำแบบฝึกปฏิบัติ (วิเคราะห์แนวข้อสอบ)	ตรวจสอบงาน	
พฤติกรรมในการเรียน - ความสนใจในการถาม-ตอบ - ความรับผิดชอบ - ทักษะทางสังคม	การสังเกต	- แบบสำรวจก่อน - แบบประเมินพฤติกรรมการทำงานร่วมกัน

2. การปฏิบัติในการจัดกิจกรรมแต่ละ

รายวิชา

1. พฤติกรรมการสอนวิทยาศาสตร์

1.1 ศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

รายงาน ทำแผนการเรียนรู้ทดลองสอน โดยผู้สอนอำนวยความสะดวกให้ยืมเอกสาร การเขียนแผนตัวอย่างการสอน ให้คำแนะนำขณะที่นักศึกษา รายงานจะต้องมีการถาม-ตอบ เพื่อวัดว่านักศึกษา เข้าใจสิ่งที่ตัวเองรายงานมากน้อยเพียงใด (ส่วนใหญ่เป็นคำถามประเภทความเข้าใจและการนำไปใช้)

1.2 กิจกรรมคู CD เรื่องต่าง ๆ เช่น

เรื่อง “แนวข้อสอบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของ สสวท.” จะให้นักศึกษาวิเคราะห์ตัวเลือก ในข้อสอบแต่ละข้อว่าถูก-ผิดอย่างไร มีหลักการเขียนตัวเลือกอย่างไร การหาคำตอบที่ถูกต้อง จะเป็นการโยงความรู้แล้ว มาคิดจึงจะตอบได้ เมื่อนักศึกษาดูแล้วให้เลือกคนละ 2 ข้อ พร้อมรายงานว่าตัวเลือกแต่ละตัวถูกหรือผิดเพราะเหตุผลใด

1.3 หลังจากคู CD ประกอบการสอน (CAI) จะให้นักศึกษารายงาน โดยการวิเคราะห์ว่า ขั้นนำ การจัดกิจกรรม และขั้นสรุป ใช้ตอนไหน อย่างไร เช่น นำด้วยการให้ดูอุปกรณ์แต่ละชิ้น สรุปผลทั้งเนื้อหา และกระบวนการได้มาซึ่งความรู้ (คำตอบ) และจากกิจกรรมที่จัดให้ ฝึกเขียน จุดประสงค์ สำคัญให้สอดคล้องกันทั้ง 3 ส่วน (จุดประสงค์ สำคัญ และกิจกรรม) และฝึกวิเคราะห์ว่ากระบวนการที่ได้มา มีขั้นตอนอย่างไร (ตั้งปัญหา ตั้งสมมุติฐาน ออกแบบทดลอง ทำการทดลอง และนำผลที่ได้ไปใช้ประโยชน์)

1.4 ให้นักศึกษาฝึกทดลองโดยใช้ อุปกรณ์ที่หาได้ง่าย เช่น นำเหรียญวางบนกระดาษ แล้วดึงเฉพาะกระดาษ (ดึงเร็ว-ช้า ฝึกการตั้งคำถาม

ประเภทต่าง ๆ เช่น ตามแบบสังเกต อธิบาย นำไปใช้ ซึ่งกรณีนี้ถึงกระชายที่มีเหรียญนักศึกษา จะตอบได้ว่านำไปใช้กรณีอยู่บนรถยนต์ หรือชนของ หรือซ่อมมอเตอร์ไซค์ ขณะวิ่งตัวเราจะมี ความเร็วเท่ากับรถยนต์ แต่เมื่อรถยนต์เบรก (ความเร็ว เท่ากับศูนย์) แต่ตัวเรามีความเร็วเท่ารถยนต์ ตัวเรา ไม่เบรกด้วยถ้าไม่จับแน่น ๆ ก็จะวิ่งถลาหรือหลุด ไปจากรถได้ ถ้าวิ่งเร็วมากจะยิ่งอันตรายมาก

หรือการนำเหรียญมาวางบนกระชายที่ ทำเป็นรูปโค้ง-ตรง เป็นการนำไปสู่การสร้างสะพาน โค้ง ซึ่งจะรับน้ำหนักได้ดีกว่าแบบเรียบตรง การ ทดลองต่าง ๆ ที่ให้นักศึกษาฝึกปฏิบัติ จะให้ นักศึกษาฝึกตั้งคำถามแบบต่าง ๆ จนคล่อง เพื่อให้ นักศึกษานำไปใช้กับนักเรียนต่อไป

สรุปแล้วการให้นักศึกษาทำกิจกรรม การทดลองแบบต่าง ๆ แล้วถามคำถามอย่างหลากหลาย รวมถึงถามแบบนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน เนื่องจากการจินตนาการหรือการทดลองต่าง ๆ จะนำไปสู่ การประจักษ์ของใช้หรือสิ่งต่าง ๆ ในชีวิตประจำวัน ทุกครั้งหลังจากจบกิจกรรม จะให้ นักศึกษาสรุป ความรู้ที่ได้ทั้งเนื้อหา (Content) และกระบวนการ แสวงหาความรู้ (Process) นั้น ๆ

ส่วนใหญ่สิ่งประจักษ์ที่ใช้กันอยู่ใน ปัจจุบัน จะได้มาจากการจินตนาการหรือจากการ ทดลองทางวิทยาศาสตร์ รวมถึงปรากฏการณ์ทาง ธรรมชาติต่าง ๆ อธิบายได้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (เป็นการให้นักศึกษาตระหนักถึงความสำคัญ และ ประโยชน์ของวิทยาศาสตร์)

1.5 ฝึกทำสื่อประกอบการเรียนรู้ เช่นการทำสื่อ jigsaw ระบบย่อยอาหาร (แต่ละ อวัยวะทำหน้าที่อะไร มีความสำคัญอย่างไร)

2. รายวิชาสัมมนา

การจัดกิจกรรมให้แต่ละกลุ่มไป ศึกษารูปแบบการสัมมนาจากเอกสาร แผ่น CD ต่าง ๆ แล้วมาจัดสัมมนาจริง ๆ ฝึกเป็นพิธีกร การ ลงทะเบียน การเชิญวิทยากร การจัดห้องประชุม การเป็นวิทยากร ฯลฯ

3. รายวิชาการปฏิบัติงานวิชาชีพครู 1

รูปแบบการจัดกิจกรรม เพื่อให้ นักศึกษาออกไปศึกษาสังเกตโรงเรียนต่าง ๆ ซึ่ง ก่อนจะออกไปศึกษาสังเกต นักศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในหัวข้อต่าง ๆ ที่จะไปศึกษา (เนื่องจาก ก่อนจะไปศึกษาสังเกตเราต้องมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่องนั้น ๆ ก่อน) เมื่อกลับมาก็นำมาแลกเปลี่ยน เรียนรู้กันภายในห้อง สิ่งที่ทำให้ผู้สอนยังพอมี กำลังใจสอนต่อทั้ง ๆ ที่มีนักศึกษาบางส่วนบ่นไม่ ชอบ เพราะจะมีนักศึกษาบางส่วนแจ้งว่าสิ่งที่ผม ต้องใช้ในการเรียนการสอน ได้มาจากสื่อที่อาจารย์ สอนพวกผมทั้งหมดเลยครับ

แนวการจัดการเรียนรู้ Active learning ที่ผู้เขียนนำเสนอในวันที่ 7 มิถุนายน 2550 นั้นเป็น รายวิชาหลักสูตรกับการจัดการเรียนรู้ (EDUC 103) ได้จัดทำไว้ละเอียดพอควร โดยรวบรวมหัวเรื่อง ต่าง ๆ ที่จะให้นักศึกษาได้เรียนรู้และปฏิบัติได้จาก โครงสร้างรายวิชา เมื่อได้หัวเรื่องย่อยก็นำหัวเรื่อง ย่อยมาเรียงลำดับก่อนหลัง พร้อมกับเขียนจุดประสงค์ เชิงพฤติกรรมแต่ละหัวเรื่องย่อย โดยแต่ละหัวเรื่อง มีเอกสารประกอบการเรียนเพื่อรู้และปฏิบัติได้ การ ระบุดจุดประสงค์ จะบอกด้วยการบรรลุจุดประสงค์ นั้น ๆ ต้องศึกษาจากเอกสารหมายเลขใด หลังจาก นั้นก็กำหนดกิจกรรม เพื่อให้นักศึกษาปฏิบัติกิจกรรม มีหลายรูปแบบ อาทิแลกเปลี่ยนประสบการณ์ของ นักศึกษา การแลกเปลี่ยนนี้ต้องอาศัยการอ่านเอกสาร

ประกอบการเรียนเพื่อรู้ และจากประสบการณ์เดิมของแต่ละคน เพราะ การแสดงความคิดเห็นมีข้อมูล ที่ถูกต้องสมบูรณ์ จึงจะได้ความคิดที่ดีและถูกต้อง การนำเสนอความรู้ การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน และการฝึกภาคปฏิบัติ ภาคปฏิบัติจะประกอบด้วย การฝึกออกแบบการเรียนรู้ การวางแผนการจัดการ

เรียนรู้ การจัดทำโครงสร้างรายวิชา รวมถึงแผนการจัดการเรียนรู้ การฝึกตั้งคำถามประเภทต่าง ๆ การทดลองสอนแบบทดลองและแบบ Inquiry cycle การฝึกเขียนโครงการ ฯลฯ ขอบปิดท้ายด้วยการ นำตัวอย่างการเขียนแนวการจัดการเรียนรู้ หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง การตั้งคำถามและทักษะการคิด ดังนี้

หน่วยการเรียนรู้ที่ 5 การตั้งคำถามและทักษะการคิด

(12 คาบ)

จุดประสงค์การเรียนรู้

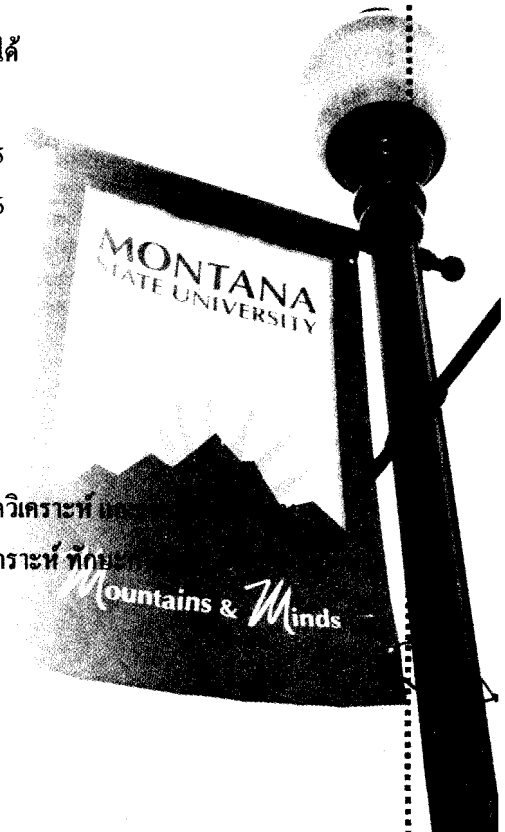
1. อธิบายพร้อมตัวอย่างคำถามประเภทต่าง ๆ ได้
2. ปฏิบัติการตั้งคำถามเพื่อพัฒนาการคิดประเภทต่าง ๆ ในเนื้อหาได้
3. อธิบายพร้อมตัวอย่างลักษณะการคิดได้
4. อธิบายแนวทางและลักษณะการรายงาน การประเมินการอ่าน คิดวิเคราะห์ และเขียนของผู้เรียนได้
5. อธิบายรูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะกระบวนการคิดของนักเรียนได้
6. อธิบายลักษณะการคิด วิธีคิด และตัวอย่างคำถามกระบวนการคิดแบบต่าง ๆ ได้
7. วิเคราะห์ข้อสอบได้
8. อธิบายพร้อมตัวอย่างขั้นตอนการพัฒนาความคิดแบบง่าย ๆ ได้

หมายเหตุ

จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อ 1	จากเอกสารหมายเลข 15
จุดประสงค์การเรียนรู้ข้อ 2 – 8	จากเอกสารหมายเลข 16

สาระสำคัญ

1. ประโยชน์ของคำถามและคำถามประเภทต่าง ๆ
2. สมongกับการคิด
3. ทักษะที่เกี่ยวข้องกับการคิด
4. ลักษณะการคิด
5. แนวทางและลักษณะการรายงาน การประเมินการอ่าน การคิดวิเคราะห์ และ
6. กระบวนการคิดกับการจัดการเรียนรู้พร้อมตัวอย่าง การคิดวิเคราะห์ ทักษะ
7. ลักษณะการคิด วิธีคิด และตัวอย่างคำถามกระตุ้นการคิด
8. แผ่นซีดี แนวข้อสอบระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของ สสวท.
9. ขั้นตอนการพัฒนาความคิดแบบง่าย ๆ

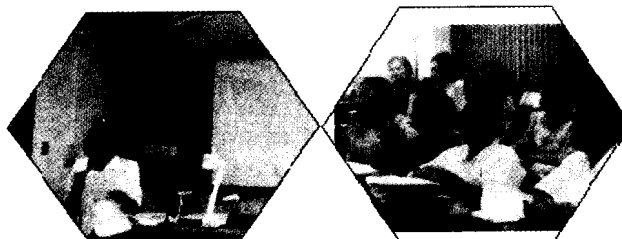

แนวการจัดการเรียนรู้

องค์ประกอบการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
แลกเปลี่ยนประสบการณ์	1. แบ่งนักศึกษาเป็นกลุ่ม ๆ ละ 3 คน 2. ช่วยกันระดมความคิด อภิปราย ความสำคัญ ของคำถาม ประเภทของคำถาม	
นำเสนอความรู้	1. นักศึกษาเสนอผลการระดมความคิด อภิปราย 2. ครูแจกเอกสารหมายเลข 15 – 16 3. ศึกษาเอกสารหมายเลข 15 – 16 4. ครูเสนอความรู้เพิ่มเติม หรือตัวอย่างการใช้ คำถามประเภทต่าง ๆ 5. เปิดโอกาสให้นักศึกษากลุ่มตั้งประเด็นคำถาม ที่สนใจ 6. ครูตอบคำถาม และเปิดโอกาสให้นักศึกษา ร่วมแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม	- เอกสาร หมายเลข 15 – 16
สร้างองค์ความรู้ร่วมกัน	1. หลังจากการนำเสนอผลงานและศึกษาเอกสาร หมายเลข 15 – 16 ระดมความคิดช่วยกันสรุป คำถามประเภทต่าง ๆ และการนำไปใช้ 2. ให้นักศึกษาช่วยกันระดมความคิด สรุปจากแผ่นซีดี “แนวข้อสอบระดับมัธยมศึกษาตอนต้น” ของ สสวท.	- แผ่นซีดี - “แนวข้อสอบระดับ มัธยมศึกษาตอนต้น” ของ สสวท.
ประยุกต์ลงมือปฏิบัติ	1. ให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกเนื้อหาจากสาระการเรียนรู้ มากกลุ่มละ 1 เรื่องที่ไปจัดทำ 2. ช่วยกันตั้งคำถามประเภทต่าง ๆ พร้อมคำตอบใน เนื้อหาที่เลือกมานั้น ชนิดละ 2 ข้อ 3. วิเคราะห์ “แนวข้อสอบระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น” ของ สสวท. จากแผ่นซีดี ชนิดละ 2 ข้อ	

การวัดผลประเมินผล

องค์ประกอบการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
อภิปรายแลกเปลี่ยนประสบการณ์	การสังเกต	- แบบสำรวจกลุ่ม - แบบสังเกตพฤติกรรม
นำเสนอผลงานกลุ่ม	การประเมินผลงาน	- แบบประเมินการรายงานกลุ่ม
- ผลการปฏิบัติการจัดทำตามแบบ ต่าง ๆ - ผลการทำแบบฝึกปฏิบัติ (วิเคราะห์แนวข้อสอบ)	ตรวจผลงาน	
พฤติกรรมในการเรียน	การสังเกต	- แบบสำรวจกลุ่ม - แบบประเมินพฤติกรรม การทำงานร่วมกัน
- ความสนใจในการถาม - ตอบ - ความรับผิดชอบ - ทักษะทางสังคม		

15 เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใฝ่รู้รายวิชาจิตวิทยา

ภาณุพงษ์ คงจันทร์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาจิตวิทยาและการแนะแนว ภาควิชาเทคนิคการศึกษา คณะครุศาสตร์

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ หรือ Active Learning กำลังเป็นที่นิยมแพร่หลาย ในปัจจุบัน สืบเนื่องมาจากการกำหนดไว้ใน พ.ร.บ. การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ รวมถึงได้รับการกำหนดเป็นมาตรฐานตัวบ่งชี้ ในระบบการประกันคุณภาพการศึกษาอีกด้วย โดยมี เป้าหมายเพื่อให้นักศึกษา “เก่ง ดี มีสุข”

สำหรับในรายวิชาต่าง ๆ ในสาขาจิตวิทยา ที่เปิดสอนบ่อย ๆ ประกอบด้วย วิชาพฤติกรรมมนุษย์ และการพัฒนาคน, จิตวิทยาสำหรับครู, จิตวิทยา การปรึกษา, จิตวิทยาแรงจูงใจ, จิตวิทยาบุคลิกภาพ, จิตวิทยาบริการ และจิตวิทยาธุรกิจ นั้นต่างมีจุด มุ่งหมายกว้างว่าต้องการให้ผู้เรียนรู้จักตนเอง เข้าใจ ตนเองและผู้อื่น ปรับตัวรวมอยู่กับผู้อื่นและนำความรู้ ทางด้านจิตวิทยาไปใช้ในชีวิตประจำวัน ทั้งในอาชีพ และการดำเนินชีวิต จึงจะพิจารณาเห็นได้ว่า เป้าหมายของรายวิชาเหล่านี้ สอดคล้องกับการจัด กิจกรรมการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้

จากประสบการณ์ในการสอน จึงขอเสนอ เทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ รายวิชา จิตวิทยา เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา หรือข้อ ได้แย้งในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ดังนี้

1. เทคนิคการหยุดเพื่อทำความเข้าใจ

เทคนิคนี้มีวิธีคือ ให้ผู้เรียนหยุดพักหลังจาก ที่ผู้สอนบรรยายไปสัก 20 นาทีหรือจบประเด็นย่อย

โดยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจในเรื่องที่เรียนมา ซึ่ง ผู้สอนจะเดินไปรอบ ๆ ห้องเพื่อซักถามผู้เรียนเป็น รายบุคคล รวมทั้งตรวจสอบการจดบันทึกของ นักศึกษาด้วย เทคนิคนี้จะช่วยให้ผู้เรียนทำความเข้าใจเนื้อหาที่เป็นช่วงสั้น ๆ และสามารถที่จะรับ การเรียนรู้เนื้อหาใหม่ ๆ ได้เร็วขึ้น

2. เทคนิคการบันทึกประจำวันหรือราย สัปดาห์

ผู้สอนตั้งประเด็นหรือคำถามที่เป็นปัญหา ตรงกับความสนใจของผู้เรียนในขณะนั้น เพื่อให้ ผู้เรียนไปค้นคว้า และเขียนในรูปแบบของการ บันทึกประจำวัน ผู้สอนจะต้องมีการตรวจและเก็บ บันทึกไว้เป็นระยะ เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดแรง จูงใจในการทำงาน และให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับผลงาน นั้นด้วย

3. เทคนิคการเขียนสรุปเมื่อเรียนจบ

ผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนเขียนสรุปสั้น ๆ หลังจากเรียนจบแล้ว เพื่อเป็นการประเมินว่าผู้เรียน มีความเข้าใจมากน้อยเพียงใดในเนื้อหาที่สอน รวมถึง ผู้สอนจะได้วางแผน การเชื่อมโยงกับความรู้ใหม่ ในครั้งต่อไปได้อย่างไร

4. เทคนิคการตั้งคำถามสั้น ๆ

กำหนดให้ผู้เรียนตั้งคำถาม และเขียนลง ในกระดาษ หลังจากนั้นให้เวลาผู้เรียนเขียนคำตอบ และนำมาอภิปราย เพื่อจะช่วยให้ผู้เรียนทราบว่า

ตนเองกำลังศึกษาเรื่องใดอยู่ และกระตุ้นให้เกิดการตรวจสอบว่าผู้เรียนกำลังสนใจเรื่องอะไรอยู่

5. เทคนิคการร้องเพลงหรือบทกวี

ผู้สอนนำเพลง หรือบทกวีที่สัมพันธ์กับเนื้อหาวิชามาให้ผู้เรียนร้องหรืออ่าน พร้อมทั้งให้แสดงความคิดเห็นในเนื้อหาเหล่านั้น พร้อมทั้งเชื่อมโยงและตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นความสนใจสอดคล้องกับเนื้อหา

6. เทคนิคการประเมินผลงานผู้อื่น

เทคนิคนี้ใช้หลังจากให้ผู้เรียนทำงานที่ได้รับมอบหมาย เมื่อถึงระยะเวลาการส่งงานผู้สอนกำหนดให้ผู้เรียนเปลี่ยนกันตรวจ และประเมินผลงานของผู้อื่น ตามที่ผู้สอนกำหนดแนวทางเพื่อให้เรียนรู้งานของบุคคลอื่นด้วย

7. เทคนิคการเล่นเกม

ผู้สอนคัดเลือกเกมที่สอดคล้องและเหมาะสมกับเนื้อหา เพื่อให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้นและสรุปแนวคิดต่าง ๆ ชัดเจนขึ้น เช่น เกมโจรปล้นธนาคาร เกมต่อภาพ เกมต่อกระดาศให้สูงที่สุด ฯลฯ

8. เทคนิคสังคมมิติ

ผู้สอนต้องการทราบถึงความสัมพันธ์ของสมาชิกในกลุ่ม โดยผู้สอนมีแบบการตั้งคำถาม “ใครเอ่ย” เพื่อให้ผู้เรียนระบุชื่อเพื่อนในห้อง หลังจากนั้นนำมาวิเคราะห์ถึงผู้เรียนที่เป็นปัญหา เพื่อช่วยเหลือแก้ไขในเรื่องเรียนต่อไป

9. เทคนิคแก้ปัญหา

ผู้สอนกำหนดปัญหา หรือสถานการณ์ แล้วให้สมาชิกระดมความคิด เพื่อกำหนดทางเลือก การตัดสินใจในการแก้ปัญหา ด้วยกระบวนการวิทยาศาสตร์

10. เทคนิคการสวมบทบาท

ผู้สอนใช้เทคนิคนี้ เพื่อพัฒนาทักษะการสร้างความสัมพันธ์กับผู้อื่น โดยการให้ผู้เรียนสวมบทบาทตามที่ผู้สอนเขียนบทให้ แล้วให้ผู้เรียนสวมบทบาทนั้นโดยไม่มีการวางแผนล่วงหน้า หลังจากนั้นสอบถามความรู้สึก และนำไปสู่ความเข้าใจในปัญหา พร้อมทั้งเห็นแนวทางแก้ไขปัญหา

11. เทคนิคการศึกษารายกรณี

ผู้สอนกำหนดแนวทางในการศึกษา กรณีตัวอย่างที่น่าสนใจ โดยให้ผู้เรียนเลือกกำหนดหัวข้อ และวิธีการศึกษาในแนวลึก เช่น การศึกษาปัญหาการแต่งกายของนักศึกษาพลศึกษาชั้นปีที่ 1 แล้วนำผลการศึกษานั้นมานำเสนอต่อไป

12. เทคนิคการศึกษาดูงาน

ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันตัดสินใจ คัดเลือกแหล่งสถานที่ศึกษาดูงาน พร้อมทั้งการติดต่อประสานงาน รวมทั้งแบ่งกลุ่มรับผิดชอบเพื่อสนับสนุนให้ผู้เรียนมีประสบการณ์ ในสถานการณ์จริง

13. เทคนิคการเชิญวิทยากร

ผู้เรียนเป็นคนเชิญวิทยากรในท้องถิ่น ที่ประสบความสำเร็จ หรือเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่เรียน เป็นการฝึกทักษะการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ

14. เทคนิคการโต้แย้ง

แบ่งผู้เรียนเป็นสองกลุ่ม แล้วให้คัดเลือกเป็นฝ่ายสนับสนุนและโต้แย้ง รวมทั้งกรรมการประเมินตัดสิน เพื่อฝึกให้ผู้เรียนตั้งข้อสงสัยและเสนอแนวคิดอย่างเป็นระบบ

15. เทคนิคการแสดงละครใบ้

กำหนดให้ผู้เรียนแสดงบทบาทโดยไม่ใช้คำพูด เพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร และเข้าใจความ

แตกต่างระหว่างบุคคล นำไปสู่การแก้ไขปัญหา
ด้านความสัมพันธ์และการปรับตัว

เทคนิคทั้ง 15 วิธีเป็นเพียงการนำเสนอ
วิธีการที่นำมาใช้เป็นประจำ ในการจัดกิจกรรม
การเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ เพื่อใช้เสริมขั้นตอน
ต่าง ๆ มุ่งที่จะกำจัดข้อด้อยต่าง ๆ เป็นต้นว่า ความ

เบื่อหน่ายในการเรียน ไม่สามารถสนใจในการสอน
และการขาดความร่วมมือในการเข้ากลุ่มของสมาชิก

จึงขอนำเสนอแผนการสอน หน่วยที่ 3
ในรายวิชา พฤติกรรมมนุษย์และการพัฒนาคน
ระยะเวลา 6 คาบ จากประสบการณ์ในการสอน
ดังนี้

เรื่อง กระบวนการพัฒนาตนเอง

จุดประสงค์การเรียนรู้

จุดประสงค์ปลายทาง

นักศึกษาสามารถประเมินและพัฒนาตนเอง

จุดประสงค์นำทาง

1. เขียนเปรียบเทียบลักษณะเด่นและข้อบกพร่องของตนเองได้
2. เล่าเรื่องเกี่ยวกับตนเองและเปิดเผยตนเองได้
3. ฝึกทักษะการพัฒนาตนเองได้
4. เขียนโครงการแก้ไขเพื่อพัฒนาตนเองได้

สาระความรู้

กระบวนการพัฒนาตนเองต้องเริ่มจากการสร้างความเข้าใจในตนเอง การยอมรับตนเอง ความภาคภูมิใจ
ในตนเอง ซึ่งมีขั้นตอนการพัฒนาตนเอง รวมถึงการพัฒนาตนเองในด้านการบริหารเวลา และการกล้าแสดงออก

การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่อง กระบวนการพัฒนาตนเอง

องค์ประกอบการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
ในแลกเปลี่ยน ประสบการณ์	1. ผู้สอนแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ 2. ทดสอบก่อนเรียน 3. ผู้สอนนำเข้าสู่บทเรียน โดยการแจกกระดาษ หัดและ 1 แผ่น 4. ผู้เรียนวิเคราะห์ตนเอง โดยการเขียนพฤติกรรม ด้านความดีและข้อควรปรับปรุง อย่างน้อย ด้านละ 10 พฤติกรรม 5. ผู้สอนแบ่งกลุ่มผู้เรียน แบ่งออกเป็น 6 กลุ่ม เพื่อให้สมาชิกแลกเปลี่ยนประสบการณ์ การเปลี่ยนแปลง	1. ใบงาน 2. แบบทดสอบก่อนเรียน 3. เอกสารประกอบการสอน 4. Power Point
สร้างองค์ความรู้ ร่วมกัน	1. สมาชิกในกลุ่มแต่ละคนเขียนข้อดีและข้อด้อย ของสมาชิกแต่ละคนลงในกระดาษที่เวียนรอบ เป็นวงกลม อย่างน้อยคนละ 2 พฤติกรรม จนครบทุกคน 2. ผู้เรียนอภิปรายถึงความดีของสมาชิก เมื่อได้รับการชื่นชมจากสมาชิก 3. ผู้เรียนแต่ละกลุ่มจะคัดเลือกเพื่อนนำเสนอหน้าชั้น 4. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันหาข้อสรุปผลการ รายงานข้อดีและกลุ่ม	1. ใบงานแบบสรุป

องค์ประกอบการเรียนรู้	กิจกรรมการเรียนรู้	สื่อการเรียนรู้
เรียนรู้ นิยามความรู้	1. ผู้สอนนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับกระบวนการศึกษา ตนเอง และขั้นตอนการพัฒนาตนเอง 2. ผู้สอนมอบหมายให้สมาชิกแต่ละกลุ่ม เขียน วิเคราะห์ตนเอง ลงในแบบหน้าดวงใจสมาชิก 3. สมาชิกกลุ่มเขียนสรุปความดีรวมยอดลงเป็น แผนภูมิ 4. ผู้เรียนนำเสนอรายงานหน้าห้อง	1. Power Point 2. เอกสารประกอบการสอน 3. ใบงานมีเนื้อหาหน้าดวง ใจสมาชิก
ประยุกต์/ลงมือปฏิบัติ	1. ผู้สอนกำหนดให้สมาชิกศึกษาใบงาน 2. ผู้เรียนทุกคนเขียนเป้าหมายที่จะพัฒนาตนเอง และเขียนโครงการเพื่อพัฒนาตนเอง จำนวน 1 โครงการ 3. ผู้เรียนจับคู่กันถ้าโครงการพัฒนาตนเอง และให้ เพื่อนประเมินความเป็นไปได้อีก 4. ผู้สอนกำหนดฝึกพฤติกรรม เช่น พฤติกรรมอย่า แสดงออก 5. ผู้เรียนเขียนแบบและเขียนตามแบบฝึกพฤติกรรม 6. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปเนื้อหาเพื่อนำไป ประยุกต์ใช้ 7. ผู้สอนมอบหมายให้ผู้เรียน เขียนกิจกรรม สำรวจตนเอง (จำนวน 12 รายการ) 8. ทดสอบหลังเรียน	1. แบบประเมินผลงาน 2. ใบงาน การเขียนโครงการ 3. ใบงาน กิจกรรมสำรวจ ตนเอง 4. แบบฝึกพฤติกรรม 5. แบบทดสอบย่อย 6. แบบสอบวัดความ เจือจางจากทางอารมณ์ 7. แบบสอบวัดคิดในทัศน

การวัดและประเมินผลการเรียน (เครื่องมือและวิธีการวัด)

1. แบบสังเกต
2. แบบทดสอบก่อนเรียน
3. แบบประเมินผลงาน
4. ใบงาน
5. การตรวจผลงาน
6. แบบทดสอบหลังเรียน

ผลการนำแผนการจัดการเรียนรู้ไปใช้

ข้อคิดเห็น/แนวทางปรับปรุง

ภาพกิจกรรม

นักเรียนนำเสนอรายงานกลุ่ม

นักเรียนอภิปรายกลุ่มย่อย

นักเรียนระดมสมองกลุ่มย่อย

วิทยากรรับเชิญ

นักเรียนดำเนินการมอบของที่ระลึกให้วิทยากร

การจัดกิจกรรมสรุปงาน

อ้างอิง

ชัยณรงค์ ชันผณีและคณะ (2547) การศึกษากระบวนการเรียนรู้แบบ Active Learning จากการ

ใช้ชุดการเรียนรู้และคอมพิวเตอร์ช่วยสอนคณิตศาสตร์ วิชา การคิดและการตัดสินใจของนักศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์, เพชรบูรณ์.

สถาบันราชภัฏนครสวรรค์ (2545) คู่มือการดำเนินการโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเรื่อง การจัดการเรียนรู้
แบบ Active Learning ตามแนวโครงการยุทธศาสตร์มิติใหม่สู่มหาวิทยาลัยราชภัฏ : มหาวิทยาลัย
เพื่อความเป็นไทย, นครสวรรค์.

Angelo,T.&Cross,K.P. (1993) **Classroom Assessment Techniques**. John Wiley & Son, Inc. ;
San Francisco,CA.

Mckeachie, W.Ed. (2002) **Mckeachie's Teaching Tips**. Houghton Mifflin Co; Boston,Massachusetts.

Nist,SherrieL. **Active Learning : Strategies for college sussess**. John Wiley & Son, Inc. ;
San Francisco,CA.

Stein, R. & Hurd, S. (2000) **Using Student Team in the Classroom**. Anker Publishing Co.;
Boltion,Massachusetts.

Sillberman, Melvin L. **Active Learning : 101 strategies to teach any subject** .Allyn & BaconCo. ;
Massachusetts.

<http://www.calstatela.edu/dept/chem/chem2/Active/>

<http://www.Aee3200.ifas.ufl.edu/techniques.html>

<http://frank.mtsu.edu/~tpanitz/>

http://www.ncsu.edu/felder-public/Cooperative_Learning.html

การสอนแบบกระตือรือร้นสู่งานวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ความลงตัวที่ต้องพิสูจน์จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

(Active Learning to Action Research : Theory to Practice)

ดร.ประจักษ์ รอดอาวุธ

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

การสอนแบบกระตือรือร้น (Active Learning)

การจัดการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น และมีความสุขกับการเรียนนั้น ถือเป็นสิ่งที่ผู้สอนทุกคนปรารถนา การสอนเพื่อให้ผู้เรียน เกิดความกระตือรือร้น (Active Learning) ในการเรียนนั้นครูจึงเป็นบุคคลที่สำคัญในการวางแผนกระบวนการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยเริ่มจากการออกแบบการจัดการเรียนรู้ซึ่งแบ่งเป็น 3 ขั้น ตามที่ Grant Wiggins และ Jay McTighe (1998) กล่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. กำหนดความรู้ ความสามารถผ่าน

จุดประสงค์การเรียนรู้ (Goal Setting) ครูผู้สอนต้องวิเคราะห์ให้ได้ว่า รายวิชาที่สอนนั้นต้องการให้ผู้เรียนมีความรู้ และความสามารถในด้านใดอย่างไร เพื่อให้ได้มาซึ่งจุดประสงค์ที่เหมาะสมเพื่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้ (Cognitive) ด้านเจตคติ (Affective) และด้านทักษะ (Psychomotor)

2. กำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด

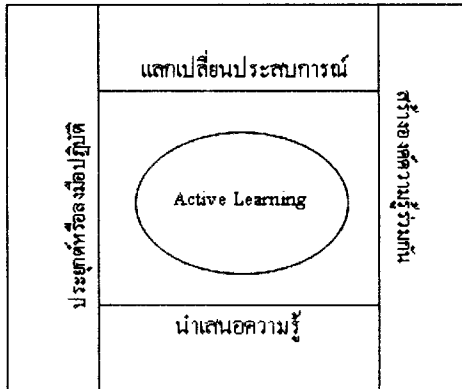
กับผู้เรียน (Behavior Expectation) ในขั้นนี้ครูผู้สอนต้องกำหนดพฤติกรรม ที่เป็นเป้าหมายและสร้างเครื่องมือในการวัดและประเมินผลพฤติกรรม การแสดงออกหรือการกระทำที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

3. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ (Learning

Experience) ครูผู้สอนต้องวางแผน ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้เรียนได้แสดงพฤติกรรมการเรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ กิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นต้องมีความหลากหลาย ใช้สื่อการเรียนการสอนที่เหมาะสม พร้อมทั้งจะพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่กำหนดไว้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ เพื่อให้เกิดการพัฒนาในด้านทักษะต่าง ๆ การกำหนดพฤติกรรมที่ต้องการให้เกิด ด้วยวิธีการวัดผลการเรียนรู้ที่หลากหลาย รวมทั้งการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ถือเป็นสิ่งสำคัญในการจัดการเรียนการสอนซึ่งจะขาดขั้นใดขั้นหนึ่งไม่ได้ การจัดการเรียนการสอนทั้ง 3 ขั้นดังกล่าวครูผู้สอนได้มีการวางแผนการเรียนการสอน ที่ยึดความสามารถของผู้เรียน มีการเลือกใช้สื่อและเครื่องมือในการประเมินผลการเรียน รวมทั้งเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้เรียนรู้โดยผ่านประสบการณ์ตรง ซึ่งถือเป็นหัวใจของการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้น ในการจัดประสบการณ์ให้ได้ผลในการเรียนรู้ของผู้เรียน ครูผู้สอนต้องยึดองค์ประกอบหลักที่สำคัญ 4 ด้าน (Kolb, 1990) คือ การแลกเปลี่ยนประสบการณ์

การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน การนำเสนอความรู้ และการลงมือปฏิบัติหรือประยุกต์ใช้ เพื่อให้ผู้เรียน เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

แผนภูมิที่ 1 องค์ประกอบการเรียนรู้แบบ กระตือรือร้น (Active Learning)

องค์ประกอบที่ 1 การแลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Sharing Experience) ครูผู้สอนต้องจัดกิจกรรม การเรียนการสอนที่เอื้อต่อการคิด และวิเคราะห์ ของผู้เรียนโดยผ่านสถานการณ์ต่าง ๆ โดยการ จับคู่ (pairwork) หรือเข้ากลุ่มย่อย (buzz group) เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ตามหัวข้อ หรือ สถานการณ์ที่กำหนดให้ นั้นเป็นการเปิดโอกาส ให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนแต่ละ คน ในหัวข้อหรืองานที่ได้รับมอบหมาย เป็นการ ให้ผู้เรียนได้พยายามคิด หรือใช้ประสบการณ์เดิม ในการเสนอความคิดเห็นเพื่อให้คนอื่น ๆ ได้คิด และวิเคราะห์ตาม (Cognitive) การมีส่วนร่วมใน การแสดงความคิดเห็น หรือแสดงเหตุและผลต่อ ผู้อื่นก่อให้เกิดการเรียนรู้ การยอมรับต่อผู้อื่นเป็น ผู้ฟังและผู้พูดที่ดีตามโอกาสที่ได้รับ (Affective) รวมทั้งในบางสถานการณ์ อาจมีการสาธิตหรือ

ทดลองทำ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจน ใน การแลกเปลี่ยนประสบการณ์นั้น ๆ อีกด้วย (Psychomotor)

องค์ประกอบที่ 2 การสร้างองค์ความรู้ ร่วมกัน (Theorizing) ผู้เรียนต้องมีโอกาสได้เรียนรู้ จากการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ข้อมูลที่มีอยู่จากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ (Cognitive) จากประสบการณ์เดิมของตัวผู้เรียน และคนอื่น จากเอกสาร ตำรา รวมทั้งคำอธิบายของครูผู้สอน เพื่อสร้างเป็นองค์ความรู้ร่วมกันในกลุ่มย่อย และ ขยายความคิดเห็นนั้น ๆ สู่กลุ่มใหญ่ โดยได้รับ การยอมรับในข้อสรุปนั้น ๆ จากคนส่วนใหญ่ และได้รับการเห็นด้วยจากครูผู้สอน การสร้าง องค์ความรู้ร่วมกันนี้ นอกจากจะเป็นการขยาย ความรู้ และสอบทานความรู้ที่ได้จากสมาชิกใน กลุ่มแล้ว ยังก่อให้เกิดความเข้าใจและสร้างความ ทรงจำในระยะยาวได้อีกด้วย (long term memory) ถ้าความคิดเห็นที่เสนอในกลุ่มคล้ายกัน แต่ถ้า ความคิดเห็นไม่ตรงกัน ก็ยิ่งทำให้เกิดการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์จากการที่ได้ลงมือปฏิบัติ (Psychomotor) ซึ่งเป็นการสร้างการยอมรับซึ่งกัน และกัน (Affective) ตามเหตุและผลที่ยอมรับได้ ของทุกคน และยังเป็นการสร้างความเข้าใจและทำ ให้เกิดความจำที่คงทน (enduring understanding) ต่อไป

องค์ประกอบที่ 3 การนำเสนอความรู้ (Presenting Concept) ครูผู้สอนจะเป็นผู้ให้ความรู้ แนวคิด หลักการ ขั้นตอน ที่จำเป็นต่อความเข้าใจ ของผู้เรียน (Cognitive) ในเรื่องต่าง ๆ เพื่อ ประโยชน์ต่อการเพิ่มพูนความรู้ เกิดทักษะ และ ความชำนาญในการใช้ทักษะนั้น ๆ (Psychomotor) ได้อย่างถูกต้องและคล่องแคล่ว ยังผลให้เกิดความ

ภาคภูมิใจและมีความสุข (Affective) ในการเรียนต่อไป นอกจากครูผู้สอนเป็นผู้เสนอความรู้แล้ว ตัวของผู้เรียนเองก็สามารถเสนอความรู้ได้ หลังจากที่ได้ศึกษาหาความรู้ จากแหล่งข้อมูลที่เป็นที่ยอมรับในเนื้อหาหรือศาสตร์นั้น ๆ โดยให้ครูผู้สอนเป็นผู้สรุป และเติมเต็มในส่วนที่ยังขาดหรือเพิ่มเติมเนื้อหาในส่วนที่จำเป็น ต่อการนำไปใช้ของผู้เรียน

องค์ประกอบที่ 4 การประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ (Application/Experiment) ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติ ทดลองทำ ฝึกทำกิจกรรมต่าง ๆ (Psychomotor) ตามขั้นตอนหรือความรู้ที่ได้รับจากแหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อพิสูจน์ ทำให้เกิดขึ้นตามทฤษฎีหรือองค์ความรู้ (Cognitive) ที่ได้ศึกษามา ในองค์ประกอบนี้ผู้เรียนได้เรียนรู้ในเชิงลึก ทั้งนี้เพราะ ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติ สามารถถ่ายโอนความรู้จากการเรียนรู้ในห้องเรียน สู่อารมณ์ความรู้สึกเพื่อการปฏิบัติ และปรับใช้ได้ในชีวิตจริง เป็นการเรียนรู้สู่ชีวิตในอนาคต (learning for life) เพื่อความสุขและสร้างทัศนคติที่ดี (Affective) ต่อการศึกษาหาความรู้เพิ่มเติมหรือเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น ตามศาสตร์สาขาหรือสิ่งที่สนใจ

ในการจัดการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้นให้ได้ผลดีนั้น ครูผู้สอนมีความจำเป็นที่จะต้องรู้และเข้าใจหลักการในการวางแผนและจัดกิจกรรมที่หลากหลายให้เกิดขึ้น ในแต่ละองค์ประกอบเพื่อจะได้นำไปใช้ให้เหมาะสมกับเนื้อหา หรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน อาจเริ่มต้นจากองค์ประกอบที่หนึ่ง เรียงลำดับไปจนถึงลำดับสุดท้าย หรืออาจสลับให้ผู้เรียนได้ลงมือทดลองหรือปฏิบัติก่อนเพื่อให้ได้มาซึ่งผล และนำผลมา

แลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างองค์ความรู้ร่วมกันเสนอความรู้และย้อนกลับมาทดลองอีกครั้ง เพื่อการเรียนรู้และเข้าใจได้ในระยะยาวต่อไป

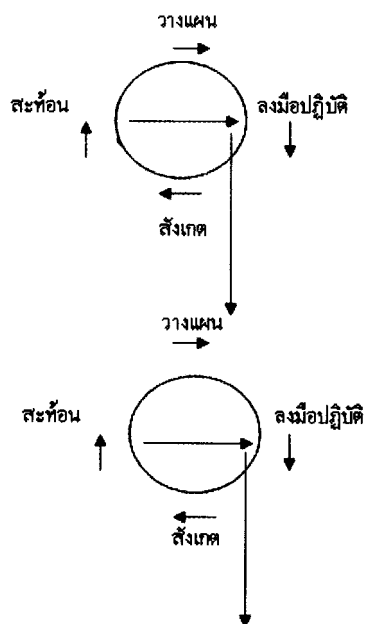
จากหลักการข้างต้น คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ จึงได้นำการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้นมาใช้ในการเรียนการสอน ตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 จนถึงปัจจุบัน คณะจารย์ส่วนใหญ่เข้าใจหลักการเรียนการสอนแบบดังกล่าว และมีการประชุมเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ถึงปัญหา และอุปสรรคในการจัดการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้น เป็นประจำทุกปีการศึกษา ในอนาคตแนวโน้มการนำหลักการเรียนแบบกระตือรือร้น จะเป็นที่ยึดและนำไปใช้กับการเรียนการสอนในทุกวิชา ที่ทำการเปิดสอนในคณะ นอกจากนี้คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ยังมียุทธศาสตร์สนับสนุนให้คณะจารย์ได้ทำการวิจัย โดยเฉพาะการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ด้านการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ ที่สอนตามแบบดังกล่าวอีกด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนา ค้นคว้า และปรับปรุงให้การเรียนการสอนแบบกระตือรือร้น มีประสิทธิภาพ และเป็นที่ยอมรับต่อไปในการสอนระดับอุดมศึกษา

งานวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เป็นการวิจัยที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อเน้นการพัฒนาหรือการแก้ปัญหการเรียนการสอน ที่ครูหรือผู้วิจัยประสบในฐานะผู้ปฏิบัติงาน โดยอาจทำคนเดียวหรือร่วมกับผู้ปฏิบัติงานคนอื่น ในการเก็บรวบรวมข้อมูล สำหรับงานวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้น อาจใช้เทคนิคการรวบรวมข้อมูล ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้พร้อม

กับใช้สถิติพรรณนาอย่างง่ายในการอภิปราย และสรุปผลการวิจัย

การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการนั้น มีขั้นตอนที่ชัดเจน แต่ก่อนที่ครูหรือผู้วิจัยจะเข้าสู่ขั้นตอนการทำวิจัยนั้น ต้องทราบปัญหาการเรียนการสอนที่เผชิญอยู่ มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อวินิจฉัยปัญหาที่เกิดขึ้น หลังจากนั้นก็นำปัญหาที่ได้มาหาเทคนิควิธีการสอนที่เหมาะสม หรือพัฒนานวัตกรรมในการแก้ปัญหาโดยปฏิบัติตามขั้นตอนการทำวิจัย 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Planning) ลงมือปฏิบัติ (Putting into Action) สังเกต (Observing) และสะท้อนการปฏิบัติ (Reflecting) หลังจากครบทั้ง 4 ขั้นตอนแล้ว ครูหรือผู้วิจัยอาจทำการแก้ปัญหาหรือพัฒนาได้อีกหลายรอบตามขั้นตอนทั้ง 4 จนกว่าผลจะเป็นที่น่าพอใจ (Kemmis & McTaggart, 1988)

แผนภูมิที่ 2 ขั้นตอนการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ขั้นที่ 1 การวางแผน (Planning) ในขั้นการวางแผน ครูหรือผู้วิจัยต้องนำเอาปัญหาหรือสิ่งที่ต้องการพัฒนามาวางแผนเพื่อผลิต หรือพัฒนานวัตกรรม หรือกำหนดวิธีการที่จะใช้ในการแก้ปัญหา

ขั้นที่ 2 การลงมือปฏิบัติ (Putting into Action) ครูหรือผู้วิจัยนำเอาวิธีการสอนที่คิดว่าเหมาะสม การนำเอานวัตกรรมที่ได้จากการวางแผนมาทดลองใช้กับผู้เรียน เพื่อดูผลของวิธีสอนหรือนวัตกรรมนั้น ๆ ว่าสามารถแก้ปัญหาหรือพัฒนาการเรียนการสอนได้หรือไม่

ขั้นที่ 3 การสังเกต (Observing) ในการสังเกตผลของการใช้วิธีสอน หรือนวัตกรรมนั้น ครูหรือนักวิจัยต้องเก็บข้อมูล จากการสังเกตที่ได้จากหลากหลายวิธีการ คือ จากการจดบันทึกข้อมูลในสมุดบันทึก (learning log/field note) จากการสัมภาษณ์สด หรือบันทึกเสียงลงในเครื่องมือบันทึกเสียง จากเครื่องมือบันทึกภาพและเสียง หรือจากแบบสอบถาม เป็นต้น

ขั้นที่ 4 การสะท้อนผลของการปฏิบัติ (Reflecting) ในขั้นตอนนี้ครูผู้วิจัยต้องทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ แล้วนำมาสังเคราะห์ เพื่อประมวลผลจากการทำ ใช้วิธีสอนหรือนวัตกรรมที่ทดลองใช้ ในการเรียนการสอน จากนั้นก็ทำการอภิปรายผลและสรุปผลการวิจัย

การวิจัยเชิงปฏิบัติการ เป็นการวิจัยที่มีขั้นตอนที่ไม่สลับซับซ้อน ซึ่งเหมาะกับครูหรือผู้วิจัยที่ต้องการหาคำตอบในการแก้ปัญหา หรือพัฒนานวัตกรรม ที่ช่วยในการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน ที่ส่งผลต่อการพัฒนาทางด้านการเรียนของผู้เรียนได้เป็นอย่างดี โดยครูหรือผู้วิจัยต้องปฏิบัติตามขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนดังกล่าวและ

ถ้าผลของการทำการวิจัยยังไม่เป็นที่พอใจ หรือต้องการให้ได้ผลที่ดียิ่งขึ้น ก็ต้องทำการทดลอง หรือพัฒนาวัตรกรรมให้สมบูรณ์แบบยิ่งขึ้น โดยผ่านขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนซ้ำ ๆ หรือหลายวงจร จนกว่าจะพบหรือพอใจกับวิธีสอน หรือวัตรกรรมที่เหมาะสมและได้ผลดีต่อการเรียนการสอน

ความลงตัวที่ต้องพิสูจน์ จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติ

(Self-Proved Activation from Theory to Practice)

จากหลักการและเหตุผล ของการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้น (Active Learning) ที่สามารถพัฒนาความสามารถของผู้เรียนและทำให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นนั้น จึงได้มีการนำหลักการ หรือองค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในการพัฒนาความสามารถ ทางด้านการพูดภาษาอังกฤษ หรือนำเสนอด้วยภาษาอังกฤษต่อที่ชุมชน โดยใช้หลักการของการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) มาเป็นกระบวนการในการพัฒนาการเรียนการสอนของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 10 คน วิชาเอกภาษาอังกฤษ หลักสูตรนานาชาติ ที่เรียนวิชาวัฒนธรรมไทยศึกษา (Thai Cultural Studies) ซึ่งมีรายละเอียดโดยสรุปของการนำองค์ประกอบของการสอน แบบกระตือรือร้น และขั้นตอนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มาใช้ในการพัฒนาผู้เรียน ให้มีความสามารถในการพูดภาษาอังกฤษด้านวัฒนธรรมไทย ได้อย่างคล่องแคล่ว ดังนี้

แผนภูมิที่ 3 การสอนแบบ Active Learning โดยกระบวนการ Action Research

1. ปัญหาการเรียนการสอน

ในการเรียนการสอนวิชาวัฒนธรรมไทยศึกษานั้น ผู้เรียนจะต้องนำเสนอเนื้อหาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยตามหัวข้อที่ได้รับมอบหมาย แต่ปรากฏว่าในการรายงาน หรือนำเสนอด้วยปากเปล่าของนักศึกษาแต่ละคนยังคง **ขาดความมั่นใจ** ในการนำเสนอเนื้อหาตามที่ได้รับมอบหมาย โดยนักศึกษาส่วนใหญ่ยังคงต้องดูบันทึกย่อที่เตรียมไว้ ทำให้การนำเสนอหน้าห้อง **ขาดอรรถรสของการนำเสนอที่ดีและเป็นธรรมชาติ** และ **ทำให้หัวข้อที่นำเสนอไม่น่าสนใจ** ในการติดตามฟังของนักศึกษาที่เหลือ ส่วนนักศึกษาที่ไม่มีบันทึกย่ออยู่ในมือก็ใช้เวลาานพอสมควร ในการนำเสนอด้วยปากเปล่า เพราะต้องเสียเวลาเพื่อบอกว่าจะพูดอะไรต่อ เพราะพยายามท่องเนื้อหาที่จะพูดมากกว่าที่จะพูดออกมาได้ด้วยความเข้าใจ ทำให้การนำเสนอติด ๆ ขัด ๆ และขาดความเป็นธรรมชาติ

2. การวางแผนเพื่อการพัฒนา

จากปัญหาดังกล่าว นำมาซึ่งคำถาม 3 ประการ คือ ทำอย่างไรให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจในการรายงาน หรือนำเสนอด้วยวาจาเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยได้ จะช่วยเหลือผู้เรียนอย่างไรใน

การเตรียมตัวนำเสนอหรือรายงานหน้าชั้นได้อย่างน่าสนใจและเป็นธรรมชาติ และทำอะไรที่จะให้ผู้เรียนคนอื่น ๆ ตั้งใจฟังผู้ที่กำลังนำเสนอ การแก้ปัญหาจึงเกิดขึ้นโดย

1. ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วม ในการตัดสินใจเลือกหัวข้อในการนำเสนอ หรือรายงานหน้าชั้นด้วยวาจา

2. ผู้เรียนศึกษาและปฏิบัติตามรูปแบบการเรียนแบบกระตือรือร้น ในการนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยด้วยปากเปล่า

3. ผู้เรียนที่เป็นผู้ฟัง มีส่วนร่วมในการประเมินผลกับผู้ที่รายงาน หรือนำเสนอเรื่องราวทางวัฒนธรรมด้วยวาจา โดยมีแบบการประเมินผลเป็นเครื่องมือในการให้ข้อมูลย้อนกลับ

3. การลงมือปฏิบัติตามแผน

1. ผู้เรียนเข้ากลุ่มเพื่อเลือกหัวข้อเรื่องในการนำเสนอ

2. ผู้เรียนเข้ากลุ่มเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และเลือกหัวข้อเรื่องที่กลุ่มสนใจ พร้อมทั้งแบ่งหัวข้อย่อยในการรับผิดชอบ เพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมในหัวข้อย่อยที่ได้รับเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย

3. ผู้เรียนเข้ากลุ่มร่วมกันเพื่อ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ ด้วยการคิดและสนทนากับตัวเองและการคิดและสนทนากับผู้อื่น เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยที่ตนเองและกลุ่มสนใจ ต่อจากนั้นก็ สร้างองค์ความรู้ร่วมกัน โดยการดูหรือสังเกตการพูดหรือรายงานปากเปล่าจากวิดิทัศน์ ตัวอย่างในการนำเสนอความรู้ เพื่อนำมา ประยุกต์ใช้หรือลงมือปฏิบัติ เป็นการสร้างประสบการณ์จริงในการนำเสนอ หรือรายงานตามหัวข้อที่นักศึกษาแต่ละคนในกลุ่มรับผิดชอบเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย

4. ผู้เรียนที่ฟังทำหน้าที่ประเมินผลการพูดหรือรายงานปากเปล่า ของผู้ที่นำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน

4. การสังเกตผลการปฏิบัติ

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วม ในการเลือกหัวข้อเรื่องที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมไทย ในการนำปารายงานปากเปล่าหน้าชั้นเรียน จากการทำงานเป็นกลุ่ม

2. ผู้เรียนร่วมกันคิด แสดงความคิดเห็น และเห็นด้วยกับหัวข้อ ที่กลุ่มต้องการจะนำเสนอ รวมทั้งแบ่งหัวข้อย่อยให้สมาชิกแต่ละคนในกลุ่ม

3. ผู้เรียนได้วิดิทัศน์ ร่วมกับสมาชิกในกลุ่ม ในการวางแผนการนำเสนอหัวข้อที่ตนได้รับผิดชอบ รวมทั้งแบ่งงานเพื่อหาข้อมูลเพิ่มเติมให้กับกลุ่ม และเข้ากลุ่มอีกครั้งหลังจากไปค้นคว้าหาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งมีการศึกษาจากครูผู้สอน พูดคุยกับผู้เรียนคนอื่น ๆ ทั้งในและนอกกลุ่ม ฝึกซ้อมให้การเสนอแนะเกี่ยวกับหัวข้อย่อยที่แต่ละคนรับผิดชอบ

4. สมาชิกส่วนใหญ่ในกลุ่ม สามารถนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับวัฒนธรรมได้อย่างคล่องแคล่ว

5. สะท้อนผลการปฏิบัติ

1. ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกหัวข้อเรื่องที่สนใจ ในการนำเสนอด้วยปากเปล่า สร้างความตระหนักและความรับผิดชอบในแต่ละคนเนื่องจากหัวข้อเรื่องและหัวข้อเรื่องย่อยตรงกับความต้องการของตัวเองและกลุ่ม

2. กระบวนการเรียนการสอนแบบกระตือรือร้น ช่วยเสริมสร้างความมั่นใจในการออกมานำเสนอ หรือรายงานปากเปล่าได้อย่างดี

ทั้งนี้เนื่องจากการได้มีส่วนร่วมในกลุ่ม ในการเลือก เรื่องที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมไทย ในการนำเสนอ มีการวางแผนและค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อให้หัวข้อที่ได้มีเนื้อหาสาระที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ได้คู่ ตัวอย่างการพูดจากวิทัศน์ มีการฝึกซ้อม และเกิดความมั่นใจ ทำให้สามารถพูดรายงานด้วยปากเปล่า เกี่ยวกับเรื่องหรือหัวข้อเรื่องที่แต่ละคนรับผิดชอบ ได้

3. การให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมิน การนำเสนอของผู้เรียนคนอื่น ๆ ทำให้เกิดกระบวนการ คิดย้อนกลับ เกี่ยวกับการนำเสนอของตนเอง กระตุ้นให้ผู้เรียนตระหนักและคำนึงถึง การนำเสนออย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากการสังเกต ผู้อื่น และนำเอาข้อที่ควรปรับปรุงมาเป็นข้อคิด และแนวทาง ในการพัฒนาความสามารถของตนเอง ต่อไป

จะเห็นได้ว่า การเรียนการสอนแบบ กระตือรือร้น ส่งเสริมให้การเรียนการสอนในการ นำเสนอหัวข้อ หรือเรื่องราวด้านวัฒนธรรมไทย ได้เป็นอย่างดี รวมทั้งในรายวิชาอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะ การสอนแบบนี้ ส่งเสริมให้ผู้เรียนเข้ากลุ่มเรียนรู้ เพื่อแลกเปลี่ยนประสบการณ์ สร้างองค์ความรู้ ร่วมกัน นำเสนอความรู้ และสามารถนำสิ่งที่ได้ เรียนรู้มาปฏิบัติ โดยผ่านกระบวนการวิจัยเชิง ปฏิบัติการ ซึ่งทำให้ครูผู้สอนได้ตระหนัก และ เตรียมตัวพร้อมอยู่เสมอ ที่จะให้การเรียนการสอน ประสบผลสำเร็จตามขั้นตอนที่กำหนดไว้ในแต่ละ ขั้นตอนของกระบวนการวิจัย และถ้าต้องการที่จะ พัฒนาการสอนแบบนี้ให้ดียิ่งขึ้น ก็ควรจะนำ กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการ มาใช้ซ้ำหลาย ๆ วงรอบเพื่อพิสูจน์ให้แน่ใจว่าสิ่งที่สอนนั้นประสบ ความสำเร็จมากน้อยเพียงใด

ข้อมูลอ้างอิง

Grant Wiggins & Jay McTighe (1998). *Understanding by Design*. Alexandria, Virginia, U.S.A.

Johnson, David W., Johnson, Roger T., & Smith, Karl A. (1991a). *Active Learning: Cooperation in the College Classroom*. Edina, MN: Interactive Book Company.

Kemmis, S., & McTaggart, R. (1988). *The action research planner*. Geelong, Victoria: Deakin University Press.

Kolb D. (1990). *Experiential Learning*. Prentice Hall.

Active Learning (English Version)

Assoc. Prof. Prasert Chanasakorn

Department of foreign Languages Faculty of Humanities and Social Sciences

If we peer into a typical university classroom, we expect to see an instructor giving lecture and a number of students listening to the lecture. Clearly, in this situation, the instructor is very active, but the students are very passive. Today, this type of classroom has been criticised for failing to adopt active learning.

This article proceeds under the following headings:

- What is Active Learning?
- Why Is It Important?
- How can Active Learning be

Incorporated in the Classroom?

- What are the Barriers?
- Conclusions and

Recommendations

What is Active Learning?

It is necessary, at this initial stage, to know what active learning is. Chickering and Gamson (1987) define active learning

as the learning situation in which students must do more than just listen. They must read, write, discuss, or be engaged in solving problems. In other words, the students must be actively involved. They must engage in such higher-order thinking tasks as analysis, synthesis, and evaluation. In a similar fashion, Paulson and Faust (2004) explain that active learning is anything that students do in a classroom other than merely passively listening to an instructor's lecture. This includes everything from listening practices which help the students to absorb what they hear, to short writing exercises in which students react to lecture material, to complex group exercises in which students apply course material to real life situations.

The mentioned advocates stress the learning activities other than just listening to a lecture. This will allow the students to interact more with the subject matter and

organise their own learning. The instructor's role is to facilitate rather than dictate the students' learning.

Why Is It Important?

Active learning is important because of its powerful impact on students' learning. Several studies have shown that students prefer strategies promoting active learning to traditional lectures.

Bonwell and Eison (2003) and Starke (2007) assert that students learn more if they are actively engaged with the material they are studying. Besides, research has shown that active learning is an exceptionally effective teaching technique. Regardless of the subject matter, when active learning is compared to traditional teaching methods (such as lecture), students learn more material, retain the information longer, and enjoy the class more. Active learning allows students to learn in the classroom with the help of the instructor and other students (University of California at Davis 2004).

Therefore, each instructor should explore his or her classroom activities,

trying to experiment with alternative approaches to instruction.

How can Active Learning be Incorporated in the Classroom?

Adopting active learning does not mean following highly structured methods or even completely eliminating the lecture format. Activities that encourage student involvement can be incorporated into a lesson plan. Some examples of active activities include the following techniques:

Pauses during a Lecture -- According to Ruhl, Hughes, and Schloss (1987), if the instructor allows students to consolidate their notes by pausing three times for two minutes each during a lecture, students will learn significantly more information.

Discussion – Discussion in class is one of the most common strategies promoting active learning. If the objectives of a course are to promote long-term retention of information, to motivate students toward further learning, to allow students to apply information in new settings, or to develop students' thinking

skills, then discussion is preferable to lecture (McKeachie et al. 1986).

Several additional strategies promoting active learning can similarly influence students' attitudes and achievement. Visual-based instruction, for example, can provide a helpful focal points. In-class writing across disciplines is another productive way to involve students in doing things and thinking about the things they are doing. Other active learning pedagogies worthy of instructors' use include cooperative learning, debates, drama, role playing and simulation, and peer teaching.

In short, the alternatives to traditional classroom activities provide a rich menu of different approaches that instructors can add to their repertoire of instructional skills.

What are the Barriers?

Many college instructors today want to move from past passive learning to active learning, to find better ways of engaging students in the learning process. But they must encounter a large number obstacles.

Some obstacles are associated with the use of active learning including limited class time, a possible increase in preparation time, the potential difficulty of using active learning in large class, and a lack of needed materials or resources (Bonwell and Eison 2003). Perhaps, the greatest barrier of all is the fact that efforts to employ active learning involve risks, such as the risks that students will not participate, learn sufficient content, or use higher-order thinking. There are also the risks that the instructor will feel a loss of control, lack necessary skills, or be criticised for teaching in unorthodox ways.

Each obstacle, however, can be overcome through careful, thoughtful planning.

Conclusions and Recommendations

The reform of instructional practice in higher education must begin with instructors' efforts. An excellent first step is to select strategies promoting active learning that one can feel comfortable with.

Bonwell and Eison (2003) suggest that administrators can help stimulate and support the efforts to change by highlighting

the instructional importance of active learning in the newsletters and publications they distribute. And it is important to provide follow-up to, and support for, the efforts to change. In addition, academic administrators can help these initiatives by recognising and rewarding excellent teaching in general and the adoption of instructional innovations in particular.

Equally important is the need for more research to guide future practices in the classroom. New research should examine strategies that enhance students' learning; explore the impact of students' characteristics, such as gender, learning styles, fields of specialisation; and be published in journals widely read by instructors.

References

- Bonwell, C.C. and Eison, J.A. (2003). *Active Learning: Creating Excitement in the Classroom*. [Online]. Available: [http://www. ntlf.com/htm/lib/bib/91-9dig.htm](http://www.ntlf.com/htm/lib/bib/91-9dig.htm) (June 6, 2007).
- Chickering, A.W. and Gamson, Z.F. (March 1987). "Seven Principles for Good Practice." *AAHE Bulletin* 39: 3-7.
- McKeachie, W.J., Pintrich, P.R. Lin, YG., and Smith, D.A.F. (1986). *Teaching and Learning in the College Classroom: A Review of the Research Literature*. Ann Arbour: Regents of the University of Michigan.
- Paulson, D.R. and Faust, J.L. (2004). *Active Learning for the College Classroom*. [Online]. Available: <http://www.calstatela.edu/dep/chem/chem2/Active/main/htm>. (Jine 6, 2007).
- Ruhl, K.L., Hughes, C.A., and Schloss, P.J. (Winter 1987). "Using the Pause Procedure to Enhance Lecture Recall." *Techer Education and Special Education* 10:14-18.
- Starke, D. (2007). *Professional Development Module on Active Learning*. [Online]. Available: texascollaborative.org/activelearning.htm (June 6, 2007).
- University of California at Davis. (2004). *Definitions of Active Learning*. [Online]. Available: <http://trc.ucdavis.edu/trc/ta/tatips/activelearning.pdf>. (June 6, 2007)

สอนการออกเสียงอย่างไรให้ได้ผล

ผศ.ดร.ศ. นอนน

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาต่างประเทศ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ในปัจจุบันนี้ การสอนโดยครูเป็นผู้บรรยาย และผู้เรียนเป็นผู้ฟังเพียงอย่างเดียว คงไม่เพียงพอแล้ว เพราะการสอนที่ดีนั้นควรเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้ และทำกิจกรรมหลาย ๆ อย่าง นอกเหนือจากการฟังเพียงอย่างเดียว

ความสำคัญของ active learning

การจัดการเรียนการสอนแบบ active learning นั้น ผู้เรียนจะต้องทำกิจกรรมต่าง ๆ เช่น อ่าน เขียน อภิปราย ตั้งคำถาม แสดงความคิดเห็น เพื่อแก้ไขปัญหา ซักถามข้อมูล แลกเปลี่ยนข้อมูลที่ได้ศึกษากับผู้อื่น ลงมือปฏิบัติ ฝึกคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่า ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนแบบ active learning จะทำให้ผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการสอนของครูอย่างกระตือรือร้น ผู้เรียนจะได้รับการพัฒนาให้มีความรับผิดชอบ ในการเรียนรู้ของตนเอง วิธีในการเรียนรู้ของผู้เรียนจะมีลักษณะดังนี้

- ศึกษาค้นคว้า
- แลกเปลี่ยนประสบการณ์
- สร้างองค์ความรู้
- การนำเสนอความรู้
- การนำความรู้มาประยุกต์ใช้ หรือลงมือปฏิบัติ

จากงานวิจัยพบว่า ผู้เรียนชอบการเรียนการสอนของครูที่จัดการเรียนการสอนแบบ active

learning มากกว่าการสอนแบบบรรยาย และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ที่ครูจัดการเรียนการสอนแบบ active learning ดีกว่าผู้เรียนที่เรียนโดยการสอนแบบบรรยาย

การนำ active learning มาประยุกต์ใช้ในการสอนการออกเสียง

การนำ active learning มาประยุกต์ใช้ในการสอนการออกเสียงภาษาอังกฤษนั้น ทำได้โดยจัดการเรียนการสอน เน้นให้ผู้เรียนได้ฝึกออกเสียง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กัน และสร้างวิธีการออกเสียงที่ถูกต้อง โดยใช้ระบบความเข้าใจของตนเอง เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนเทคนิคและวิธีการที่จะช่วยให้การออกเสียงต่าง ๆ ในภาษาอังกฤษได้ถูกต้อง ให้โอกาสผู้เรียนเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ไขผู้เรียนคนอื่น ๆ ที่ไม่สามารถออกเสียงได้ถูกต้อง ตัวอย่างเช่น ครูสอนวิธีการออกเสียงที่ถูกต้องของตัวอักษร “th” ในคำ author ครูสามารถเริ่มต้นด้วยการเขียนคำที่มีตัวอักษร “th” บนกระดานดำ จากนั้นให้ผู้เรียนลองฝึกออกเสียงด้วยตนเอง ครูออกเสียงที่ถูกต้องให้ผู้เรียนฟัง และให้ผู้เรียนสังเกตปากของครูในขณะที่ออกเสียงให้นักเรียนช่วยกันสรุป วิธีการออกเสียงที่ถูกต้องของเสียงนี้ จากนั้นให้ผู้เรียนเปรียบเทียบเสียงที่ครูออกกับเสียงที่ผู้เรียนออก และวิเคราะห์ความบกพร่อง

การออกเสียงของตนเอง ให้ผู้เรียนแก้ไขข้อบกพร่องนั้น และฝึกออกเสียงนี้ให้ถูกต้องซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จนสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง ครูเคินสังเกตการออกเสียงของผู้เรียน ถ้าคนไหนไม่สามารถออกเสียงได้ถูกต้อง ให้ผู้เรียนที่สามารถออกเสียงได้ถูกต้องสอนจนกว่าจะสามารถออกเสียงได้ถูกต้อง

การจัดการเรียนการสอน จะใช้รูปแบบที่หลากหลาย เช่น การนำเสนอองค์ความรู้ที่ครูมอบหมายหน้าชั้นเรียน หรือภายในกลุ่มของคนเอง การแลกเปลี่ยนเทคนิคและวิธีการต่าง ๆ ที่ช่วยให้ออกเสียงได้ถูกต้อง การใช้คำถามที่กระตุ้นให้ผู้เรียนคิดวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบ การฟังเจ้าของภาษาพูดจากเทป ซีดี อินเทอร์เน็ต และวิเคราะห์ลักษณะต่าง ๆ ของเสียงที่ได้ยิน และนำผลของการวิเคราะห์มาใช้ในการพัฒนาการออกเสียงของตนเอง

ลักษณะของห้องเรียน ในการจัดการเรียนการสอนแบบ active learning ผู้เรียนจะถูกจัดเป็นกลุ่มเล็ก ๆ (small groupwork) จับคู่ (pairwork) ทำกิจกรรมคนเดียว (individual) ซึ่งจะขึ้นอยู่กับลักษณะของกิจกรรม และงานที่ครูมอบหมายให้ผู้เรียนทำ (task) การจัดผู้เรียนเป็นกลุ่มย่อย ๆ เป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น และแบ่งปันประสบการณ์ของตนเองกับผู้อื่น นอกจากนี้ผู้เรียนยังมีโอกาสได้ฝึกออกเสียงทุกคน โดยใช้เวลาที่ไม่มากนัก ในขณะที่ผู้เรียนทำกิจกรรมในกลุ่มย่อยนั้น ครูจะต้องเดินสังเกต การทำกิจกรรมของผู้เรียนเพื่อเป็นการกระตุ้นผู้เรียนและรวบรวมข้อบกพร่องเพื่อแก้ไขต่อไป

ในปัจจุบันมีสื่อรูปแบบต่าง ๆ เช่น ซอฟต์แวร์ แสดงการออกเสียงต่าง ๆ ที่ถูกต้องในภาษาอังกฤษที่สามารถนำมาลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ และให้ผู้เรียนมาฝึกฝนเพิ่มเติมด้วยตนเอง ซีดีแสดงการ

ออกเสียง บทเรียนและแบบฝึกต่าง ๆ จากเว็บไซต์ รายการข่าวภาคภาษาอังกฤษทางโทรทัศน์ เทปและภาพยนตร์ภาษาอังกฤษ สื่อเหล่านี้ครูสามารถนำมาใช้เป็นตัวอย่างของการออกเสียงที่ถูกต้อง และช่วยแก้ไขการออกเสียงที่ไม่ถูกต้องของผู้เรียน

ปัญหาและอุปสรรค

การสอนการออกเสียงที่ถูกต้อง ในภาษาอังกฤษให้กับผู้เรียน จะไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร ถ้าผู้เรียนไม่ตระหนัก และเห็นความสำคัญของการออกเสียงที่ถูกต้อง นอกจากนี้ผู้เรียนควรมีความมุ่งมั่น และปรารถนา ที่จะพัฒนาการออกเสียงของตนเอง ให้ดีและถูกต้อง ใกล้เคียงกับเจ้าของภาษาคำพูดตนเอง ดังนั้นบทบาทที่สำคัญอีกบทบาทหนึ่งของครู คือ การสร้างความตระหนัก และจูงใจให้ผู้เรียนเล็งเห็นความสำคัญ รวมทั้งประโยชน์ของการออกเสียงที่ถูกต้อง และกระตุ้นให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ศึกษาไปแต่ละครั้ง มาประยุกต์ใช้ในการออกเสียงของตนเองอย่างต่อเนื่อง หัวใจสำคัญของการสอนการออกเสียงที่มีประสิทธิภาพคือการที่ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้รับ มาประยุกต์ใช้ในการออกเสียงของตนเองในชีวิตประจำวัน

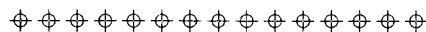
สิ่งที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือการสร้าง ความรับผิดชอบตนเองของผู้เรียน เพราะในการสอนการออกเสียง ผู้สอนจะเน้นให้ผู้เรียนฝึกออกเสียงโดยใช้กิจกรรมลักษณะต่าง ๆ และกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ผู้เรียนอาจจะต้องทำงานเป็นคู่ กลุ่มย่อย หรือทำงานคนเดียว ถ้าผู้เรียนขาดความรับผิดชอบแล้ว การทำงานเป็นกลุ่มย่อยอาจจะทำให้ผู้เรียนที่ไม่มีความรับผิดชอบ ขาดโอกาสที่จะเรียนรู้และฝึกฝน นอกจากนี้การฝึกฝนการออกเสียงไม่ควรจะเกิดขึ้นเฉพาะภายในห้องเรียนเท่านั้น หากผู้เรียนมี

ความรับผิดชอบ ผู้เรียนจะไปฝึกฝน และทบทวน การออกเสียงที่ถูกต้องเพิ่มเติม ภายนอกห้องเรียน ด้วย

การแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันของผู้เรียน เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ที่ทำให้การสอนการออกเสียง ได้ผลมากยิ่งขึ้น ผู้เขียนพบว่าผู้เรียนที่สามารถออก เสียงได้ดี สามารถสอน แลกเปลี่ยนเทคนิค และ วิธีการที่ทำให้การออกเสียงนั้นถูกต้อง ได้ดีกว่าครู เพราะผู้เรียนมีความคุ้นเคยกัน และไม่รู้สึกเกร็ง เหมือนกับเวลาที่ต้องฝึกการออกเสียงกับครู และตัว ขัดขวางทางจิต (affective filter) เช่น ความวิตก กังวล ความเครียด และทัศนคติของผู้เรียน เมื่อฝึก ออกเสียงกับเพื่อน ๆ อยู่ในระดับที่ต่ำกว่า เมื่อต้อง ฝึกออกเสียงกับครู จึงทำให้การออกเสียงของผู้เรียน

สามารถพัฒนาได้เร็วและดีกว่า ดังนั้นครูจะต้องเปิด โอกาสให้ผู้เรียนได้แลกเปลี่ยนและเรียนรู้จากกัน

การจัดการเรียนการสอนแบบ active learning อาจจะเป็นแนวคิดใหม่สำหรับบางคน บาง คนอาจจะเข้าใจผิดว่าการสอนด้วยวิธีนี้ยุ่งยาก และ ซับซ้อน แต่ในความเป็นจริงแล้ว การจัดการเรียน การสอนแบบ active learning นี้ ไม่ได้ยุ่งยากและ ซับซ้อน แต่กลับเป็นวิธีการสอนที่ครู ผู้เรียน มี โอกาสได้สื่อสารและปฏิสัมพันธ์กันมากขึ้น การ ปฏิสัมพันธ์กันนี้มิได้เกิดขึ้นเฉพาะกับครูและผู้เรียน เท่านั้น แต่ยังเกิดขึ้นระหว่างผู้เรียนอีกด้วย อีกสิ่งหนึ่ง ที่ครูจะพบก็คือ การเรียนอย่างมีความสุข สนุก และ กระตือรือร้นของผู้เรียน

สัมมนาการตลาดแบบ Active Learning

นันทก ศาตมณีนี

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะวิทยาการจัดการ

นับตั้งแต่ปี พ.ศ.2545 เป็นต้นมาที่ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ได้มุ่งเน้นการพัฒนากระบวนการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาคุณภาพบัณฑิต โดยใช้วิธีการสอนแบบ Active Learning หรือการเรียนแบบใฝ่รู้ โดยเน้นตัวผู้เรียนเป็นสำคัญนั้น ในตอนแรกนั้นดิฉันก็ยังไม่เข้าใจว่าต้องทำอะไร และที่เราสอนอยู่ในขณะนั้นใช้การสอนแบบ Active หรือไม่ แล้วเราจะต้องทำอย่างไร ทำให้เกิดคำถามขึ้นมากมายในตัวเอง ดิฉันจึงต้องค้นหาคำตอบ ทั้งจากการขอคำตอบและคำชี้แนะจากอาจารย์ผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ เช่น รศ.ดร.พนมพร เผ่าเจริญ และจากเอกสารตำราที่ทางมหาวิทยาลัย ฯ ได้จัดทำแจกจ่ายให้กับทางคณาจารย์ เมื่อได้คำตอบและคำชี้แนะจนเป็นที่เข้าใจแล้ว ดิฉันก็ได้กลับมาทบทวนการสอนของตัวเองว่าสิ่งที่เราทำอยู่นั้น อะไรบ้างที่เป็น Active อะไรบ้างที่ยังไม่ใช่ แล้วจึงเริ่มมาวางแผนพัฒนาการสอนของตัวเองเสียใหม่ โดยเริ่มจากวิชาสัมมนาการตลาดก่อน

ในขั้นตอนแรก โดยการจัดทำโครงการสอนและแผนการสอนขึ้น ซึ่งประกอบด้วย การกำหนดจุดประสงค์การเรียนรู้ และเนื้อหาการเรียนรู้ จากคำอธิบายรายวิชา แล้วกำหนดหน่วยการเรียนรู้ และกิจกรรมการเรียน ให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ โดยกิจกรรมการเรียนรู้เน้นกิจกรรมแบบ

Active Learning ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 องค์ประกอบ คือ

1. การแลกเปลี่ยนประสบการณ์
2. การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน
3. การนำเสนอความรู้
4. การประยุกต์ใช้หรือปฏิบัติ

การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาสัมมนาการตลาดนั้น ดิฉันจะให้นักศึกษาแบ่งกลุ่มกลุ่มละ 3 – 6 คน แล้วแต่เนื้อหากิจกรรมในแต่ละหน่วยว่ายากง่าย และต้องการคนมีส่วนร่วมเท่าไร แล้วมีใบงานให้นักศึกษาไปทำ โดยให้แต่ละคนในกลุ่มเล่าประสบการณ์ หรือความรู้เดิมของเขาเกี่ยวกับเนื้อหาในใบงานนั้นโดยผลัดกันเล่าทุกคน แล้วให้ไปศึกษาเพิ่มเติมจากเอกสาร ตำรา แล้วช่วยกันวิเคราะห์ เช่น เนื้อหาในหน่วยที่เรียนเป็นเรื่องการพัฒนากลยุทธ์ด้านผลิตภัณฑ์ ก็จะให้แต่ละกลุ่มเลือกสินค้ามากลุ่มละ 1 ชนิด แล้วให้ทุกคนเล่าถึงประสบการณ์เกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ชนิดนั้นที่เขาเคยเจอว่าเป็นอย่างไร มีข้อดี ข้อเสียอย่างไร แล้วสรุปรวมเป็นความคิดเห็นของกลุ่ม แล้วไปศึกษาเอกสารตำราหรือสิ่งต่าง ๆ เพิ่มเติมเกี่ยวกับตัวผลิตภัณฑ์ ว่าควรจะวางแผนพัฒนากลยุทธ์ผลิตภัณฑ์นั้นอย่างไร เพื่อให้ตรงกับความต้องการของตลาดแล้วให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนมานำเสนอหน้าชั้นเรียน และเปิดโอกาสให้ผู้ฟังซักถามและ

เมื่อเด็กนิเทศต้องฟิตฟอว์ไฟว์สไตร์แอ็คทีฟเลิร์นนิ่ง

จรรยา อุปัญญา

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษาและกิจการพิเศษ คณะวิทยาการจัดการ

การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ หรือ Active Learning ให้กับนักศึกษาโปรแกรมวิชานิเทศศาสตร์ คงไม่ใช่เรื่องยาก เพราะเป็นศาสตร์แห่งการฝึกทักษะ ปฏิบัติด้านการสื่อสารเป็นส่วนมาก ซึ่งธรรมชาติ ของนักศึกษานานี้ อำนวยต่อการจัดการเรียนรู้ แบบใฝ่รู้ โดยให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วม ค่อนข้างไม่ยาก แต่การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ใน วิชาภาษาอังกฤษ ให้กับนักศึกษานิเทศศาสตร์นี้สิ ยากและท้าทายผู้สอนเหลือเกิน ด้วยกำแพงแห่ง ความกลัวภาษาต่างประเทศ ของนักศึกษาเป็นทุนเดิม ประกอบกับเป็นวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพนิเทศ- ศาสตร์โดยเฉพาะ จะมีนักศึกษาสักกี่คนที่เห็นเป็น วิชาที่น่าสนใจ

โจทย์ท้าทายดังกล่าวทำให้ผู้เขียนต้องวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่น่าสนใจ สนุกสนานและ ท้าทายความสามารถของผู้เรียนตลอดเวลา การสอน เพียงเนื้อหาเกี่ยวกับหลักไวยากรณ์ภาษาอังกฤษ คง ไม่สนุกแน่ ผู้เขียนจึงสร้างสรรค์กิจกรรมโดย เลือกใช้สื่อสารมวลชนแขนงต่าง ๆ ที่เด็กวัยรุ่นยุคนี้ ให้ความสนใจและนิยมชมชอบ มาเป็นสื่อการสอน ที่สร้างอรรถรส และเพิ่มสีสัน บรรยากาศใน ห้องเรียน อาทิ ภาพยนตร์ต่างประเทศ เพลงสากล สปอตโฆษณา ข่าวเด่นจากหนังสือพิมพ์ เป็นต้น โดยจะจงให้ผู้เรียนเป็นพระเอก นางเอก ในการ เรียนรู้ และมีผู้เขียนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกการเรียนรู้

ที่คอยดึงประสบการณ์เดิม และเพิ่มประสบการณ์ ใหม่ให้กับผู้เรียน

ภายใต้การวางแผนดังกล่าว ผู้เขียนวิเคราะห์ กลุ่มผู้เรียนในช่วงโม่งแรก จากการกำหนดใบกิจกรรม ที่ 1 โดยให้ผู้เรียนทุกคนเขียนเรียงความเป็นภาษาไทย เกี่ยวกับประสบการณ์และทัศนคติที่มีต่อภาษาอังกฤษ พบว่ามึนักศึกษาเพียง 5 - 10 % ที่มีทัศนคติเฉย ๆ ถึงดี ที่มีต่อประสบการณ์การเรียนรู้ภาษาอังกฤษ ในอดีต ผู้เรียนส่วนมากมีประสบการณ์ และทัศนคติ ที่ไม่ดี ไม่ว่าจะเป็นปัญหาจากผู้เรียนเองที่เรียนไม่รู้เรื่อง ฟัง และอ่านไม่เข้าใจ ไม่กล้าพูด รู้สึกยาก และกลัว ภาษาอังกฤษ หรือปัญหาจากครูผู้สอนที่มีนิสัยค่อนข้าง ดุ ขาดจิตวิทยาการสอน ขาดการเสริมแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งปัญหาเหล่านี้สะสมและฝังลึกในใจ ของผู้เรียนมานาน ก่อเป็นกำแพงแห่งความกลัว ภาษาอังกฤษที่สูงมีไชน้อย ผู้เขียนจึงต้องนำปัญหา เหล่านี้มาวิเคราะห์ และพยายามปรับใช้ในการเรียน การสอน โดยกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของ ผู้เรียน คือผู้เรียนวิชานี้จะต้องมีความกล้า กล้าคิด กล้าพูด และกล้าลงมือปฏิบัติเป็นภาษาอังกฤษ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้ ซึ่งผู้เขียนใช้วิธีการ จัดกิจกรรมกลุ่มย่อยบ่อย ๆ เพื่อให้นักศึกษาที่เก่ง ช่วยนักศึกษาที่อ่อน และเป็นการประลองความรู้สึกล้ว ได้ดี มีการลงมือวางแผนและปฏิบัติร่วมกัน ผลลัพธ์ที่ ได้นอกจากผลงานที่มอบหมายแล้ว ผู้เรียนยังได้รับ

กระบวนการที่มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน การทำงานเป็นกลุ่ม การฝึกเป็นผู้นำผู้ตาม ฝึกความรับผิดชอบ

การเรียนรู้แบบใฝ่รู้โดยมีผู้เรียนเป็นพระเอกนางเอกในการเรียนรู้ ผู้เขียนสังเกตเห็นบรรยากาศการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีความสุข กระตือรือร้นที่จะร่วมทำกิจกรรมอย่างสนุกสนาน ซึ่งวัดและประเมินผลได้ในช่วงเวลาการนำเสนอผลงาน รอยยิ้ม และการมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ เนื้อหาในชั่วโมงภาพยนตร์ ผู้เรียนเล่าประสบการณ์ เกี่ยวกับการชมภาพยนตร์ประเภทต่าง ๆ และนำมาแลกเปลี่ยนให้เพื่อน ๆ ฟังในห้องอย่างสนุกสนาน เสร็จแล้วช่วยกันวิเคราะห์ว่าเรื่องที่เพื่อน ๆ เล่านั้น จัดเป็นประเภทภาพยนตร์แบบใด นอกจากนี้ผู้สอนได้แบ่งกลุ่มย่อยผู้เรียน เพื่อชมภาพยนตร์ร่วมกัน แล้วอภิปรายกลุ่มในประเด็นคำถามที่ผู้สอนกำหนด และส่งตัวแทนออกมานำเสนอว่าชมภาพยนตร์เรื่องนั้นแล้วรู้สึกอย่างไร ได้ข้อคิดอะไร และเปรียบเทียบกับสถานการณ์ในปัจจุบัน ซึ่งผู้เรียนจะได้ฝึกการฟังภาษาอังกฤษ จากเสียงในฟิล์ม (Sound Track) วิเคราะห์เนื้อเรื่อง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นภายในกลุ่ม ในขณะเดียวกันเมื่อนำเสนอก็จะได้มุมมองใหม่ ๆ ที่แตกต่างระหว่างกลุ่มเพื่อน ๆ อีกทางหนึ่งด้วย นำไปสู่การอภิปรายกลุ่มใหญ่ เมื่อเสร็จสิ้นการนำเสนอทุกกลุ่มหรือในชั่วโมงที่ฝึกทักษะการอ่านจับใจความ จากข่าวหน้าหนังสือพิมพ์ต่างประเทศ ผู้เรียนจะจับคู่ทำงาน และเลือกข่าวคู่ละหนึ่งข่าวมาช่วยกันอ่านสรุปใจความและนำเสนอหน้าชั้น กิจกรรมต่อเนื่องเป็นการอ่านออกเสียงข่าวนั้น ๆ และให้คู่แปลสรุปตอนท้าย

เทคนิคหนึ่งที่ผู้เรียนจะกระตือรือร้นเป็นพิเศษ คือการแข่งขันเก็บคะแนน ซึ่งการแข่งขันถือเป็นสัญลักษณ์ของมนุษย์อยู่แล้ว วันไหนที่ใครได้คะแนนสูงสุด ดูเหมือนว่าวันนั้นเขาจะภาคภูมิใจและร่วมมือทำกิจกรรมเป็นพิเศษ ผู้สอนพบว่าผู้เรียนพยายามทำคะแนนเก็บ อย่างมีพัฒนาการที่ดีวัดจากการเขียนศัพท์ตามคำบอก ทุกต้นชั่วโมงตลอดภาคการศึกษา ที่สำคัญคือเป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนเข้าเรียนตรงเวลาอีกทางหนึ่งด้วย เพราะถ้าผู้เรียนมาสาย พลาดไปหนึ่งคำ ก็พลาดไปหนึ่งคะแนน

อีกหนึ่งกิจกรรมที่ผู้เรียนชื่นชอบ ได้แก่ การฟังเพลงสากล และเติมคำในช่องว่าง ซึ่งผู้สอนเลือกเพลงสากล ประกอบภาพยนตร์ที่ได้รับความนิยม ฟังง่าย ๆ สบาย ๆ และไพเราะ มาฝึกทักษะการฟังและการเขียนคำศัพท์จากเพลง โดยเริ่มจากแบ่งกลุ่มย่อยให้ช่วยกันฟังและเติมคำ เพลงต่อ ๆ มา ก็ใช้วิธีจับคู่และเดี่ยว ซึ่งยังคงมีการแข่งขันเก็บคะแนนด้วย เป็นการท้าทายความสามารถผู้เรียนให้ต้นตัวตลอด

สำหรับทักษะการเขียน ผู้สอนกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนฝึกการเขียนสปอตโฆษณา โดยเริ่มจากฝึกให้ชมโฆษณาทางโทรทัศน์ เลือกสปอตที่ชอบ ถอดบท และลองแปลเป็นภาษาอังกฤษ จากนั้นก็ฝึกให้ลองเขียนบทโฆษณาเอง โดยกำหนดคอนเซ็ปต์โฆษณาให้ เพื่อวัดแนวความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียนแต่ละกลุ่ม

ด้านทักษะการพูด ผู้สอนกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนจับคู่สนทนาสื่อสาร ในสถานการณ์ชีวิตประจำวัน กิจกรรมแบ่งกลุ่มย่อยฝึกเป็นผู้ประกาศข่าวเป็นพิธีกร ท้ายที่สุดเมื่อทุกกิจกรรมเข้าที่เข้าทางแล้ว ผู้สอนได้แนะนำให้ผู้เรียนทั้งห้อง วางแผนผลิต

รายการโทรทัศน์ประเภทวาไรตี้ ให้ชื่อกิจกรรมว่า Show Day ซึ่งเป็นการฝึกการทำงานในด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ผู้เรียนจะต้องหัดเขียนบทรายการ แบ่งทีมงานเป็นกลุ่มย่อย ๆ เพื่อรับผิดชอบเนื้อหารายการในแต่ละช่วง ซึ่งผู้เรียนนำมาจากกิจกรรมที่ได้ฝึกไปแล้วทั้งหมด ฝึกการทำงานทั้งเบื้องหน้าและเบื้องหลัง เช่น ฝึกการเป็นพิธีกร นักแสดง กำกับรายการ เป็นต้น ท้ายที่สุดก็ได้ชิ้นงานที่ผู้เรียนภาคภูมิใจ เป็นผลงานชิ้นโบว์แดงของห้องในรูปแบบวิชาชีพดี ผลงานดังกล่าวเป็นการวัดและประเมินผลที่ดี สำหรับการตอบโจทย์คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียน ที่ผู้สอนกำหนดไว้ว่า ผู้เรียนจะต้องมีความกล้าคิด กล้าพูด กล้าทำ

ปัญหาและอุปสรรค ที่พบจากการจัดการเรียนรู้ในรายวิชานี้ มี 3 ประการ ได้แก่

1. การทลายกำแพงความกลัวภาษาอังกฤษ ใช้เวลาหลายสัปดาห์ ผู้สอนต้องใช้ความพยายามอย่างมากในการชักจูงใจ สร้างความมั่นใจ ประทับใจ ประคองความรู้สึกลึกของผู้เรียน ให้ร่วมมือทำกิจกรรม โดยให้ทั้งการเสริมแรงจากคำพูด สีหน้า คำลงใจ และคะแนน ซึ่งถือเป็นไม้ตายสำคัญ รวมถึงการเสริมแรงจูงใจไฟสัมผัส เพื่อให้ผู้เรียนเห็นความสำคัญว่าผู้ใดมีทักษะภาษาอังกฤษที่ดี ย่อมได้เปรียบในการประกอบอาชีพในยุคปัจจุบัน

2. คณะมีข้อจำกัดในด้านสถานที่ ซึ่งยังขาดแคลนห้องเรียนมาตรฐาน ด้วยกิจกรรมการเรียนรู้บางกิจกรรม จำเป็นต้องใช้สถานที่ในการเรียนการสอนที่อำนวยความสะดวกใช้สื่อโสตทัศน ดังนั้นการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียนปกติที่ผ่านมา จึงยังขาดบรรยากาศการเรียนรู้ที่ดี และการสร้างเสียงรบกวนแก่ห้องข้างเคียง

3. ผู้สอนประสบปัญหาเกี่ยวกับเครื่องมือ

และอุปกรณ์ในการบันทึกเทปและตัดต่อ เนื่องจากระบบการบริหารจัดการของคณะ ที่ยังไม่มียุทธศาสตร์สนับสนุน ให้บริการแก่อาจารย์ผู้สอน นอกเหนือจากการใช้เครื่องมือ และอุปกรณ์ในงานของคณะ ฯ และมหาวิทยาลัยเท่านั้น

ผู้เขียนมีข้อเสนอแนะ ที่มีต่อปัญหาและอุปสรรคดังกล่าว ตลอดจนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ ในรายวิชาภาษาอังกฤษเพื่อวิชาชีพพิเศษ-ศาสตร์ ดังต่อไปนี้

1. ผู้สอนที่ใช้หลักการการจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ต้องวิเคราะห์พื้นฐานผู้เรียน และประเมินผลผู้เรียนอยู่ตลอดเวลา แม้จะดำเนินการอยู่ในขั้นตอนของการจัดกิจกรรมก็ตาม ทั้งนี้เพื่อจัดกิจกรรมให้สอดคล้อง และมีระดับความยากง่ายที่เหมาะสมกับผู้เรียนมากที่สุด

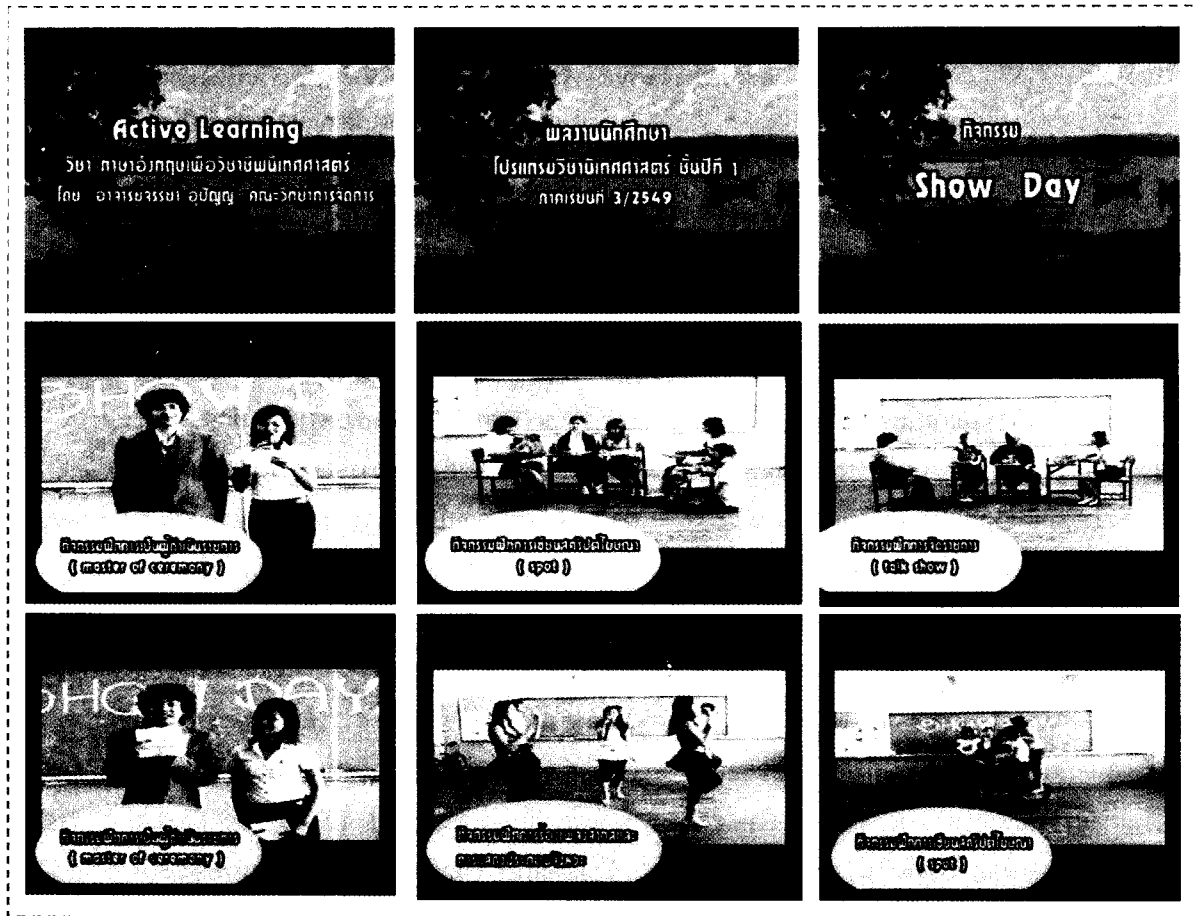
2. ผู้สอนต้องพัฒนาความรู้ตนเอง ติดตามข่าวสารและสื่อสารมวลชนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อจะได้เข้าใจ และนำมาประยุกต์ใช้ให้ถูกใจผู้เรียนตามลักษณะทางจิตวิทยา ผู้สอนควรใช้หลักจิตวิทยาการสอนเสมอ

3. ธรรมชาติของผู้เรียนสาขาพิเศษศาสตร์ มักชอบแสดงออก ผู้สอนจึงควรส่งเสริมและสร้างเวทีแห่งการแสดงพลังสร้างสรรค์แก่ผู้เรียน อย่างเต็มที่ ถึงแม้จะเป็นวิชาที่เน้นทฤษฎีมากกว่าปฏิบัติ แต่ผู้สอนก็สามารถสร้างกิจกรรมการเรียนรู้ ให้มีการลงมือปฏิบัติ เพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งจะนำไปสู่การค้นพบ จดจำ และเข้าใจทฤษฎีที่ยั่งยืน และเป็นการบ่มเพาะนิสัยการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ต่อเนื่องตลอดชีวิต

4. ปัญหาที่เกิดขึ้นจากปัจจัยภายนอกที่นอกเหนืออำนาจควบคุม อาทิขาดแคลนสถานที่ อุปกรณ์ เครื่องมือ หรือนโยบายสนับสนุนจาก

หน่วยงาน มิใช่ตัวแปรสำคัญที่จะทำให้เกิดการจัด
การเรียนรู้ที่ดี แต่ผู้สอนต้องวางแผนแก้ปัญหา
และนำผู้เรียน ให้ผ่านสถานการณ์เหล่านั้นให้ได้

จึงจะนำไปสู่การจัดการเรียนรู้แบบผู้ ที่มีทั้งผู้สอน
และผู้เรียนชนิด Active Teacher และ Active
Learner ต่างหาก

ความคิดที่เปลี่ยนไปกับ Action Research

ผศ. กันยา ลาวิน

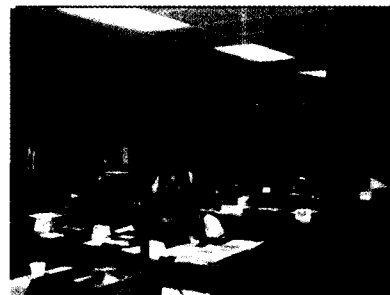
อาจารย์ประจำสาขาวิชาชีววิทยาและเทคโนโลยีชีวภาพ ภาควิชาวิทยาศาสตร์

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ความรู้สึกในตอนแรก ที่ได้ทราบว่า
ได้เป็นตัวแทนของคณะวิทยาศาสตร์ ไปอบรมเรื่อง
Action Research ที่ Montana State University นั้น
ก็รู้สึกตื่นเต้นและเป็นกังวลพร้อมกัน เนื่องจาก
ตัวเองเรียนมาทางสายวิทยาศาสตร์ตลอด จึงไม่มี
พื้นฐานความรู้ทางสายศึกษาศาสตร์เลย แต่กับออก
กับตัวเองว่าจะพยายามตั้งใจทำให้ดีที่สุด และจะ
เก็บเกี่ยวประสบการณ์ให้ได้มากที่สุด เพื่อที่จะได้
นำมาใช้พัฒนาการจัดการเรียนการสอนของตัวเอง

Montana State University หรือเรียก
ย่อ ๆ ว่า MSU ตั้งอยู่ในเมือง Bozeman รัฐ Montana
ซึ่งอยู่ทางตอนเหนือของสหรัฐอเมริกา กลุ่มของ
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ เราเดินทางไปถึง
ในคืนวันเสาร์ และตอนเช้าของวันรุ่งขึ้นก็มีคนมา
รับคณะของพวกเราไปเยี่ยมชมมหาวิทยาลัย ซึ่ง
เจียบเหงาไปหน่อยเพราะเป็นวันอาทิตย์ จึงไม่มี
นักศึกษามาเรียน จากนั้นก็มารวมกันที่ห้องเรียนที่
พวกเราจะต้องใช้เรียนเป็นประจำทุกวันเพื่อพูดคุย
ถึงกำหนดการ และตารางเรียนต่าง ๆ ตลอดจน
กิจกรรมที่จะต้องทำในช่วงระยะเวลา 2 อาทิตย์ใน
มหาวิทยาลัยแห่งนี้ สำหรับตารางเรียนที่ทางเขา
จัดให้เรา นั้น เต็มไปด้วยคุณภาพจริง ๆ โดยทุกวัน
ตอนเช้า (ตั้งแต่ 8.00 - 9.00 น.) พวกเราต้อง
เรียนภาษาอังกฤษกับ Dr.Rick ที่ห้องประชุมใน

โรงแรมที่พัก หลังจากนั้นก็จะมีคนมารับพวกเรา
ไปส่งในมหาวิทยาลัยเพื่อไปเรียนต่อ โดยอาจารย์
ที่มาสอนได้แก่ Dr. Brody ซึ่งจะสอนเรื่อง Action
Research (AR), Dr. Robert ท่านนี้จะสอนเกี่ยวกับ
การศึกษาโดยออกไปทางปรัชญานิดหน่อย และ
Dr. Art คนนี้จะเก่งเรื่องการวัดผลและประเมินผล
ทั้ง 3 ท่านนี้ เป็นอาจารย์ที่มาสอนพวกเราเป็น
ประจำ คือ ได้เห็นหน้ากันเกือบทุกวันว่าจั้นเออะ
นอกจากนี้ ก็ยังมีอาจารย์อีกหลายท่านที่เราต้อง
เดินไปเรียนตามอาคารต่าง ๆ เช่น ไปเรียน
เรื่องการสืบค้นข้อมูลและการใช้ Web CT กับ
Dr. Anne ที่อาคารห้องสมุดเป็นต้น ทุกวันกว่าจะ
เลิกเรียนก็ประมาณ 5 - 6 โมงเย็น แล้วแต่ตาราง
เรียนที่จัดให้ พอถึงที่พักพวกเราก็จะหมดแรงไป
ตาม ๆ กัน เพราะต้องใช้สมองเหนื่อยกันมาทั้งวัน

ก.

ข.

ค.

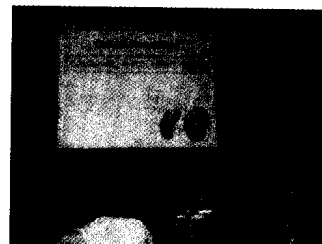
ภาพที่ 1 บรรยายภาพในห้องเรียนต่างๆ เริ่มจากห้องเรียน
ภาษาอังกฤษในตอนเช้าที่โรงแรมที่พัก (ก.)
ห้องเรียน Action Research (ข.)
และห้องเรียนการสืบค้นข้อมูลและ Web CT (ค.)

กำหนดการหลายวันในช่วงเช้า จะมีการ
แบ่งกลุ่มหรือไม่บางทีก็ไปด้วยกันทั้งหมด โดย
เขาจะพาพวกเราไปเยี่ยมชมโรงเรียน ตั้งแต่ระดับ
อนุบาล ประถมศึกษา มัธยมศึกษา จนถึงชั้นเรียน
ในมหาวิทยาลัยของเขาเอง สำหรับชั้นเรียนระดับ
อนุบาลและประถมศึกษานั้น สื่อการเรียนการสอน
ของเขาพร้อมมาก สภาพห้องเรียนก็จัดได้เหมาะสม
กับวัยของเด็กในแต่ละระดับ และที่สำคัญเด็ก ๆ
ของเขามีความกระตือรือร้นมาก เวลาอาจารย์ถาม
อะไร เด็ก ๆ ก็จะแย่งกันยกมือเพื่อตอบคำถาม ซึ่ง
เห็นแล้วก็ทำให้คิดว่า ทำอย่างไรถึงจะได้เห็น
บรรยากาศการเรียนแบบนี้ในบ้านเราบ้าง ไม่ใช่
พออาจารย์ถาม นักเรียนก็นั่งเงียบเป็นไปกันไป
หมดเลย ในระดับมัธยมศึกษาก็เช่นเดียวกัน
เนื่องจากตัวเองสอนวิชาชีววิทยา จึงได้ขอเข้าไป

สังเกตการณ์การจัดการเรียนการสอนวิชาชีววิทยา
ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย พอเดินเข้าไปใน
ห้อง ก็รู้ได้เลยว่าห้องนี้ต้องเรียนวิชาชีววิทยา
แน่นอน เพราะสภาพแวดล้อมภายในห้องมันสื่อ
คือ เต็มไปด้วยต้นไม้ ตัวอย่างสัตว์ โปสเตอร์ ตู
เลี้ยงปลา และอื่น ๆ เต็มห้องไปหมด อาจารย์
ผู้สอนจัดการเรียนการสอนโดยใช้ Power point
เป็นสื่อ และระหว่างเรียนไปสักระยะหนึ่งก็จะให้
นักเรียนทำกิจกรรมหรือเล่นเกม ซึ่งข้าพเจ้าคิดว่า
น่าจะเป็นการทำให้ให้นักเรียนรู้สึกผ่อนคลาย และ
ไม่เครียดเกินไปก่อนที่จะเรียนต่อ สิ่งหนึ่งที่สังเกต
ได้ก็คือ ความตรงต่อเวลา ไม่ว่าจะเป็นการเข้า
ชั้นเรียนหรือตอนหมดชั่วโมงเรียน พอเสียงกริ่ง
หมดเวลาเรียนดังขึ้น นักเรียนทุกคนก็จะรีบเก็บ
ของใส่กระเป๋า และสละพาเบ้เดินออกจากห้องไป
เลย โดยไม่สนใจว่าอาจารย์ที่ยืนอยู่หน้าห้องกำลัง
พูดอะไรอยู่

ก.

ข.

ก.

ง.

ภาพที่ 2 ชั้นเรียนระดับมัธยมศึกษา นักเรียนกำลังเรียนวิชาชีววิทยา (ก.) โดยอาจารย์ผู้สอนใช้ Power Point เป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน (ข.) เมื่ออาจารย์ถามคำถามนักเรียนก็จะแย่งกันยกมือเพื่อตอบคำถาม (ค.) และยังมีการทำกิจกรรมและเล่นเกมสนุกๆ ระหว่างเรียนด้วย (ง.)

สำหรับชั้นเรียนในระดับมหาวิทยาลัย ฯ เราก็ได้จัดรายวิชามาให้พวกเขาเลือก ที่จะเข้าไปสังเกตการณ์ซึ่งก็มีประมาณ 3 - 4 วิชา โดยวิชาที่ตัวเองได้เข้าไปสังเกตนั้น เป็นวิชาที่สอนเกี่ยวกับปรัชญาและศาสนา ห้องที่ใช้สอนก็เป็นห้อง Slope ส่วนอาจารย์ผู้สอนเป็นอาจารย์ผู้หญิงวัยกลางคน นักศึกษาไม่ค่อยมากเท่าไร บางคนก็หลับ บางคนก็เล่นคอมพิวเตอร์ แน่นอนว่านักศึกษาพวกนี้มักจะนั่งเรียนอยู่ท้ายห้อง ซึ่งอาจารย์ผู้สอนก็น่าจะมองเห็น แต่ก็ไม่เห็นว่าเขาจะว่าอะไร นักศึกษาพวกนี้ ระหว่างสอนก็มีการถามคำถาม ซึ่งนักศึกษาคนไหนที่คิดว่าตอบได้ก็จะยกมือขอตอบ ถูกผิดไม่เป็นไร โดยภาพรวมแล้วคิดว่า นักศึกษาของเขามีความกล้าแสดงออก และกล้าแสดงความคิดเห็น มากกว่านักศึกษาของ

เรา ในชั้นเรียนนี้มีสิ่งหนึ่งที่เห็นแล้วรู้สึกประทับใจก็คือ มีนักศึกษาหญิงคนหนึ่งมาเข้าชั้นเรียนโดยพาลูกสาวอายุประมาณ 4 - 5 ขวบมานั่งเรียนด้วย แม้ก็เรียนหนังสือไป ส่วนลูกก็นั่งเขียนหนังสือไปเห็นแล้วก็ทำให้คิดว่า การศึกษาจริง ๆ แล้วควรเปิดกว้าง เราไม่ควรไปจำกัดว่าใครเรียนได้ ใครเรียนไม่ได้ หรือคุณแก่เกินไปที่จะเรียนแล้ว เป็นต้น ทุกคนมีสิทธิที่จะได้เรียน เมื่อคน ๆ นั้นพร้อมที่จะเรียน

ก.

ข.

ภาพที่ 3 ชั้นเรียนวิชาที่สอนเกี่ยวกับปรัชญาและศาสนาใน MSU (ก.) โดยมีนักศึกษาหญิงคนหนึ่งพาลูกสาวมานั่งเรียนด้วย (ข.)

ความรู้ที่ได้รับเกี่ยวกับ Action Research เพียงแค่ช่วงระยะเวลา 2 อาทิตย์ ประกอบกับการที่ได้ไปเยี่ยมชมสถานศึกษาต่าง ๆ ทำให้ตัวเองพอที่จะได้แนวคิดมาใช้ในการทำ Action Research โดยก่อนที่จะเดินทางไป Montana State University นั้น พวกเราจะต้องศึกษาไว้ก่อนว่าเรามีปัญหาเกี่ยวกับการเรียนการสอนอะไรบ้าง ที่อยากจะนำเอาเทคนิคการทำ Action Research มา

ใช้ในการแก้ปัญหา โดยปัญหาที่ตัวเองเลือกนำมาทำ Action Research ก็คือการพัฒนาการเรียนการสอนวิชาสถิติทางชีววิทยา ซึ่งนักศึกษาที่เลือกเรียนชีววิทยาส่วนใหญ่จะไม่ชอบวิชาคำนวณ ทำให้ผลการเรียนในวิชานี้ไม่ค่อยดีเท่าที่ควร ทำอย่างไร จึงจะช่วยให้นักศึกษาเรียนได้เข้าใจมากขึ้น และนำไปประยุกต์ใช้ได้ ในงานวิจัยของตัวเอง ดังนั้นก่อนเดินทางกลับประเทศไทย พวกเราทุกคนจะมีโครงการวิจัยในชั้นเรียน ตามแนวทาง Action Research เล็ก ๆ กลับมา เพื่อที่จะได้ทดลองทำวิจัยในชั้นเรียนของตัวเอง และผลที่ได้พบว่า นักศึกษาของตัวเองเรียนได้เข้าใจมากขึ้น แต่อาจารย์ก็ต้องทำงานหนักมากขึ้น โดยเราต้องคอยคิดกิจกรรมหรือใบงานให้นักศึกษาได้ทำ เพื่อเพิ่มทักษะปฏิบัติ ซึ่งในวิชานี้ก็คือ ทักษะการคำนวณ และการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลหรือผลงานวิจัย และก็ต้องขยันตรวจใบงานต่าง ๆ อย่างละเอียดด้วยเพื่อที่จะได้ตรวจสอบได้ว่านักศึกษาคิดเข้าใจหรือไม่เข้าใจ ตลอดจนกิจกรรมในการจัดการเรียนการสอนก็ควรหลากหลาย ไม่ซ้ำซาก จำเจ ทำให้รู้สึกเบื่อหน่าย ระหว่างสอนก็ควรมีช่วงพัก เพื่อให้ให้นักศึกษาได้ผ่อนคลายหรือพักสมองบ้าง สำหรับนักศึกษาที่เรียนอ่อนอาจจะต้องพยายามถามบ่อย ๆ หรือใช้วิธีเพื่อนสอนเพื่อน เป็นต้น

อีกเทคนิคหนึ่งที่พวกเราส่วนใหญ่นำมาทดลองใช้กัน ก็คือการให้นักศึกษาเขียน Journal ท้ายชั่วโมงหลังจากเรียนเสร็จ จริง ๆ แล้วมันก็คล้าย ๆ กับการเขียนบันทึกประจำวัน (Diary) นั่นเอง โดยเราจะใช้กระดาษ A4 ประมาณ 5-6 แผ่น มาพับครึ่งแล้วใช้ลวดเย็บกระดาษเย็บเป็นเล่ม การเขียน เราจะให้นักศึกษาเขียนบอกถึงความรู้สึก

หรือความรู้ที่เรียนไปในชั่วโมงนั้น ว่าเข้าใจมากน้อยแค่ไหน วันนี้อาจารย์สอนเป็นอย่างไรบ้างอธิบายเร็วไป ฟังไม่ทัน หรืออาจจะบอกก็ได้ว่าอยากให้อาจารย์สอนแบบไหน ซึ่งตัวอาจารย์เองก็ต้องเอาไปอ่านด้วย อะไรที่ปรับได้ก็ปรับ อะไรที่ปรับไม่ได้ ก็อธิบายให้นักศึกษาเข้าใจว่าทำไม ถ้าอาจารย์ผู้สอนสามารถสอนได้อย่างมีความสุข และผู้เรียนก็เรียนอย่างมีความสุข ทุกอย่างก็จะลงตัวพอดี เอาใจลูกศิษย์มาใส่ใจเราบ้าง อย่าเอาแต่ความต้องการของอาจารย์ ใส่ลงไปให้ลูกศิษย์เพียงฝ่ายเดียว ก่อนหน้านี้โดยส่วนตัวแล้วก็รู้สึกไม่เข้าใจเหมือนกัน ว่าทำไมต้องให้เราพยายามจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ทำไมต้องให้ทำ Action Research แต่ตอนนี้ตัวเองได้คำตอบแล้วว่าทำไม และก็จะพยายามนำเอาเทคนิคต่าง ๆ ที่ได้เรียนรู้มาใช้ในการพัฒนาการเรียนการสอนต่อไป เพื่อที่เราจะได้บัณฑิตใหม่จากมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ที่มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น แต่สิ่งนี้จะไม่สามารถเกิดขึ้นได้ถ้าอาจารย์และบุคลากรในมหาวิทยาลัยแห่งนี้ ไม่มองไปที่เป้าหมายเดียวกัน นั่นคือการพัฒนาคุณภาพบัณฑิตสู่ศตวรรษที่ ๒๑ ดังนั้นก็ต้องขอขอบพระคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และผู้เกี่ยวข้องต่าง ๆ ที่สนับสนุน และให้โอกาสดิฉันได้ไปเห็นโลกที่กว้างขึ้น และได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เพิ่มขึ้น เพื่อที่จะได้นำมาพัฒนางานในด้านต่าง ๆ ต่อไป

จงเป็นครูอาชีพ แต่อย่ามีอาชีพเป็นครู

Action Learning Styles

by Thitima Booncharean

ศศ.ธิติมา บุญเจริญ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ ภาควิชาวิทยาศาสตร์ประยุกต์
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

การเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการเรียนการสอนซึ่งเป็นที่นิยมมากรูปแบบหนึ่ง เนื่องจากได้รับการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอน มาอย่างต่อเนื่อง มีการปรับปรุงและปรับใช้ในการ เรียนการสอนที่หลากหลายศาสตร์ โดยผ่านรูปแบบ กิจกรรมต่าง ๆ และมีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ การจัดกระบวนการเรียนการสอน เพื่อการพัฒนา คุณภาพบัณฑิต ตามแนวทางของมหาวิทยาลัย ราชภัฏนครสวรรค์

เมื่อกล่าวถึง กระบวนการเรียนการสอน แบบใฝ่รู้ หรือ Active Learning นั้น ผู้สอนหลาย ท่าน อาจยังมีคำถามในใจมากมายว่า... อะไรคือ Active รายวิชาที่สอนอยู่จะ Active ได้หรือไม่ และ รูปแบบกิจกรรมการสอนอย่างไรให้ Active ผู้สอน หลายท่านอาจกังวลกับปัญหาหลากหลาย เช่นความ เคยชินกับการสอนแบบบรรยายตามปกติ ซึ่งเป็น วิธีการที่ง่ายและสะดวกสำหรับผู้สอน แต่ในปัจจุบัน เป็นที่ยอมรับกันแล้วว่า การสอนแบบบรรยายอย่าง เดียวนั้น ไม่สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็ม ประสิทธิภาพ

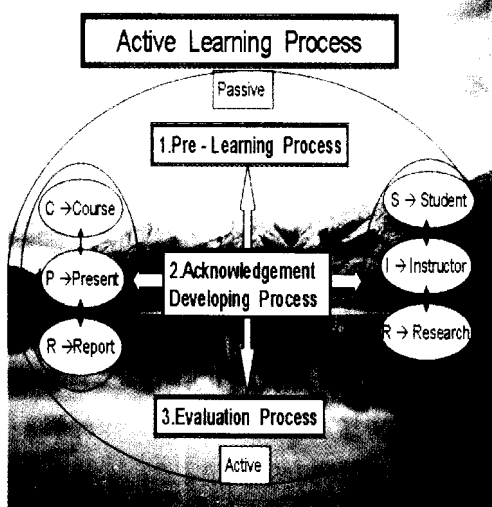
ผู้สอนบางท่านอาจยังกังวลว่า รายวิชาที่เป็นทฤษฎี หรือรายวิชาที่มีเนื้อหายากแก่ความเข้าใจ และจำเป็นต้องสอนแบบบรรยายหรืออธิบาย เพื่อให้ ความรู้แก่นักศึกษานั้น จะสามารถจัดการเรียน

การสอนให้ Active ได้อย่างไร บางรายวิชา มีความจำเป็นต้องใช้วัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน สิ่ง อำนวยความสะดวก หรือทรัพยากรต่าง ๆ เพื่อใช้ ในการสอนแบบ Active ซึ่งอาจยังมีไม่เพียงพอใน ปัจจุบัน หรืออาจยังต้องการข้อมูลมากขึ้น เพื่อ ประกอบการตัดสินใจ

สิ่งที่ผู้สอนจำเป็นต้องพิจารณาก่อนเริ่มต้น ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active Learning ก็คือ...การถามตนเองว่า...

1. ท่านพร้อมที่จะสอนแบบ Active แล้ว หรือไม่ ถ้าใช่...
2. จะเลือกสอนในรายวิชาใดจึงจะเหมาะสม ที่สุด
3. จะใช้รูปแบบกิจกรรมการเรียนการสอน แบบใด

ในครั้งนี้นำผู้เขียนขอเสนอรูปแบบการเรียน การสอนแบบ Active Learning Styles by Thitima Booncharean ซึ่งเป็นรูปแบบที่ผู้เขียนพัฒนาขึ้น จากประสบการณ์ ด้านการจัดการเรียนการสอน และผ่านกระบวนการพัฒนาอย่างเป็นขั้นตอน เพื่อให้ มีความครบถ้วน ครอบคลุม และสามารถพัฒนา ผู้เรียนให้เกิดองค์ความรู้อย่างแท้จริง

ภาพที่ 1 แสดง Active Learning Model
by Thitima Booncharean

จากภาพ รูปแบบการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ของผู้เขียน (Active Learning by Thitima Booncharean) แสดงขั้นตอนและองค์ประกอบต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning ซึ่งสามารถนำไปปรับใช้ ในการจัดการเรียนการสอน รายวิชาต่าง ๆ ได้อย่างครอบคลุม

กระบวนการเรียนการสอนแบบ Active Learning ผู้เขียนแบ่งออกเป็น 3 ขั้นตอนคือ

1. ขั้นเตรียม Active
(Pre - Learning Process)
2. ขั้นพัฒนาองค์ความรู้
(Acknowledgement Developing Process)
3. ขั้นประเมินผล Active
(Evaluation Process)

โดยพิจารณาองค์ประกอบ กระบวนการเรียนการสอนใน 6 องค์ประกอบ ตามแนวคิด CPR-SIR กล่าวคือ

- C : Course,
P : Present,

- R : Report,
S : Student,
I : Instructor,
R : Research

อย่างไรก็ตาม การจัดกระบวนการเรียน

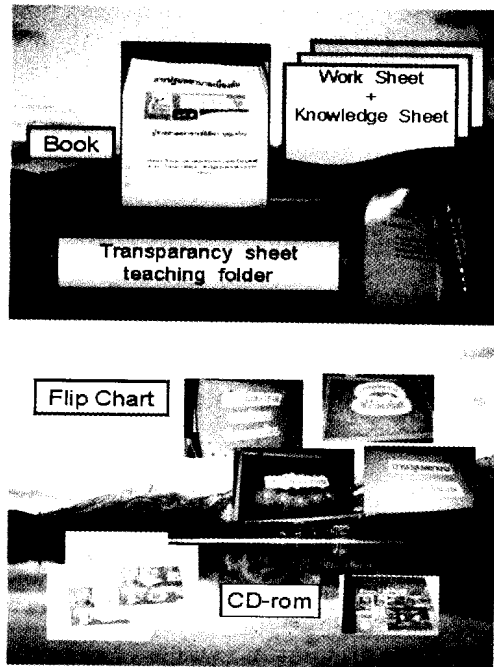
การสอน หากมีกิจกรรมแบบ Active เพียงอย่างเดียว อาจไม่พอ จำเป็นต้องมีการสนับสนุนด้วยกิจกรรมที่เป็น Passive ร่วมด้วย เพื่อให้เกิดความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น โดยสามารถปรับใช้ได้ตามความเหมาะสม

จากกรอบแนวคิด ในการจัดการเรียนการสอนแบบ Active Learning Styles by Thitima Booncharean ดังกล่าวข้างต้น ผู้เขียนใช้รายวิชาการปฐมพยาบาลเบื้องต้น (Active Learning in First Aids) ซึ่งสามารถอธิบายข้อมูลเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. ขั้นเตรียม Active (Pre-Learning Process)

เป็นขั้นตอนเริ่มต้นของกระบวนการเรียนการสอนแบบ Active Learning เป็นการพิจารณา C : Course ประกอบด้วย 3 C คือ หลักสูตร (Curriculum) รายวิชา (Course) และเนื้อหา (Content) โดยการพิจารณาตามลำดับจากปรัชญาและโครงสร้างของหลักสูตรสู่รายวิชาและปรับสู่เนื้อหาที่เหมาะสม

ผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการจัดการเรียนการสอน โดยบางส่วนอาจเป็นแบบ Passive โดยเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ เพื่อให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด เช่น การเตรียมเอกสารประกอบการเรียนการสอน สื่อประกอบการสอน เช่น แผ่นโปสเตอร์ แผ่นพลิก สื่อซีดี ใบงานและใบความรู้

หลังจากเตรียมความพร้อมด้านต่าง ๆ ในการจัดการเรียนการสอนแล้ว จำเป็นที่ผู้สอนต้องทำการประเมินผู้เรียนก่อนการสอน (Pre-Evaluation) โดยทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) และการสัมภาษณ์ (Interview) เพื่อศึกษาพื้นฐานความรู้เดิมที่มีอยู่ ทักษะเกี่ยวกับการเรียนและทักษะ หรือประสบการณ์ของผู้เรียน ซึ่งการประเมินผู้เรียนก่อนการสอนนั้น จะช่วยในการออกแบบกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม ทั้งผู้เรียนและผู้สอนได้สามารถวางแผนการปรับฐานความรู้ และฐานความคิดของผู้เรียนให้อยู่ระดับใกล้เคียงกัน รวมทั้งการใช้ระบบเพื่อนช่วยเพื่อน หรือพี่ช่วยน้องก็สามารถนำมาประยุกต์ และปรับใช้ได้อย่างดี และมีประสิทธิภาพ

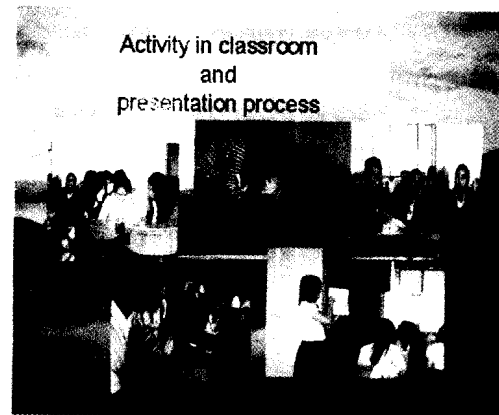
2. ขั้นพัฒนาองค์ความรู้

(Acknowledgement Developing Process)

เป็นขั้นตอนการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาผู้เรียนในด้านต่าง ๆ แบบ Active ซึ่งผู้สอนสามารถ

ออกแบบและเลือกใช้กิจกรรมต่าง ๆ ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียน มีการแสวงหาองค์ความรู้ด้วยตนเองในแนวทางที่เหมาะสม ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ จากหนังสือและตำราต่าง ๆ เอกสารสิ่งพิมพ์ สื่อรูปแบบต่าง ๆ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและอินเทอร์เน็ต

หลังจากที่ผู้เรียนได้พัฒนาตนเอง ทั้งในด้านการฟัง การคิด การถาม และการเขียนแล้ว ผู้เรียนยังต้องสามารถ บูรณาการสู่การพัฒนากระบวนการนำเสนอ P : Present ซึ่งผู้เรียนสามารถใช้หลักวิธีการทางสุขศึกษารูปแบบต่าง ๆ ร่วมกับคำแนะนำของผู้สอน เพื่อหารูปแบบการนำเสนอหน้าชั้นเรียนด้วยตนเองอิสระ (Preseantation Activities) รวมทั้งสามารถสร้างสื่อนำเสนอ (Presentation Media) และการสรุปรายงาน ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า R : Report ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

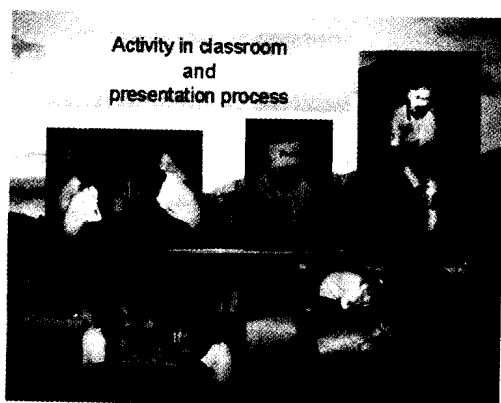

นอกจากการเรียนการสอนภาคทฤษฎี และกิจกรรมนำเสนอในชั้นเรียนที่สามารถเลือกรูปแบบ Active ได้อย่างหลากหลายไม่ซ้ำกันได้แล้ว การเรียนการสอนภาคปฏิบัติยังสามารถสนับสนุน และพัฒนาผู้เรียนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ มีความต้องการความรู้ เพื่อประโยชน์แห่งตนเองอย่างแท้จริง ไม่ใช่เพียงต้องการคะแนนหรือเกรด เพื่อให้ผ่านไปเท่านั้น

รวมทั้งการพัฒนาผู้เรียนให้มีจิตสำนึก แห่งการเป็นผู้นำในการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ในด้านสุขภาพ และมีคุณธรรม จริยธรรม

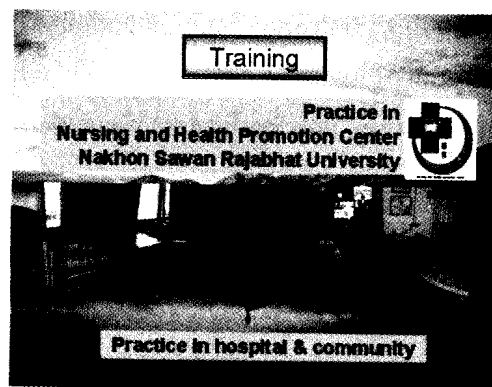
ผู้เขียนยังเตรียมแบบฝึกปฏิบัติ การปฐมพยาบาลตามสถานการณ์ (Situational Role Play) เป็นแบบฝึกปฏิบัติ ที่มีสถานการณ์อุบัติเหตุที่พบบ่อยในชีวิตประจำวัน โดยเริ่มตั้งแต่ระดับสถานการณ์ที่ง่าย ๆ ไปจนถึงระดับที่มีความยาก และซับซ้อนมากขึ้น เมื่อการเรียนการสอนด้านทฤษฎีมีความก้าวหน้ามากขึ้น ผู้เรียนจะสามารถเลือกใช้วิธีการปฐมพยาบาลที่เหมาะสมและหลากหลาย

สถานการณ์หนึ่ง ๆ ที่เกิดขึ้นนั้น อาจจำเป็นต้องใช้วิธีการปฐมพยาบาลที่มากกว่าหนึ่งวิธีตามลำดับก่อนหลัง โดยผู้เรียนจะต้องมีการรวบรวมข้อมูลทั้งหมดในที่เกิดเหตุ การวิเคราะห์สถานการณ์ ได้เรียนรู้และทดลองปฏิบัติ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียน ทั้งในกลุ่มเดียวกัน และระหว่างกลุ่ม ทำให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาความรู้ควบคู่กับทักษะการฝึกปฏิบัติ การปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้อย่างเต็มศักยภาพ

เมื่อผู้เรียนมีการพัฒนาที่ดี ทั้งด้านความรู้ และทักษะ ผู้เขียนยังเปิดโอกาสในการเรียนรู้และ

ฝึกปฏิบัติเพิ่มมากขึ้น โดยการลงปฏิบัติงานภาคสนาม เริ่มจากการศึกษาสังเกต ในหน่วยปฐมพยาบาลจากโรงพยาบาล การศึกษาดูงาน และลงมือปฏิบัติจริง รวมทั้งการฝึกปฏิบัติ ในศูนย์พยาบาลและส่งเสริมสุขภาพ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

3. ขั้นตอนประเมินผล Active

(Evaluation Process)

เป็นขั้นตอนการสรุป และประเมินผลการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนแบบ Active ซึ่งการประเมินผลจะมีการประเมินหลายรูปแบบ ทั้งการประเมินกิจกรรมภาคทฤษฎีและกิจกรรมภาคปฏิบัติ ผู้เขียนใช้แบบทดสอบความรู้ ด้านการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในการทดสอบก่อนและหลังเรียน การประเมินด้านทักษะการปฏิบัติ การใช้ใบกิจกรรมร่วมกับใบความรู้ในการประเมินผู้เรียนทั้งคู่ และกลุ่ม และประเมินข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) และพัฒนาการของผู้เรียนเป็นระยะ ๆ ควบคู่กับแบบบันทึกการปฏิบัติงาน รวมทั้งการประเมินผลการปฏิบัติงานภาคสนามโดยใช้แบบบันทึกประสบการณ์การปฐมพยาบาล (First Aids Experience Record) ซึ่งผู้เรียนสามารถ บันทึกการปฏิบัติงานการปฐมพยาบาลเบื้องต้นในกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งภายในและ

ภายนอกมหาวิทยาลัย ผ่านพื้นที่ หรือครูที่เลี้ยง
และสามารถใช้เป็นแฟ้มสะสมผลงานของตนเอง
ต่อเนื่องตลอดการศึกษาได้อีกด้วย

จากรูปแบบการจัดการเรียนการสอนแบบ
 ใฝ่รู้ดังกล่าวข้างต้น จะพบว่าเป็นกิจกรรมที่มีความ
 สัมพันธ์เชื่อมโยงกันระหว่างผู้เรียน **S : Student**
 และผู้สอน **I : Instructor** ซึ่งเป็นผู้ขับเคลื่อนกลไก
 การเรียนการสอนแบบ **Active** ร่วมกับกิจกรรม
 แบบ **Passive** และเชื่อมโยงสู่การวิจัยและพัฒนา

R : Research แบบมีส่วนร่วมและสอดคล้องกับ
ปัญหา และความต้องการของผู้เรียนอย่างแท้จริง
โดยเริ่มการวิจัยในชั้นเรียน การวิจัยและพัฒนาด้าน
หลักสูตร ราชวิชา และพัฒนารูปแบบการเรียน
การสอน การพัฒนาสื่อการสอน การประเมินผล
สัมฤทธิ์ทางการเรียน และประเมินผลการเรียน
การสอน ซึ่งยังคงต้องการการวิจัยและพัฒนาใน
ด้านต่าง ๆ อย่างต่อเนื่องต่อไปในอนาคต

ยากไหม? Active Learning

ผศ.ดร. ไพฑูรย์ ทองทรัพย์

อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาอังกฤษและเทคโนโลยีเซรามิกส์ ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

ตอนแรกได้ขึ้น Active Learning ยังไม่เข้าใจ ยังเป็นภาษาอังกฤษด้วยแล้วไม่เอาดีกว่าแต่ถูกคิดได้มันน่าจะมีอะไรดี ๆ ใน Active Learning นะ ไม่งั้นทางผู้บริหารวิชาการของมหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ คงไม่มาแนะนำให้อาจารย์นำไปใช้แน่ ก็เลยไปเห็นความหมายเป็นภาษาไทยซึ่งแปลว่า การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้

จากนั้นผู้เขียนได้ศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากห้องสมุด จากอาจารย์หลาย ๆ ท่านที่มีประสบการณ์ในการสอนแบบ Active Learning แล้วนำมาประมวลเป็นความคิดของตัวเอง ดังนี้

การจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning)

- เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
- ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข
- ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง
- ผู้เรียนมีการฝึกปฏิบัติ
- ผู้เรียนมีนิสัยการเรียนรู้
- ผู้เรียนเกิดการใฝ่รู้ ใฝ่เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต
- ผู้เรียนนำความรู้ไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันและชีวิตการทำงานได้
- ผู้สอนเป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบใฝ่รู้

- ผู้เรียน
- ผู้สอน
- กิจกรรมการเรียนการสอน
- สื่อการเรียนการสอน
- การประเมินผล

❖ บทบาทของผู้เรียน	❖
บทบาทของผู้เรียน	
■ ใฝ่เรียนรู้ร่วมกัน ■ มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ■ ใฝ่พัฒนาทักษะการแสวงหาความรู้	■ ต้องมีหลักการที่ดี ■ ต้องเข้าใจธรรมชาติของผู้เรียน ■ มีความรู้ความเข้าใจเนื้อหา ■ มีการเตรียมตัวที่ดี (เตรียมสื่อการเรียน และกิจกรรมการสอน) ■ เป็นเพียงผู้อำนวยความสะดวก

❖ แลกเปลี่ยนประสบการณ์	❖ การสร้างองค์ความรู้ร่วมกัน (การสะท้อนความคิดและอธิบาย)
- ผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนสังเกตประสบการณ์เดิม - มนเชื่อมโยงแล้วนำไปสู่การขบคิดเพื่อให้เกิดข้อสรุป หรือองค์ความรู้ใหม่ - แบ่งปันประสบการณ์ของตนเองกับผู้อื่น	- ผู้เรียนได้คิด วิเคราะห์ สร้างมุมมองประสบการณ์ - ขอบเขตความคิดเห็น - เป็นกิจกรรมกลุ่ม/บอกความคิดเห็นของตนเอง - ให้อันอื่นรู้และอภิปรายแลกเปลี่ยนจนเกิดความเข้าใจชัดเจน - ได้ข้อสรุป (องค์ความรู้ใหม่ตามจุดประสงค์ที่กำหนด)
❖ การประยุกต์ใช้จริงมือปฏิบัติ (ประยุกต์ความคิด)	❖ การนำเสนอความรู้ (ความคิดรวบยอด)
- นำความคิดรวบยอด ข้อสรุปหรือองค์ความรู้ใหม่ ไปประยุกต์ทดลองใช้ - ผู้เรียนสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้	- ผู้เรียนได้รับความรู้ แนวคิดทฤษฎี หลักการ ขั้นตอน ข้อสรุปต่างๆ - เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ โดยบรรยายดูวิดีโอ ฟังแผ่นเสียง อ่านเอกสาร ใบความรู้ คำว่า

เมื่อได้ศึกษาพอเข้าใจแล้ว จึงลงมือปฏิบัติจริง โดยนำไปใช้กับวิชาออกแบบผลิตภัณฑ์ของทีระลึก 1 (5542210) ซึ่งเป็นวิชาเลือกเสรี โดยมีนักศึกษาหลายโปรแกรมมาเรียนร่วมกัน

ก่อนจะเริ่มเรียนในสัปดาห์แรก ผมต้องเตรียมทำโครงการสอน โดยจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบทั้ง 15 สัปดาห์ ตามเป้าหมายของหลักสูตรที่สอดคล้องกับคำอธิบายรายวิชา จากนั้นเมื่อเริ่มเรียนในสัปดาห์แรก เราจะต้องบอกรายละเอียดของเนื้อหาวิชาที่จะเรียน และมีการสร้างข้อตกลงร่วมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเวลาเรียน การแต่งกาย กิจกรรมการเรียนการสอน ระเบียบวินัยและการวัดผลประเมินผล นอกจากนี้ยังให้นักศึกษาทำประวัติส่วนตัว โดยมีข้อมูลเก็บไว้ที่ผู้สอน และเริ่มดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning) ตั้งแต่สัปดาห์แรกจนถึงสัปดาห์สุดท้าย

บรรยากาศในชั้นเรียน

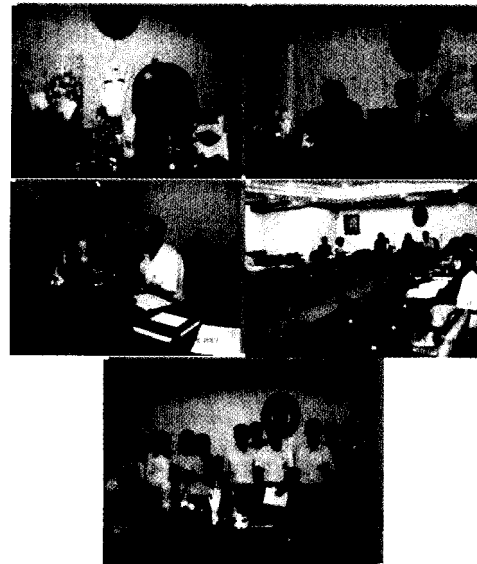

ผลที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม

การเรียนรู้แบบใฝ่รู้ (Active Learning)

ผู้เรียน	
1. มีความกระตือรือร้นในการเรียน 2. เข้าร่วมกิจกรรมด้วยความเต็มใจ 3. มีบุคลิกสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน 4. รู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น 5. รู้จักบทบาทของความเป็นผู้นำและผู้ตาม 6. รู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง 7. มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย 8. มีความกล้าแสดงออก กล้าคิด และกล้าทำ 9. นำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ 10. มีทักษะการค้นคว้าหาความรู้จากแหล่งวิทยาการต่างๆ ได้	1. มีความมั่นใจในการสอน 2. ดำเนินการสอนตามจุดประสงค์ที่ได้วางไว้ 3. มีการประมวลผลด้วยความรู้จากกลุ่มและบุคคลากร 4. ได้เรียนรู้พฤติกรรมที่แท้จริงของนักศึกษา

บรรยากาศในการประชุมอภิปราย และการนำเสนอผลงาน

จากการประชุม แลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้นำเสนอ (ผศ.ดร.ไพฑูรย์ ทองทรัพย์) ท่านรองอธิการบดีฝ่ายวิชาการ (ผศ.เกษม ศรีเดิมมา) ท่านรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา (ผศ.ธิตศักดิ์ ไครณ) ผู้มีประสบการณ์ในการไปศึกษาดูงานการสอนแบบ Active Learning ที่มลรัฐมอนทานา ประเทศสหรัฐอเมริกา (ผศ.เบญจพร รอดอาวุธ) และ คณาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

พบว่าส่วนใหญ่ได้มีการนำเอาแนวความคิด และหลักในการสอนแบบ Active Learning มาใช้ในการเรียนการสอนประจำวันอยู่แล้ว เพียงแต่บางท่านได้รับมาใช้เพียงบางส่วนและไม่ได้จัดทำเป็นรูปแบบที่ชัดเจน

สำหรับการจัดการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (Active Learning) นั้น ย่อมมีปัญหาบ้างในเรื่องการทำงานเป็นทีม เพราะนักศึกษาเคยชินกับการเรียนการสอนที่มีผู้สอนเป็นผู้บรรยายแต่เพียงผู้เดียว วิธีแก้ไขคือฝึกให้ผู้เรียนมีการแบ่งกลุ่มการทำงาน โดยกำหนดบทบาทภายในกลุ่มให้ชัดเจนก็จะช่วยให้มีความรับผิดชอบมากขึ้น

สิ่งสำคัญในการสอนแบบใฝ่รู้ (Active Learning) นั้นเราต้องยึดหลักผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ต้องให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม และที่ว่ามีส่วนร่วมก็คือจิตใจของเขาเข้าร่วม มิฉะนั้นจะไม่เกิดการเรียนรู้ได้เลย ซึ่งบทบาทที่สำคัญของครูผู้สอนจะเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้ผู้เรียน เพื่อให้เกิดการเรียนรู้เท่านั้น

ท้ายที่สุดนี้ผู้นำเสนอหวังว่า ถ้าคณาจารย์ของเราทุกท่าน ได้นำเอาการเรียนการสอนแบบใฝ่รู้ (Active Learning) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอนแล้ว ก็จะทำให้มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ของเราได้พัฒนาก้าวไกลต่อไป

การสอนแบบไฟรู้ของอาจารย์คณะเทคโนโลยี

Active Style Techno

ปิยลาภ มานะกิจ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม ภาควิชาเทคโนโลยีอุตสาหกรรม
คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

สวัสดิ์ผู้อ่านที่มีความ Active ทุกท่าน ปีนี้ก็เป็นปีที่ 2 คิดต่อกันแล้วที่ผมได้นำเสนอวิธีการสอน และเขียนบทความในหนังสือเล่มนี้ในเรื่อง Active Learning แต่ไม่ทราบว่าผู้อ่านเรื่องราวของผมปีที่แล้วได้นำ Active Learning ไปใช้บ้างหรือยังครับ พูดไปแล้วมันค่อนข้างจะยากสักหน่อยนะครับ เพราะผู้อ่านก็จะต้องสอนหลายวิชา แต่เตรียมตัวที่จะสอน เนื้อหาที่อ่านไม่ทันกันแล้ว แต่สำหรับอาจารย์ที่สอนมานาน มีสปีชีส์ ก็เข้าไปสอนได้แล้ว อย่างนี้ก็คงนำไปใช้ได้เร็วกว่า ก็ขอเอาใจช่วยผู้อ่านในการสอนนักศึกษาให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นไป

ปัจจุบันมีการตื่นตัวในเรื่องการสอนแบบ Active Learning เป็นอย่างมาก ซึ่งมีวิธีการสอนอีกมากมายหลายรูปแบบ แต่ส่วนใหญ่ก็จะมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง สอนให้นักศึกษาคิดเอง พยายามสอนแบบบรรยายให้น้อยที่สุด วิธีการเหล่านี้ อาจจะยังดูไม่เป็นธรรมชาติสำหรับผู้อ่าน โดยเฉพาะคนไทย สำหรับผู้เขียนคิดว่าถ้าเราตั้งใจจะดีลูกกอล์ฟให้ถึงดวงจันทร์ ลูกอาจจะไม่ถึงแต่อย่างน้อยก็ตกอยู่ท่ามกลางดวงดาว ผู้เขียนทราบว่าการสอนแบบ Active Learning ต้องมีการเตรียมตัวมากเป็นพิเศษ มากกว่าการสอนแบบบรรยายนัก แต่การเตรียมตัวนั้นเป็นแค่ช่วงแรกเท่านั้น หากเรา

เตรียมตัวดี คิดกิจกรรมสนุกในห้องเรียน ให้นักศึกษาได้ลงมือปฏิบัติจริงในวิชานั้น ๆ ผู้เขียนเชื่อเลยว่าผู้อ่านจะมีความสุขในการสอน นักศึกษาก็มีความสุขในการเรียน ผู้เขียนคิดว่าอย่าทรมานเพื่อนมนุษย์ นั่นก็คือนักศึกษาให้ต้องทนฟังบรรยายอีกเลยครับ

การบรรยายเปรียบเสมือนการเทน้ำลงในอ่างที่มีรูรั่ว เทเท่าไรก็คงไม่เต็ม หรืออาจจะไม่มีน้ำเหลืออยู่เลย มาเถะครับมาคิดแผนการสอน คิดกิจกรรมการสอน คิดแบบฝึกหัดที่ใช้ในชีวิตจริง อย่างปล่อยให้โลก ซึ่งอยู่นอกห้องเรียนไร้ประโยชน์ ผู้เขียนอยากให้ห้องเรียนกว้างกว่านี้ มีบรรยากาศการเรียนในทุก ๆ ที่

วันนี้เรามาสอนนักศึกษา หาปลากันเถะครับ ป้อนปลาเข้าปากเขา เมื่อไม่มีเราใครจะหาให้เขากิน ผู้เขียนชอบสอนให้นักศึกษารู้วิธีการหาข้อมูลในการแก้ปัญหา เช่นการเข้าห้องสมุด โดยพาเดินเข้าไป ไม่ใช่บอกให้นักศึกษาไปแล้วเราไม่ไป การใช้คอมพิวเตอร์ดูข้อมูลในอินเทอร์เน็ต คงไม่ดีถ้าปล่อยให้เป็นที่ของอาจารย์ภาคคอมพิวเตอร์เพียงฝ่ายเดียว เพราะข้อมูลเฉพาะทางคงไม่มีใครรู้ดีไปกว่าผู้อ่านใช่ไหมครับ และผู้เขียนจะสอนให้นักศึกษารู้จักการวิเคราะห์ข้อมูล แยกให้ออกว่า

อันไหนถูกอันไหนผิด หรือใช้ข้อมูลใดเวลาใด เวลาไหน และครบคือหน้าที่ของเรา นักศึกษาบางคนรู้วิธีหาข้อมูลแต่ก็เชื่อข้อมูลทุกอย่างที่หามา นั้นสะท้อนให้เห็นได้ในสังคมไทยยุคนี้ ยุคที่คนไม่อ่านหนังสือคู่มือมากเกินไป ชอบรับข้อมูลเพียงอย่างเดียว แต่ไม่ได้ฝึกทักษะการคิด พอมีปัญหาก็ใช้ความรุนแรง หรือฆ่าตัวตาย นั่นคือเหตุผลที่ผู้เขียนอยากให้ผู้อ่านเป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาสังคมไทย คนไทยทุกคนจะตาบอดหรือซึบซนของทิม คงต้องหวังพึ่งและเริ่มต้นที่โค้ช อย่างผู้อ่านทุกท่านครับ

บทความในปีที่สองนี้ ขอนำการสอน Active Learning ของอาจารย์ในคณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มาเล่าสู่กันฟัง ผู้อ่านจะได้แนวคิดหลาย ๆ แบบ และจะได้นำไปประยุกต์ใช้ได้ง่ายครับ ลองอ่านดูนะครับ น่าติดตามมากครับ

ผศ.ธิตติศักดิ์ จากประสบการณ์ที่ผ่านมา เนื่องจากต้องรับหน้าที่ เป็นรองอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ทำให้มีคาบสอนไม่มากนัก จึงใช้วิธีการสอนแบบ ตั้งงานให้นักศึกษาทางโทรศัพท์เป็นหลัก เน้นให้นักศึกษามีการประสานงานกันกับผู้สอน โดยในช่วงแรกจะทำการอธิบายเกี่ยวกับวิชาที่จะสอนให้นักศึกษาเข้าใจในเนื้อหา และการปฏิบัติตนในการเข้าชั้นเรียน จากนั้นจะมีการแจกเอกสารแผนการสอน มีแบบฟอร์มใบสั่งงานเพื่อให้นักศึกษาไปทำการประเมินความรู้ในเรื่องที่ได้ไปศึกษา รวมถึงเอกสารอ้างอิงที่ได้ไปค้นคว้ามา และทำการรวบรวมส่งให้ผู้สอนตรวจ

เนื่องจากการเรียนในระดับอุดมศึกษา จึงถือได้ว่าอาจารย์ผู้สอน เป็นเพียงผู้กำหนดกรอบในการศึกษาและให้คำแนะนำแนวทาง เพื่อให้ผู้เรียนเกิดความใฝ่รู้ตามขอบเขตที่ได้กำหนดไว้โดย

ไม่จำกัดสื่อการเรียนรู้ ไม่ว่าจะเป็นหนังสือ, นิตยสาร หรือ internet และก่อให้เกิดความรับผิดชอบต่อตนเองควบคู่กับนิสัยใฝ่รู้ ใฝ่เรียน สรุปได้ว่าเอกสารหลัก ๆ ในการสอน คือ ใบงานและหลักฐานการค้นคว้า เพื่อใช้ในการตรวจสอบงานที่นักศึกษาส่งมา

อ.ทวี ในการสอนนักศึกษาได้มีการจัดทำ Software เพื่อช่วยในการสอน และให้คำแนะนำนักศึกษา เพื่อให้เข้าใจถึงเนื้อหาในวิชาที่เรียนอยู่

อ.ปิยะลาภ จากแผนการสอน (Course Syllabus) ของวิชาวิศวกรรมคุณค่าที่ได้นำมาแจกให้ที่ประชุมได้ศึกษา (เอกสารประกอบการประชุมที่ 3) จะเห็นได้ว่าการเรียนแต่ละครั้ง จะมีการแบ่งกลุ่มให้นักศึกษาได้ซักถาม โดยการแจกแผนการสอนนี้ทำให้นักศึกษาได้มีโอกาสศึกษาเนื้อหามาก่อนที่จะเข้าเรียน และมีการสอบถามความรู้ภายในห้องเรียน จากนั้นให้จับกลุ่มอภิปราย ซักถามกันระหว่างนักศึกษา เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียน แล้วร่วมกันสรุปความคิดเห็น มีการวิพากษ์ความเห็นกันก่อนที่จะให้นักศึกษาทำแบบฝึกหัดท้ายชั่วโมง

ผศ.เบญจพร จากปัญหาที่ ผศ.ดร.ไพฑูรย์ ได้พบในการจัดการการสอนแบบ Active Learning นั้น ได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

ข้อที่ 1 กิจกรรมบางอย่างต้องใช้เวลามากเกินไปกว่าที่ได้กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ ผู้สอนจะต้องทำการควบคุมและกำหนดกิจกรรมให้เหมาะสมกับเวลาที่มี

ข้อที่ 2 ผู้สอนขาดความอดทนในการรอคอยคำตอบหรือผลงานจากผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ ผู้สอนควรกระตุ้นผู้เรียนโดยใช้คำถามที่ตรงประเด็น เพื่อโยนให้ผู้เรียนคิดตาม โดยเริ่มจากคำถามที่ง่ายไปสู่คำถามที่ยากขึ้นเรื่อย ๆ

นอกจากนี้ ควรคำนึงถึงองค์ประกอบของการเรียนแบบใฝ่รู้ที่ว่าจะต้องมีผู้สอน, ผู้เรียน และการจัดห้องเรียน (class room design) ซึ่งรวมถึงสถานที่และบรรยากาศการเรียนการสอน ที่จะต้องทำให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัย, สบาย, ผู้สอนมีความเป็นกันเอง เป็นต้น ทั้งนี้ผู้สอนจะต้องพยายามควบคุมอารมณ์ของตน โดยการตั้งคำถามที่เหมาะสม ซึ่งการใช้ความกดดันได้เป็นบางครั้งเพื่อกระตุ้นผู้เรียน แต่ต้องคำนึงถึงโอกาสที่ใช้ด้วย และไม่ควรรีบข่มขู่เกินไปจะทำให้ผู้เรียนรู้สึกอึดอัด และเกร็ง ไม่อยากเรียน

ข้อที่ 3 มีข้อจำกัดเรื่องสื่อการสอน

ข้อเสนอแนะ สื่อที่ใช้มีความหลากหลาย ไม่ใช่แค่สื่อด้านอิเล็กทรอนิกส์ เพียงอย่างเดียว ขึ้นอยู่กับการพิจารณาของผู้สอนว่า จะนำสิ่งใดมาประยุกต์เป็นสื่อการสอนได้บ้าง

ข้อที่ 4 ผู้สอนมีประสบการณ์การสอนแบบ Active learning ก่อนข้างน้อย

ข้อเสนอแนะ ผู้สอนควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม ซึ่งปัจจุบันตำรา / เอกสารที่มีไม่ได้เขียนเรื่องเกี่ยวกับ Active Learning โดยตรง แต่จะมีแฝงอยู่ในเรื่องต่าง ๆ เช่น Co-Operative Learning การเรียนรู้แบบ Jigsaw ฯลฯ ซึ่งสามารถหาได้จากห้องสมุดทั่วไป

ข้อที่ 5 ขาดงบประมาณ

ข้อเสนอแนะ เป็นเรื่องที่ต้องเสนอให้ทางมหาวิทยาลัยพิจารณา

ข้อที่ 6 ผู้เรียนขาดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม, ขาดการวางแผน, ขาดวินัยและไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ ควรฝึกให้มีการรวมกลุ่มบ่อย ๆ โดยกำหนดบทบาทภายในกลุ่มให้ชัดเจน,

นำเทคนิคการทำงานเป็นกลุ่มมาประยุกต์ใช้, Group Score เป็นต้น จะช่วยให้มีความรับผิดชอบเพิ่มขึ้น

อ.ธวัช ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหาดังนี้

ข้อที่ 1 กิจกรรมบางอย่างต้องใช้เวลามากเกินกว่าที่ได้กำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ จากการที่ลักษณะวิชาที่สอนมีความแตกต่างกัน วิชาบางอย่างไม่ใช้การศึกษาแค่ภาคทฤษฎี ที่ท่องจำไว้ก็ได้ แต่จะต้องมีการฝึกปฏิบัติด้วย โดยเฉพาะกับนักศึกษาที่มีทักษะทางความคิดค่อนข้างน้อย จะต้องลดกิจกรรมที่ไม่จำเป็นลง อาจทอนกิจกรรมใหญ่ให้เป็นกิจกรรมย่อย เพื่อเปิดโอกาสให้นักศึกษานั้น ได้ฝึกปฏิบัติไปทีละขั้นอย่างช้า ๆ

ข้อที่ 6 ผู้เรียนขาดทักษะในการทำงานเป็นกลุ่ม, ขาดการวางแผน, ขาดวินัยและไม่มีความรับผิดชอบร่วมกัน

ข้อเสนอแนะ การให้งานหรือกิจกรรมใด ๆ กับนักศึกษา ควรมีการประชุมกันภายในสาขาวิชาหรือภาควิชา นั้น ๆ ว่าจะมีการกำหนดงานกลุ่มในลักษณะใดให้กับนักศึกษา เพื่อให้เกิดความเหมาะสมกับธรรมชาติการเรียนรู้ หรือลักษณะเฉพาะของนักศึกษาที่เรียนรู้ในแต่ละสาขาวิชา

แม้ว่าไม่ได้มีการจัดทำ เป็นเอกสารการสอนที่เป็นรูปธรรมชัดเจน แต่ก็มีการจัดทำแผนการสอน มีการอธิบายวิชาที่จะสอนตามคำอธิบายรายวิชา จากนั้นก็สั่งงานให้ส่ง 1 ชิ้น โดยกำหนด concept ให้ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดเวลาส่ง เมื่อนักศึกษาทำงานส่วนของตนเสร็จแล้ว จึงเริ่มทำงานเป็นกลุ่ม เป็นงานชิ้นใหญ่ขึ้นกว่าเดิม สำหรับการให้คะแนนนั้น ผู้ให้คะแนนมิใช่แค่อาจารย์ผู้สอน อาจเป็นรุ่นพี่ให้คะแนนร่วมกับอาจารย์ก็ได้

ดร.ทัศนพันธุ์ การสอนใฝ่รู้ คือการทำอย่างวิธีการสอนแบบใดก็ได้ ที่จะให้ผู้เรียนเกิดความพร้อมที่จะเรียนรู้ได้อย่างไม่จำกัด เป็นการสอนเพื่อสร้างคน ที่มีอุปนิสัยใฝ่รู้ตลอดชีวิตของคนๆ นั้น นั่นคือเป็นการเรียนที่ผู้เรียนต้องมีความตื่นตัวอยู่เสมอ ในบางครั้งอาจไม่ต้องมีกิจกรรมโดยตรง แต่เป็นการถามให้คิด เกิดความสงสัย เกิดความอยากรู้ อยากเห็น สนใจจะหาคำตอบ จนกระทั่งเกิดเป็นนิสัย เป็นคนอยากรู้ ซึ่งจะเรียนรู้ได้อย่างกว้างขวางไม่มีข้อจำกัด

อ.อิมเอิบ ทุกวิชาที่เป็นภาคปฏิบัติล้วนแต่มีการแฝงการสอนแบบใฝ่รู้ให้นักศึกษาได้เรียนรู้อยู่แล้ว ซึ่งในการสอนได้มีการกระตุ้นให้นักศึกษามีนิสัยรักการเรียนรู้ควบคู่กับการฝึกปฏิบัติอยู่แล้ว แต่มิได้ทำเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนเหมือนกับที่ ผศ.ดร.ไพฑูรย์ ได้จัดทำไว้

อ.อุติพรพร ปัญหาส่วนใหญ่ของนักศึกษาในการเรียนรู้มีหลายอย่าง เช่น ธรรมชาติการเรียนรู้ของนักศึกษาหลักสูตร 2 ปีต่อเนื่อง ที่จบจากสายอาชีพ กับนักศึกษาหลักสูตร 4 ปี ที่จบการศึกษาจากโรงเรียนมัธยม จะมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด โดยเฉพาะวิชาด้านการคำนวณ นักศึกษาจะไม่ค่อยสนใจ เนื่องจากทำไม่ได้หรืออีกส่วนคือขาดความพยายามที่จะค้นหาคำตอบ ทั้งนี้ได้พยายามกระตุ้นความสนใจโดยการให้จับกลุ่ม เรียงออกมาทำโจทย์หน้าห้องให้คะแนนเสริม โดยคำนึงถึงพื้นฐานความรู้ของผู้เรียนเป็นหลัก

อ.สุริยา การสอนวิชาด้านการออกแบบ Hardware และสอนการใช้โปรแกรมประยุกต์พบว่า การที่นักศึกษาไม่เข้าใจในวิชาที่เรียนไม่ให้ความสำคัญในการเรียนมากนัก ทำให้ต้องคอย

แนะนำ และกระตุ้นให้นักศึกษาสนใจโดยการตั้งคำถามและให้ตอบ

อ.สุกัญญา สำหรับนักศึกษาในสาขาวิชาเทคโนโลยีเซรามิกส์ จะทำบรรยากาศในการเรียนการสอนเสมือนว่าเป็นชีวิตจริง โดยสมมุติบทบาทให้ผู้เรียนเป็นผู้ผลิต / ผู้ขายสินค้า ให้คิดวิธีการที่สามารถผลิตสินค้าให้ตรงกับความต้องการของลูกค้า ซึ่งก็คือผู้สอน และให้คำแนะนำให้เข้าใจถึงความต้องการ และสิ่งที่ผู้ซื้อคาดหวัง รวมถึงกระตุ้นให้นักศึกษาได้เข้าใจในกระบวนการผลิต ตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงกระบวนการพัฒนาเพิ่มคุณค่าให้กับผลิตภัณฑ์

อ.มานัส ควรกระตุ้นให้นักศึกษาเห็นความสำคัญของวิชาที่จะเรียน ก่อนที่จะทำการสอน เพื่อจะศึกษาผู้เรียนว่ามีความชอบ, ความสนใจและมีความถนัดในด้านใด และให้การส่งเสริมนักศึกษาทุกคน ในแต่ละด้านที่มีความชอบเป็นพิเศษ

อ.ยุวดี มีการใช้การสอนแบบ Active Learning มานานแล้ว แต่ไม่ได้จัดทำเป็นรูปธรรมที่ชัดเจน แต่เห็นว่าการจัดทำควรเน้นที่ใบงานที่ชัดเจน และผู้สอนต้องมีการปรับปรุงตนเองอยู่เสมอ

อ.ศิริเพ็ญ เนื่องจากเพิ่งจะรับตำแหน่ง อาจารย์สอนได้ไม่นานนัก การได้มารับฟังแนวคิดเกี่ยวกับการสอนแบบ Active Learning คิดว่าน่าจะเป็นประโยชน์ สำหรับกระตุ้นความสนใจให้กับนักศึกษาได้มากขึ้น

เป็นอย่างไรบ้างครับ สำหรับแนวทางการสอนแบบ Active Style Techno และปัญหาข้อเสนอแนะเหล่านี้ คงจะเป็นประโยชน์ไม่มากนักสำหรับผู้สอน ผู้เขียนขอขอบพระคุณที่ติดตามและโอกาสหน้า จะได้มาเขียนบทความที่น่าสนใจให้กับผู้อ่านอีกครั้ง

จากวันนั้นถึงวันนี้

หม่อมหลวง รอดอาวุธ

อาจารย์ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีการอาหาร ภาควิชาเทคโนโลยีการเกษตร
คณะเทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

การเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) ตามความเข้าใจแล้ว คงไม่ได้หมายความว่าแค่การเรียนรู้ที่กระตือรือร้นเพียงอย่างเดียว คงต้องรวมกันกับการสอนที่กระตือรือร้นด้วย (Active Teaching and Learning) เพราะผู้สอนมีบทบาทหน้าที่ที่สำคัญในการกระตุ้นผู้เรียน เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น ถ้าหากเกิดกับฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอาจจะทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ของการเรียนการสอนได้

ในปี 2549 ดิฉันได้มีโอกาสไปฝึกอบรมเรื่อง Active Teaching & Learning and Action Research ที่ Montana State University ประเทศสหรัฐอเมริกา ก็ทำให้มีโอกาสได้รับความรู้เพิ่มเติมจากที่เคยรู้อย่างบ้างซึ่งก็ไม่มากนัก และได้รับประสบการณ์ตรงจากการเยี่ยมชม และสังเกตการเรียนการสอนในระดับต่าง ๆ ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาและอุดมศึกษา ประกอบกับการที่ต้องค้นคว้า หาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กับเพื่อนร่วมอาชีพเดียวกัน เพื่อประกอบการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) จึงทำให้ดิฉันพบว่าเทคนิควิธีหรือรูปแบบการเรียนการสอนในรูปแบบต่าง ๆ ที่ดีและน่าสนใจมากมาย ที่ควรนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับรายวิชาที่สอน เช่น การเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) การเรียนรู้แบบ

ร่วมมือกัน (Cooperative Learning) และอื่น ๆ ซึ่งถ้าเป็นผู้ที่เรียนมาทางสายครู อาจจะมองว่าไม่ใช่เรื่องใหม่หรือยากอะไรในการสอน แต่สำหรับดิฉันแล้วถือว่าเป็นเรื่องใหม่ และชวนให้ติดตามเป็นอย่างมาก ดิฉันจึงได้นำความรู้และประสบการณ์มาปรับปรุงการเรียนการสอน ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นในภาคเรียนที่ 2/2549 โดยเน้นการเรียนการสอนแบบร่วมมือ (Cooperative Learning) สำหรับรายวิชาการประเมินคุณภาพอาหารโดยประสาทสัมผัส และติดตามผลที่เกิดขึ้น ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานที่ต่อเนื่องมาจากการเข้ารับการอบรม ในส่วนของ การวิจัยเชิงปฏิบัติการ

ก่อนอื่นขอแนะนำถึงรายวิชาการประเมินคุณภาพอาหารโดยประสาทสัมผัสก่อน ว่าเป็นวิชาที่มีทั้งส่วนที่เป็นทฤษฎีและปฏิบัติ ซึ่งเป้าหมายของการเรียนการสอนรายวิชานี้ คือให้ผู้เรียนมีความรู้และเข้าใจถึงหลักการ และวิธีการของการประเมินคุณภาพอาหารโดยประสาทสัมผัส สามารถเตรียมและดำเนินการประเมินคุณภาพอาหารได้อย่างถูกต้อง สามารถนำความรู้ ไปประยุกต์ใช้ในการประเมินคุณภาพอาหารต่าง ๆ ได้ด้วยวิธีการที่เหมาะสม และผู้เรียนตระหนักถึงหน้าที่ ความรับผิดชอบที่มีต่อผู้บริโภคในเรื่องของคุณภาพอาหาร การจัดการเรียนการสอนสำหรับรายวิชานี้ ได้เน้นให้ผู้เรียน

เป็นผู้คิดและลงมือทำ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติ

ในส่วนของการเรียนการสอนภาคทฤษฎี ที่ถือว่ามีความจำเป็นต้องให้กับผู้เรียน เกี่ยวกับความรู้ใหม่นั้น ก็ยังคงต้องมีส่วนของการบรรยายอยู่ด้วย แต่ไม่ได้หมายความว่าผู้สอนเป็นผู้บรรยายเนื้อหาเพียงลำพังอยู่หน้าชั้นเรียน และผู้เรียนเป็นผู้ที่นั่งฟังอย่างเดียว ผู้สอนได้พยายามหาเทคนิควิธีการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้เพื่อก่อให้เกิดการเรียนรู้แบบที่เรียกว่ากระตือรือร้น สำหรับการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาดังกล่าวนี้ ผู้สอนเริ่มต้นด้วยการให้ความสำคัญกับวันแรกของการเข้าชั้นเรียน เนื่องจากเป็นวันที่ผู้เรียนกับผู้สอนต้องเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และตกลงทำความเข้าใจกันในประเด็นต่าง ๆ นอกจากนั้นยังเป็นโอกาสที่ผู้สอนได้ประเมินลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน หรือที่เรียกว่า Learning Style เพื่อที่ผู้สอนจะได้นำไปใช้ในการเตรียมการสอน ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของผู้เรียน อีกประเด็นหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนที่ได้ให้ความสำคัญ คือการสร้างบรรยากาศภายในห้องเรียน โดยให้ผู้เรียนรู้สึกปลอดภัยทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีรอยยิ้ม และเสียงหัวเราะ ในบางครั้งมีการร่วมคิด ร่วมพูดคุย ปราศจากภาวะการณ์ที่ตึงเครียดและผูกขาดทางความคิด การสอนภาคทฤษฎีนี้มีทั้งส่วนของนำเสนอความรู้ โดยการบรรยายร่วมกับการใช้สื่อ และสอดคล้องการใช้คำถามระหว่างการเรียนการสอน เพื่อกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดความคิดอย่างต่อเนื่อง ซึ่งอาจมีทั้งการคิดคนเดียว การคิดคู่หรือการคิดแบบกลุ่ม นอกจากนั้นยังได้มีการจัดกลุ่มทำงาน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างสมาชิก การช่วยเหลือเกื้อกูลและเพิ่มพูนความรู้ซึ่งกันและกัน ตัวอย่างเช่น

การนำเทคนิควิธีการเรียนแบบร่วมมือ แบบปริศนาความคิด หรือที่เรียกว่าจิ๊กซอ (Jigsaw Method) มาใช้สำหรับเนื้อหาบางหน่วยการเรียนรู้ ที่ต้องอาศัยความเข้าใจมากกว่าการจำ เทคนิควิธีการเรียนแบบช่วยกันคิด ช่วยกันเรียน หรือที่เรียกว่า Team Assisted Individualization (TAI) ซึ่งเป็นการให้ผู้เรียนได้ลงมือทำกิจกรรม ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสามารถของตน และส่งเสริมความร่วมมือภายในกลุ่ม ให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การเรียนรู้และปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

ส่วนการเรียนรู้ในภาคปฏิบัตินั้น เป็นการลงมือทำเพื่อให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจ ซึ่งถือว่าลึกซึ้งกว่าการจดจำเพียงอย่างเดียว โดยเน้นให้ผู้เรียนรู้จักคิดและเชื่อมโยงความรู้สู่การปฏิบัติ นอกจากนั้นยังเน้นให้ผู้เรียนรู้จักทักษะในกระบวนการทำงานกลุ่ม เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย ในการจัดการเรียนรู้แบบกลุ่มทำงานนี้ ย่อมมีปัญหาเกิดขึ้นกับผู้เรียนและผู้สอน คือการไม่ร่วมมือของสมาชิกบางคน ซึ่งก็ได้พยายามหาวิธีต่าง ๆ มาใช้ในการแก้ปัญหาดังกล่าว เพื่อกระตุ้นให้เกิดการทำงานแบบร่วมมือของสมาชิกในกลุ่ม ได้แก่ การชี้แนะผู้เรียนเกี่ยวกับทักษะกระบวนการทำงานกลุ่ม เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล มารยาทของการอยู่และทำงานร่วมกัน การจัดการและการวางแผนการทำงานกลุ่ม การแก้ปัญหาของกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนั้นยังได้ออกแบบให้สมาชิกแต่ละคน ทำการประเมินความร่วมมือของสมาชิกภายในกลุ่ม หากสมาชิกคนใดได้รับการประเมินว่าเป็นผู้ที่ให้ความร่วมมือ หรือช่วยเหลือกลุ่มน้อยที่สุด สมาชิกคนนั้นก็จะได้คะแนนต่ำกว่าเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม และเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ประเมินประสิทธิภาพการทำงานของกลุ่ม และ

ประเมินผลงานกลุ่ม เป็นต้น ซึ่งก็เป็นการกระตุ้นให้สมาชิกแต่ละคนตระหนักถึงความรับผิดชอบ

จากการจัดการเรียนการสอนที่ผ่านมา ได้ดำเนินการเก็บ และวิเคราะห์ข้อมูลอย่างต่อเนื่องมาโดยตลอด เช่น การบันทึกหลังการเรียนทุกครั้งของผู้เรียน การสังเกต การสำรวจ การสัมภาษณ์ เป็นต้น จากผลดังกล่าวพบว่า ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน กล้าคิด กล้าพูด กล้าแสดงความคิดเห็นมากขึ้น มีความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างสมาชิกในกลุ่ม มีทักษะการทำงานเป็นกลุ่ม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นการส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้สูงขึ้น

จากประสบการณ์ การจัดการเรียนการสอนแบบร่วมมือและการทำวิจัยที่ผ่านมา ทำให้ผู้สอนเห็นถึงประโยชน์ ของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และความสำคัญของการทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้คือ

1. การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เป็นการส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกคนมีบทบาท หน้าที่ของตนเอง และต่อกลุ่ม มีการสร้างปฏิสัมพันธ์ มีการฟังแลกเปลี่ยนความคิดเห็น สรุปเรื่องที่เรียนให้สมาชิกทุกคนในกลุ่มได้เข้าใจตรงกัน

2. การเรียนแบบร่วมมือเป็นการเรียนที่มุ่งให้ผู้เรียนช่วยเหลือซึ่งกันและกัน เพื่อเพื่อเพื่อและเพื่ออาหารต่อกันมากกว่าการแข่งขันกันอย่างเดียว

3. การทำวิจัยเชิงปฏิบัติการ ในชั้นเรียนนี้ ทำให้ผู้สอนรู้สึกท้าทาย ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับ

การเรียนการสอน มีโอกาสได้ร่วมแบ่งปันความคิดเห็น และมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมอาชีพเดียวกัน นอกจากนั้น ยังช่วยสะท้อนถึงการเรียนการสอนของทั้งผู้สอนและผู้เรียน

ท้ายที่สุดนี้ คงสรุปได้แต่เพียงว่าการเรียนการสอนเพื่อมุ่งสู่ผลสัมฤทธิ์อันสูงสุด คงต้องได้รับความร่วมมือจากทั้งผู้สอนและผู้เรียน ต่างฝ่ายต่างต้องมุ่งมั่นทำด้วยความกระตือรือร้น

ภาพที่ 1 กิจกรรมการเสวนาแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับ

การจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ณ

เทคโนโลยีการเกษตรและเทคโนโลยีอุตสาหกรรม

วันที่ 7 มิถุนายน 2550 ณ ห้องสุจิตา มหาวิทยาลัย

ราชภัฏนครสวรรค์

